

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

**SIA "LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN IZGLĪTĪBAS CENTRS"**
vidēja termiņa darbības stratēģija
2021.-2025. gadam

APSTIPRINĀTA

Dalībnieku sapulcē
2021. gada 28. oktobrī

SATURS

Tekstā lietotie saīsinājumi un abreviatūras.....	3
IEVADS.....	4
1. VISPĀRĒJĀ INFORMĀCIJA PAR UZŅĒMUMU.....	6
2. LLKC VĒSTURE UN DARBĪBAS RAKSTUROJUMS	8
3. STRATĒGIJAS MĒRĶIS	12
4. LLKC DARBĪBU IETEKMĒJOŠIE IEKŠĒJIE FAKTORI	13
4.1. LLKC darbības modelis.....	14
4.2. LLKC darbības virzieni	16
4.3. LLKC resursi	37
4.4. Būtiskākie LLKC saimnieciskās darbības rādītāji	41
4.5. LLKC un vide.....	50
4.6. LLKC sociālā atbildība un ieinteresētās puses.....	51
5. LLKC DARBĪBU IETEKMĒJOŠIE ĀRĒJIE FAKTORI	53
5.1. Lauksaimniecība, Meža nozare un Zivsaimniecība.....	53
5.2. Sadarbības partneri	62
6. LLKC STRATĒGISKAIS VIRSMĒRĶIS, VĪZIJA, MISIJA un VĒRTĪBAS ..	66
7. LLKC STRATĒGISKIE MĒRĶI	68
8. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA.....	71
PIELIKUMI	72

TEKSTĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI UN ABREVIATŪRAS

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija
AKIS – Lauksaimniecības Zināšanu un Inovāciju sistēmu
AREI – Agroresursu un ekonomikas institūts
B2B – preču un pakalpojumu pārdošana starp divām uzņēmējdarbības vienībām ir pazīstama kā *Business to Business* vai B2B
B2C – darījums, kurā uzņēmumi pārdod preces un pakalpojumus patērētājam, tiek saukts par uzņēmumu patērētājam vai B2C
ES – Eiropas Savienība
EIP – Eiropas Inovāciju partnerība
EUR – eiro
FARNET – Eiropas Zivsaimniecības teritoriju tīkls
g. – gads
h – stunda
IKP – iekšzemes kopprodukts
IKT – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
ĪPPK – īsā pārtikas piegādes ķēde
Kg – kilograms
KLP – kopējā lauksaimniecības politika
KS – kooperatīvā sabiedrība
LAD – Lauku atbalsta dienests
LAP – Lauku attīstības programma
Lauku uzņēmēji – uzņēmēji, kuri lauku teritorijās nodarbojas gan ar lauksaimniecību, gan nelauksaimniecisku uzņēmējdarbību
LOSP – Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padome
LLKC – SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"
LLKC klienti – lauksaimnieki, mežsaimnieki, zivsaimnieki, pārtikas amatnieki, lauksaimniecības produktu pārstrādātāji u.c. lauku uzņēmēji
LPKS – lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība
MKPC – Meža konsultāciju pakalpojumu centrs
MPKS – Mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība
MVS vai mazās saimniecības – mazās un vidējās lauku saimniecības
Nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbība – rūpniecība (t.sk. koksnes un koka izstrādājumu un mēbeļu ražošana); sadzīves, tūrisma, atpūtas un citi pakalpojumi (izņemot finanšu starpniecību, operācijas ar nekustamo īpašumu, valsts pārvaldi un aizsardzību un tirdzniecību), būvniecība, amatniecība, ar programmnodrošinājuma un ar datortehnikas komplektāciju saistīta uzņēmējdarbība, akvakultūra, medniecība.
OECD (*The Organisation for Economic Co-operation and Development*) – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
pp. – procentpunkti
SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
Sociālā uzņēmējdarbība – preču ražošana vai pakalpojumu sniegšana ar mērķi risināt kādu sociālo problēmu vai radīt labumu sabiedrībai, nevis gūt maksimālu peļņu uzņēmuma īpašniekiem
t – tonna
VLT – Valsts lauku tīkls
VZD – Valsts zemes dienests
VMD – Valsts meža dienests
ZM – Zemkopības ministrija
ZPI – zaļais publiskais iepirkums
ZST – Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkls

IEVADS

Zemkopība (lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība) pēdējos gados ir kļuvusi par vienu no dinamiskākajām nozarēm pasaulē un arī Latvijā. Nozari Latvijā ietekmē vairāki mainīgi un neprognozējami faktori, tādi kā klimata pārmaiņas un vide, tirgus nosacījumi, t.sk. izmaiņas pārtikas ķēdēs, patērētāju vērtību un paradumu maiņa, valsts un ES politika, demogrāfiskie procesi un urbanizācija, finanšu resursu pieejamība, inovāciju un tehnoloģiju ienākšana nozarē, kā arī digitalizācija.

Pēdējā gadā, globālās pandēmijas rosinātas, izmaiņas notikušas jo īpaši strauji un neprognozējami. Beidzot arī izgaismojies tas, cik garās pārtikas ķēdes ir trauslas un ievainojamas.

2019. gada nogalē iepazītais Covid 19 vīruss ne vien radījis problēmas, bet arī jaunas iespējas un izaicinājumus nākotnē kā visai pasaulei, tā Latvijai. Tie vietējie pārtikas ražotāji, kuri prata ātri reaģēt un pielāgoties šai situācijai, bija ieguvēji.

Arī patērētājiem šī situācija pavēra jaunus izaicinājumus un radīja plašāku redzējumu par tādiem mūsdienu pārtikas apgādes jautājumiem, par kuriem tie ikdienā neaizdomājas.

Šobrīd skaidrs ir tikai viens – nenoteiktība ir šī brīža realitāte un, lai sekmīgi turpinātu izmantot situācijas radītās iespējas, ir vērts analizēt pandēmijas radītos izaicinājumus un izcīnītās uzvaras un prognozēt dažādus nākotnes scenārijus.

Apkopojot un analizējot dažādu autoru pētījumu rezultātus un prognozētās tendences, kā arī Latvijas un ES politikas plānošanas dokumentus, var secināt, ka tuvākajos gados galvenie izaicinājumi, kas sagaida Latvijas un ES lauku uzņēmējus un pārtikas ražotājus ir:

1. **ES Zaļais kurss** un stratēģija “No lauka līdz galdam” ietekmēs visus, bet jo īpaši, pārtikas sektorā strādājošos.
2. **Jau esošo digitālo rīku apgūšana un jaunu radišana** var palīdzēt pārvarēt nākotnes izaicinājumus, nodrošināt informācijas aprites ātrumu un precizitāti.
3. **Tiek prognozēta izteikta sabiedrības un uzņēmēju interešu iesaiste, meklējot jaunus risinājumu un modeļus esošajām un nākotnes problēmām.**
4. **Nākotnes risinājumi tieksies vienlaikus atbildēt uz vairākām prioritātēm** un tie pārsvarā būs starpnozaru.

Šajā mainīgajā vidē, kur līdzās dabas mainīgajiem faktoriem arī tirgus un iedzīvotāji izdara spēcīgu spiedienu uz lauku uzņēmējiem, lai varētu sekmīgi pārorientēties un izmantot radušās iespējas, tiem ir nepieciešams spēcīgs partneris un atbalsts. Tas ir būtiski arī paaudžu nomainas jautājuma kontekstā, ievērojot sabiedrības novecošanos un lauku teritoriju iztukšošanos. Tāpēc izšķiroši svarīga ir savlaicīga piekļuve zināšanām un informācijai, apmācību, izglītības un konsultāciju pakalpojumu piekļuves atvieglošanai, kā arī inovācijām, lai pielāgotos un ieviestu jauninājumus.

Šādu atbalstu un zināšanas sniedz SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" (turpmāk tekstā – LLKC), apvienojot spēcīgu profesionālu konsultantu un ekspertu komandu, kas aptver plašu kompetenču spektru lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zivsaimniecībā, lauku attīstībā un nelauksaimnieciskajā uzņēmējdarbībā – sākot no tādām jomām kā ilgtspējīga saimniekošana, tehnikas optimāla izmantošana, produktu pārstrāde, produktu realizācija, kopdarbība, tirgus pētījumi, inovācijas, attīstības plānu izstrāde un finanšu piesaiste attīstībai, līdz grāmatvedības un finanšu organizēšanai. Turklāt LLKC pakalpojumi ir plaši pieejami Latvijas teritorijā. Faktiski LLKC kalpo kā vienas pieturas aģentūra, kas atrodas tuvu lauku uzņēmējiem un kur tie var vērsties, ja radies kāds jautājums, problēma, attīstības ideja, vēlme kaut ko mainīt, uzlabot vai vienkārši saņemt kvalitatīvus grāmatvedības pakalpojumus.

LLKC arī nodrošina profesionālo tālākizglītību lauku teritoriju uzņēmējiem un iedzīvotājiem visā Latvijas teritorijā, īstenojot pilna apjoma pieaugušo izglītības programmas, tai skaitā profesionālās pilnveides kursus.

LLKC vidēja termiņa darbības stratēģija 2021.-2025. gadam apstiprināta LLKC valdes sēdē, saskaņota ar Zemkopības ministriju, apstiprināta Dalībnieku sapulcē un saskaņota ar Pārresoru koordinācijas centru.

1. VISPĀRĒJĀ INFORMĀCIJA PAR UZŅĒMUMU

Kapitālsabiedrības firma	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
Kapitālsabiedrības juridiskais statuss	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
Kapitālsabiedrības reģistrācijas datums un numurs Komercreģistrā	Kapitālsabiedrība ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā 1997. gada 19. jūnijā ar reģistrācijas Nr. 40003347699
Kapitālsabiedrības juridiskā adrese	Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Jelgavas novads, LV-3018
Kapitālsabiedrības darbības veidi saskaņā ar NACE klasifikatoru	7022 Konsultēšana komercdarbībā un vadībizinībās
	6910 Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi
	855 Pārējā izglītība
	8559 Citur neklasificēta izglītība
	7490 Citur neklasificēti profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi
	7219 Pārējo pētījumu un eksperimentālo izstrāžu veikšana dabaszinātnēs un inženierzinātnēs
	5510 Izmitināšana viesnīcās un līdzīgās apmešanās vietās
	6820 Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana
	0210 Mežkopība un citas mežsaimniecības darbības
	0240 Mežsaimniecības palīgdarbības
	7111 Arhitektūras pakalpojumi
	5814 Žurnālu un periodisko izdevumu izdošana
	6201 Datorprogrammēšana
	6920 Uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi; konsultēšana nodokļu jautājumos
	4791 Mazumtirdzniecība pa pastu vai Interneta veikalos
	7912 Tūrisma operatoru pakalpojumi
	8230 Sanāksmju un tirdzniecības izstāžu organizatoru pakalpojumi
Kapitālsabiedrības valde	Mārtiņš Cimermanis – valdes priekšsēdētājs Edgars Linde – valdes loceklis, <i>p.p.</i> Kaspars Žūriņš – valdes loceklis, <i>p.p.</i>
Kapitālsabiedrības dalībnieki, daļu skaits un īpatsvars %	Zemkopības ministrija, 1131580 daļas, 99.32% Latvijas Zemnieku federācija, 7746 daļas, 0.68%
Reģistrētais pamatkapitāls	Apmaksātais pamatkapitāls - 1139326.00 EUR (Reģistrēts UR 12.03.2015) Reģistrētais pamatkapitāls - 1139326.00 EUR (Reģistrēts UR 12.03.2015)

Veiktās iemaksas valsts budžetā	2019. gadā aprēķinātie nodokļi pa veidiem	EUR
	Pievienotās vērtības nodoklis	1889023
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	871714
	Sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	1882020
	Uzņēmējdarbības riska nodeva	1904
	Uzņēmuma vieglo transportlīdzekļu nodoklis	36185
	Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis	10762
	Nekustamā īpašuma nodoklis	11916
	Kopā	4 703 524
	Dividendēs izmaksāts EUR 6354	
Informācija par saņemto valsts vai pašvaldības budžeta finansējumu	2019. g. saņemtā sabiedriskā finansējuma veidi	EUR
	Dotācijas	312 377
	Subsīdijas	46 170
	ES Tehniskā palīdzība	3 497 304
	Kopā	3 855 851
Kapitālsabiedrības īsa vēsture	1991.-1997. gads – Valsts budžeta iestāde – Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centrs 1997.-2004. gads – Bezpeļņas organizācija SIA "Latvijas lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs" No 2004. gada līdz šim brīdim – SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" 2010. gads – SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" pievieno jaunu struktūrvienību, kas ierakstīta Komercreģistrā kā filiāle “Meža konsultāciju pakalpojumu centrs”	
Vadības modelis	Kopsapulce, Valde	

2. LLKC VĒSTURE UN DARBĪBAS RAKSTUROJUMS

LLKC ir liela nozīme valstij stratēģiski svarīgā tautsaimniecības nozarē – lauksaimniecības (tostarp mežsaimniecības un zivsaimniecības) nozares attīstības veicināšanā, nodrošinot LLKC deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildi.

LLKC vēsture

Kā ZM budžeta iestāde 1991. gadā tika dibināta – “Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centrs”. 1997. gadā iestāde tika apvienota ar ZM budžeta iestādēm “Lauksaimniecības darbinieku kvalifikācijas celšanas institūts” un “Mācību metodiskais centrs” un izveidota Bezpeļņas organizācija SIA “Latvijas lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs”, kuras dibinātāji bija ZM (99% kapitāla daļas) un Latvijas Zemnieku federācija (1% kapitāla daļas).

2004. gada 9. novembrī, pamatojoties uz dalībnieku kopsapulces lēmumu, LLKC tika ierakstīts Komercreģistrā kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” (turpmāk tekstā – LLKC).

2010. gada 1. martā LLKC reorganizēts vēlreiz, pievienojot tam 2007. gadā izveidoto Valsts meža dienesta struktūrvienību Konsultāciju pakalpojumu centru, kas tika izveidota ar mērķi aktīvāk, mērķtiecīgāk un plašāk sniegt atbalstu meža īpašniekiem kā zināšanu, tā arī praktiskas meža apsaimniekošanas jomā un likvidēts saskaņā ar Valsts meža dienesta 2010. gada 25. janvāra rīkojumu Nr. 14 “Par Konsultāciju pakalpojumu centra (KPC) likvidāciju”. Atbilstoši ZM vadības apspriedes lēmumam “Meža konsultāciju pakalpojumu centrs” (turpmāk tekstā – MKPC) ar iepriekš veicamajām funkcijām turpina darbību kā LLKC filiāle. Tādējādi kopš 2010. gada LLKC izveidota jauna struktūrvienība, kas ierakstīta Komercreģistrā kā LLKC filiāle “Meža konsultāciju pakalpojumu centrs”.

Nosaukumi un darbības formas ir mainījušies, bet nemainīga palikusi LLKC darbības nozīme tautsaimniecībai kopumā un galvenie uzdevumi – nodrošināt mūžizglītības pakalpojumus, kvalitatīvas, neatkarīgas konsultācijas un informēšanu lauku teritoriju uzņēmējiem un iedzīvotājiem tiem sasniedzamā attālumā – 26 reģionālajās struktūrvienībās, par pieejamu cenu.

Citu valstu pieredze

Neatkarīgi no saimniecības lieluma zināšanas un izpratne par dažādiem ar nozari saistītiem jautājumiem ir bijušas aktuālas vienmēr, tāpēc Latvijā, tāpat kā citās ES un pasaules valstīs, ir izveidots lauksaimniecības konsultāciju dienests. Šādu dienestu juridiskās formas un īpašnieku struktūra ir dažādas un laika gaitā mainījušās. Tomēr virkne valstu ES un citviet pasaulē pēdējo 40 gadu laikā ir īstenojusi savu lauksaimniecības konsultāciju dienestu privatizāciju. Šim procesam ir bijusi gan pozitīva, gan negatīva ietekme. Ir valstis, kas iekšēji diskutē par valstij piederošas konsultāciju sistēmas atkārtotu izveidi. Savukārt Jaunzēlande (šajā valstī lauksaimniecība raksturojama kā ļoti liberāla tirgus apstākļos strādājoša nozare) jau ir spērusi pirmos soļus situācijas apzināšanai un mainīšanai. Jaunzēlandē 20. gadsimta

80. gados tika privatizēts konsultāciju dienests, bet patlaban tiek plānots ieguldīt piecus miljonus dolāru, lai turpmāko četrus gadus laikā izveidotu publisku lauksaimniecības konsultāciju dienestu. Tas tiek darīts, pamatojoties uz esošās sistēmas trūkumiem, kas identificēti Jaunzēlandes Galveno nozaru ministrijas (*Ministry for Primary Industries*) pasūtītajā pētījumā. Tajā ir apkopota Jaunzēlandes konsultāciju nodrošinātāju sniegtā informācija, kā arī zinātniskajās datubāzēs atrodamā informācija par attīstīto valsti, kā ES dalībvalsti, Apvienotās Karalistes, ASV, Austrālijas, un tādu nozīmīgu lauksaimniecības produkcijas eksportējošo valsti kā Argentīnu un Čīle lauksaimniecības konsultāciju sistēmu pieredzi periodā no 2010. līdz 2020. gadam. Galvenās atziņas ir šādas:

- pastāvot privātam konsultāciju dienestam, konsultācijas balstās gandrīz tikai uz ražošanas apjomu veicinošu zināšanu pārnesi, atstājot otrajā plānā tādus svarīgus jautājumus kā vides aizsardzības jautājumi, klimata pārmaiņas mazinoša lauksaimniecības prakse, dabas daudzveidības saglabāšana, lauku apvidu ainaviskuma saglabāšana un citi ar sabiedrisko labumu saistīti aspekti;
- privāti konsultāciju dienesti par saviem galvenajiem klientiem uzskata maksāspējīgāko lauksaimnieku daļu. Šie klienti arī vieglāk un veiksmīgāk ievieš dzīvē jaunās tehnoloģijas un līdz ar to novērtē konsultantu ieteikumus. Mazām un vidējām lauku saimniecībām konsultāciju pieejamība ir stipri ierobežota, tāpēc arī attīstība lēnāka vai nenotiek vispār;
- daudzi lauksaimnieki ir norādījuši, ka, saņemot privātas konsultācijas, uzticību konsultantam un līdz ar to sadarbību ir vājinājis aspekts, ka šim konsultantam kopā ar padomu bieži vien ir jāpārdod arī sava uzņēmuma izplatītais produkts;
- paši konsultanti ir izteikuši bažas, ka konsultāciju sistēmai kopumā nav stratēģiskas virzības, un tā vairāk risina problēmas *ad hoc* veidā.¹

Ievērojamā daļā Eiropas valstu (Somijā, Igaunijā, Zviedrijā, Slovākijā, Vācijā, Francijā, Slovēnijā, Īrijā, Lielbritānijā u.c.) meža īpašnieku informēšana konsultēšana, izglītošana un atsevišķu meža apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšana tiek uzticēta publiskām iestādēm vai organizācijām ar valsts kapitāla līdzdalību, un 2019. gadā tika izveidota Eiropas meža konsultāciju organizāciju asociācija, kurā darbību koordinē Eiropas Meža institūts, un šīs asociācijas darbībā iesaistās arī LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (www.forext.eu).

Eiropas Komisija KLP nākotnes tiesību aktos skaidri ir iezīmējusi un noteikusi horizontālo mērķi – ar zināšanām, inovāciju un digitalizēšanu modernizēt lauksaimniecību un lauku apvidus, veicinot jaunā apgūšanu, kopīgošanu un tālāku izplatīšanu. Tostarp dalībvalstīm arī turpmāk tiek paredzēts obligāts pienākums izveidot nacionālu Kopējās Lauksaimniecības politikas tīklu. Tāpat ir noteikts, ka dalībvalstīm obligāti jānodrošina lauksaimniecības konsultatīvās sistēmas darbība (tostarp, pamatojoties uz jau esošajām struktūrām nacionālā līmenī), lai nodrošinātu

¹ Ronlyn Duncan, Manaaki Whenua; Nicholas Kirk, Manaaki Whenua (2020) Understanding producers' perspectives on primary industry advisory services in New Zealand: a literature review <https://www.mpi.govt.nz/dmsdocument/41028/direct>

konsultāciju sniegšanu lauksaimniekiem un citiem KLP atbalsta saņēmējiem. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) savā pētījumā par inovācijām, lauksaimniecības produktivitāti un ilgtspējību Latvijā norādījusi, ka esošo inovāciju ieviešanai ir nepieciešama labi funkcionējoša zināšanu pārneses ķēde no inovāciju avotiem līdz saimniecībai. Šim nolūkam ir nepieciešami arī izglītoti saimniecību īpašnieki un kvalificēti speciālisti. Zināšanu pārneses pasākumi lauksaimniecībā un pārtikas rūpniecībā ar ES finansējuma palīdzību ir kļuvuši plašāk pieejami, un tie būtu jāturpina, lai atvieglotu lauksaimniecībā nodarbinātajiem piekļuvi zināšanām.²

LLKC nozīme lauksaimniecības nozarē un darbības tvērums

Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas prasībām publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

LLKC darbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punkta nosacījumiem, jo **LLKC sniedz specifiskus pakalpojumus jomā, kurā pastāv daļēja tirgus nepilnība, un LLKC darbība šo tirgus nepilnību novērš, turklāt LLKC sniedz pakalpojumus, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldību administratīvo teritoriju un lauksaimniecības nozares attīstībai.**

LLKC veic darbību, kas pamatā ir saistīta ar tai deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildi, kā arī komercdarbību brīvā tirgū realizētu pakalpojumu sniegšanā tādās jomās, kurās tirgus nav spējīgs vai komerciāli ieinteresēts nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu un sistemātiski rodas pakalpojumu nepietiekamība, piemēram, konsultācijas par meža biotopu un savvaļas putnu aizsardzību un saglabāšanu meža apsaimniekošanā, kā arī kompetences ietvaros piedalās dažādos starptautiskos projektos.

Pēc 2019. gada pārskata datiem, LLKC ieņēmumi no deleģētajiem valsts pārvaldes uzdevumiem ir aptuveni 35%, savukārt ieņēmumi no brīvā tirgū realizētajiem pakalpojumiem – 29% un ieņēmumi no projektiem – 36%.

LLKC pakalpojumu pieejamība, ievērojot tā teritoriālo pārklājumu un pakalpojumu ekonomisko pieejamību galvenajai mērķauditorijai, rada priekšnosacījumus mazo un vidējo lauksaimniecības, mežsaimniecības,

² Inovācijas, lauksaimniecības produktivitāte un ilgtspējība Latvijā. Pieejams: www.zm.gov.lv/public/ck/files/OECD_petijums_LAT.pdf

zivsaimniecības un lauku teritoriju nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzņēmumu turpmākai izaugsmei, kā arī darbības nostiprināšanai tirgū. Bez kompetentu speciālistu atbalsta, zināšanām un izpratnes par saimniekošanas specifiku un biznesa niansēm ir apdraudēta daļas saimniecību turpmāka saimnieciskā darbība, jaunu cilvēku ienākšana nozarē un saimniekošanas uzsākšana. Tas savukārt nozīmē, ka palielināsies to cilvēku skaits, kas būs spiesti meklēt darbu pilsētās, un lauku teritorijas iztukšosies vēl straujāk.

Tāpat LLKC, ievērojot tā kompetenci, piedalās dažādos starptautiskos projektos, lauksaimniecības, lauku attīstības un mežsaimniecības jomā, kas tiek finansēti no *Life*, *Horizon2020*, *Interreg*, *Erasmus+*, Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas u.c. ārvalstu finanšu instrumentiem. Dalība šādos projektos dod iespēju pilnveidot LLKC speciālistu zināšanas, paaugstināt kompetenci, kā arī iepazīt labu un pārņemamu praksi, ko izmantot ikdienas darbā.

ZM kā LLKC valsts kapitāla daļu turētāja vērtējusi arī iespējamo LLKC juridiskā statusa maiņu, pārveidojot to par publisko aģentūru, un secinājusi, ka LLKC efektīvākais un vēlamākais ir kapitālsabiedrības statusa modelis.

LLKC darbība kapitālsabiedrības statusā ir efektīva, jo tādējādi tiek nodrošināts nozīmīgs pakalpojumu kopums valstij svarīgā tautsaimniecības nozarē, sniedzot kvalitatīvus pakalpojumus un apmierinot tirgus pieprasījumu. Kapitālsabiedrības statusa modelis un tā priekšrocības dod iespēju LLKC valsts deleģētos uzdevumus pildīt efektīvāk, jo var būt neatkarīgi un tādējādi operatīvāk pieņemt lēmumus un LLKC vadība var lietderīgi izmantot administratīvos un finanšu resursus, vidēji un ilgtermiņā plānot LLKC darbības, kā arī piesaistīt un noturēt atbilstošas kvalifikācijas personālu.

3. STRATĒGIJAS MĒRĶIS

Atbilstoši praktizētajai LLKC darbības plānošanas sistēmai, darbs pie stratēģijas plānošanas notiek vairākos soļos. Tā kā stratēģijas ieviešanas uzraudzība paredz katru gadu izvērtēt sasniegtos rezultātus, var uzskatīt, ka tas ir nepārtraukts process, kurā tiek izvirzīti un vērtēti mērķi. Katru gadu stratēģija tiek aktualizēta, balstoties uz aktuālajiem datiem un ievērojot aktualizācijas principus: dati aktualizējami, ja novirze ir būtiska, ņemot vērā dažādu ārējo faktoru ietekmi.

Plānojot savu darbību, LLKC apzinās, ka katrs solis ir atbildība pret visu Latvijas sabiedrību, uzņēmuma darbiniekiem, klientiem, īpašniekiem un sadarbības partneriem. Uzņēmums apzinās savu lomu ieinteresētajām pusēm svarīgu ekonomisko, sociālo un vides jautājumu risināšanā, tāpēc uzņēmuma stratēģija ir vērsta uz ilgtspējas principiem, līdzsvarotu attīstību ekonomikas, sociālajā un vides jomā.

““SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” vidēja termiņa darbības stratēģija 2021.-2025. gadam” (turpmāk – Stratēģija) ir LLKC izstrādāts dokuments saskaņā ar “Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma” 57. pantu. Stratēģija atbilst ZM darbības virzienam “Cilvēkresursu attīstības veicināšana laukiem ar mērķi veicināt lauku iedzīvotāju spēju, prasmju un zināšanas attīstību, lai radītu plašākas iespējas ienākumu gūšanai un nodarbinātībai laukos”. Stratēģija izstrādāta, ņemot vērā Pārresoru koordinācijas centra apstiprinātajās Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijās³ noteikto.

Stratēģijas mērķis ir noteikt 2021.-2025. gada kopējos darbības virzienus, kuru ietvaros plāno un organizē savu darbu LLKC kompetencē esošo funkciju un uzdevumu izpildei, ņemot vērā šajā periodā plānotos pieejamos resursus.

³ 2018. gada 28. augustā apstiprinātā redakcija Nr. 1.2-23/1/1

4. LLKC DARBĪBU IETEKMĒJOŠIE IEKŠĒJIE FAKTORI

LLKC sniegtie konsultāciju pakalpojumi klientiem, kas galvenokārt ir – mikrouzņēmumi, mazi un vidēji lauksaimniecības un lauksaimniecības produktu ražošanas un pārstrādes uzņēmumi, mežsaimniecības, zivsaimniecības un lauku teritoriju nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzņēmumi, pirmkārt, ir sevišķi svarīgi, jo viņu iespējas izmantot neatkarīgas (objektīvas konsultācijas, kur nepastāv interešu konflikts – konsultāciju sniedzēja pamatdarbība nav saistīta ar nepieciešamo ražošanas resursu tirgošanu vai produkcijas uzpirkšanu) konsultācijas un izglītības pakalpojumus esošajā tirgū ir ierobežotas. Pirmkārt, šādi pakalpojumi tirgū tik pat kā netiek piedāvāti, otrkārt – konsultācijas saņemt ir apgrūtināti pakalpojumu sniegšanas vietas attāluma dēļ. Lielākā pakalpojumu sniedzēju koncentrācija ir ap lielajiem attīstības centriem, kamēr lauku teritorijās pakalpojumu pieejamība ir ierobežota. LLKC spēlē nozīmīgu lomu mikro un mazo lauku uzņēmēju pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai reģionos, netālu no uzņēmēju dzīvesvietas, piedāvājot pakalpojumu par pieņemamu cenu. Iespējas saņemt konsultācijas un pakalpojumus visā Latvijas teritorijā par cenu, kas nepārsniedz konsultācijas/pakalpojuma sniegšanas minimālās izmaksas, ir vērtējams kā papildus atbalsts uzņēmumiem, kuru konkurētspēja vēl nav sasniegusi „Eiropas līmeni”, bet kas nodrošina Latvijas lauku ekonomikas dzīvotspēju.

Lai lauku iedzīvotājiem nodrošinātu ērtu un vieglu pieejamību tiem nepieciešamajiem izglītības un konsultāciju pakalpojumiem un novērstu iepriekš minētās tirgus nepilnības, būtiski ir nodrošināt 26 LLKC reģionālās struktūrvienību darbību.

Otra būtiska tirgus tendence ir tā, ka esošie konsultāciju pakalpojumu sniedzēji parasti ir specializējušies vienā no komercdarbības jomām, kamēr LLKC aptver visas jomas – augkopība, lopkopība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, grāmatvedība, ekonomika, nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbība, ar pilnu vērtību ķēdi tajās. Tādā veidā tiek nodrošināts komplekss pakalpojums, kas ļauj daudz racionālāk izvērtēt saimniecību vadīšanas, ražošanas, datu uzskaites, plānošanas u.c. jautājumus.

Treškārt, jāatzīmē, ka liela daļa uzņēmēju izmanto izejvielu un iekārtu piegādātāju vai koksnes pircēju (meža sektorā) sniegtās bezmaksas konsultācijas, kas bieži vien noved pie neracionāliem lēmumiem un sadārdzina produktu pašizmaksu, kamēr LLKC nodrošina neatkarīgus padomus, piedāvājot klientam izdevīgākos tehnoloģiskos risinājumus. Šādā aspektā pakalpojuma pieejamība ir kritiskā līmenī, tā kā LLKC faktiski ir vienīgais uzņēmums, kas var piedāvāt pakalpojumus tieši mikro un mazo lauku uzņēmēju segmentā. Savukārt privāto meža īpašnieku konsultēšanas un cirsmu novērtēšanas procesā ir būtiski sniegt objektīvu un neieinteresētu informāciju gan par veicamajām darbībām mežā, gan cirsmā pieejamajiem koksnes resursiem un to iespējamo cenu tirgū, tā savtīgos nolūkos neietekmējot meža īpašnieka lēmumu ne par darbību, ne par cirsmas pircēju un tās pārdošanas cenu.

LLKC 30 gados uzkrātā kompetence pakalpojumu sniegšanā lauku uzņēmējiem nodrošina augsta līmeņa ekspertīzes pakalpojumus publiskā un privātā sektora

pasūtītājiem. Ar praktisko pieredzi darbā ar lauku uzņēmējiem, LLKC ir iespējams nodrošināt ekspertīzi, kas nepieciešama nozaru attīstības plānošanai un likumdošanas uzlabošanai.

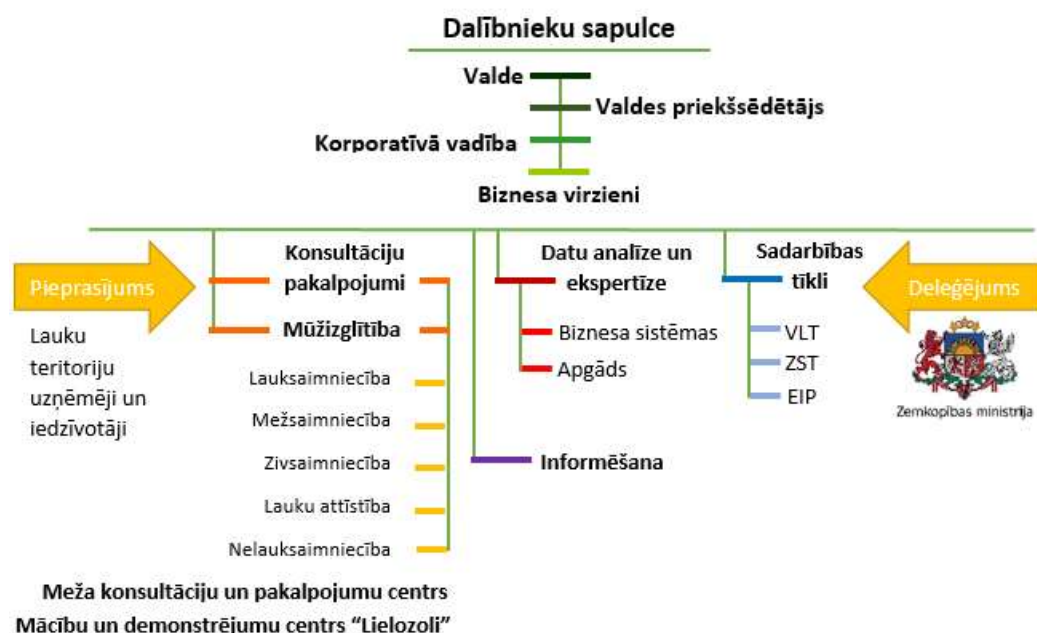
Tā kā mērķu izpildes intensitāte ir augstāka teritorijās ar zemāku attīstības indeksu, var uzskatīt, ka LLKC sniegtie pakalpojumi veicina Latvijas lauku teritorijas līdzsvarotu attīstību, kur tiek sekmēta jaunu darbavietu radīšana, kā arī tiek veicināta lauku iedzīvotāju pārprofilēšanās uz jomām, kurās ir pieprasījums pēc darbaspēka. Tāpat lauku uzņēmēji, izmantojot LLKC pakalpojumus, paaugstina savu efektivitāti un konkurētspēju.

No sabiedriskajiem finanšu avotiem finansētie pasākumi tiek veikti ar mērķi celt lauksaimnieku un lauku uzņēmēju konkurētspēju, informējot un izglītojot par iespējām saņemt sabiedriskā finansējuma (LAP un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds) atbalstu.

Papildus valsts deleģētajiem uzdevumiem, LLKC konsultanti sniedz arī maksas pakalpojumus. Tāpēc LLKC ir strukturāli nodalīta valsts deleģēto un no budžeta finansētu uzdevumu īstenošana (šie uzdevumi ir pilnībā apmaksāti no sabiedriskajiem līdzekļiem un pakalpojumu saņēmējiem pieejami bezmaksas) no komercpakalpojumu sniegšanas, t.sk., nodalot struktūrvienībās nodarbinātos, finanšu plūsmas un bankas kontus ienākošajiem un izejošajiem finanšu līdzekļiem, kā arī grāmatvedības uzskaiti.

4.1. LLKC darbības modelis

LLKC tiecas uz efektīvu organizācijas darbību, kā arī nodrošina darbiniekiem profesionālu izaugsmi, adekvātu atalgojumu, labu darba vidi un mikroklimatu.

4.1. att. LLKC struktūrshēma.

LLKC pārvaldes institūcijas ir Dalībnieku sapulce un Valde. Augstākā lēmēj institūcija ir Dalībnieku sapulce, kas pārstāv dalībniekus – LR ZM (99.32% daļu) un biedrību “Latvijas Zemnieku federācija” (0.68% daļu). Valde sastāv no valdes priekšsēdētāja un diviem valdes locekļiem. Amatpersonas, kas atbild par LLKC mērķu un uzdevumu izpildi, ir valdes priekšsēdētājs un valde. Valdes priekšsēdētājs vada LLKC un ieceļ amatā nodaļu un reģionālo struktūrvienību vadītājus. Valdes priekšsēdētājam ir tiesības pārstāvēt LLKC atsevišķi, valdes locekļiem – tikai kopā ar vēl vienu valdes locekli.

LLKC struktūrshēmu veido Korporatīvā vadība, kur ietilpst finanšu vadība, grāmatvedība, personāla vadība, sabiedriskās attiecības, iekšējais audits, risku vadītājs un jurists. Mūžizglītības un Konsultāciju pakalpojumu virzienu realizēšanā iesaistītās struktūrvienības ir Tālākizglītības, Augkopības, Zivsaimniecības, Lopkopības, Inženiertehniskā, Ekonomikas, Lauku attīstības nodaļas, 26 reģionālās struktūrvienības, MKPC ar 15 reģionālajām struktūrvienībām, Grāmatvedības un finanšu nodaļa, Projektu un attīstības nodaļa un Mācību un demonstrējumu centrs “Lielozoli”. Sadarbības tīklu virziens tiek realizēts caur Valsts Lauku tīkla sekretariātu, Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla sekretariātu un Eiropas Inovāciju partnerības sekretariātu. Datu analīzes un ekspertīzes virzienu realizē IT biznesa sistēmu nodaļa un Apgāds.

4.2. att. LLKC pakalpojumu pieejamības teritoriālais pārklājums

Reģionālās struktūrvienības atrodas bijušajās Latvijas rajonu administratīvajās teritorijās, bet LLKC korporatīvā vadība un zināšanu pārneses centrs atrodas Ozolniekos – Latvijas centrā. Zināšanu pārneses centru veido Tālākizglītības, Augkopības, Zivsaimniecības, Lopkopības, Inženiertehniskā, Ekonomikas un Lauku attīstības nodaļas un MKPC centra birojs. Filiāles Meža konsultāciju pakalpojumu

centra administrācija atrodas Ozolniekos un tā realizē gan nodaļu administratīvo darba koordinēšanu, gan zināšanu pārneses funkciju uz valsts teritorijā esošajām reģionālajām nodaļām, kuras nodrošina praktisko konsultāciju, izglītojošo pasākumu un pakalpojumu sniegšanas funkcijas.

4.2. LLKC darbības virzieni

LLKC visā Latvijas teritorijā nodrošina mūžizglītības un konsultāciju pakalpojumus, sadarbības tīklus un informēšanu pēc iespējas tuvāk klienta ekonomiskās darbības vietai, kā arī datu analīzi un ekspertīzi sekojošās jomās: lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, lauku attīstība, nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbība.

4.3. att. LLKC darbības virzieni

LLKC veic darbību, kas pamatā ir saistīta ar tai deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildi (sadarbības tīkli un datu analīze un ekspertīze), kā arī komercdarbību brīvā tirgū realizētu pakalpojumu sniegšanā tādās jomās, kurās tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu un sistemātiski rodas pakalpojumu nepietiekamība. Saskaņā ar *NACE* klasifikatoru LLKC veic tādu komercdarbību kā konsultēšana komercdarbībā un vadībizīnībās (70.22.).

Pēc 2019. gada pārskata datiem, LLKC ieņēmumi no deleģētajiem valsts pārvaldes uzdevumiem ir aptuveni 35%, savukārt ieņēmumi no brīvā tirgū realizētajiem pakalpojumiem – 29% un ieņēmumi no projektiem – 36%.

Sadarbības tīkli

Šis virziens sevī ietver VLT, ZST un EIP sekretariātu darbības un attīstības nodrošināšanu.

Lai risinātu problēmas ar nozarei specifiskas izglītības un zināšanu nepietiekamību un sekmētu nozares attīstību un konkurētspēju, būtiski ir nodrošināt kvalitatīvas informācijas un labas un pārņemamas prakses pieejamību, kā arī veicināt inovāciju veidošanos un sadarbību starp pētniekiem un praktiķiem. Lai īstenotu šos uzdevumus, vienlaikus izpildot ES tiesību aktos noteiktos dalībvalsts pienākumus lauku attīstības un zivsaimniecības politikas jomā, LLKC jau vairāk nekā 10 gadu ir deleģēta valsts pārvaldes uzdevumu izpilde ES sadarbības tīklu darbības nodrošināšanā.

MK 2014. gada 30. septembra noteikumu Nr. 599 "Noteikumi par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (turpmāk – ELFLA), Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, kā arī par valsts un Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku un zivsaimniecības attīstībai finansējuma administrēšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā" 20. punkts:

- 1.1. Valsts Lauku tīkla sekretariāta pienākumu izpilde un aktivitāšu īstenošana;
 - 1.1.1. Eiropas inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai tīkla kontaktpunkta Latvijā pienākumu izpilde un iesaistīties Eiropas Tīklā lauku attīstībai.
- 1.2. Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla sekretariāta pienākumu izpilde un aktivitāšu īstenošana.

Valsts lauku tīkla (VLT) sekretariāta galvenie darbības virzieni ir:

- sekmīgi īstenot VLT Rīcības programmas darbības;
- nodrošināt visiem interesentiem kvalitatīvu informācijas apriti par aktuālo informāciju saistībā ar lauku attīstību;
- izzināt sabiedrības (piemēram, lauksaimnieku organizāciju, vietējo rīcības grupu) viedokli, to apkopot un sniegt priekšlikumus lauku attīstības politikas veidošanas vajadzībām;
- iesaistīties Eiropas Tīklā lauku attīstībai;
- nozares NVO līdzdalība viedokļa paušanā ES institūciju darba grupās;
- citi lauku attīstību un LAP īstenošanu sekmējoši pasākumi, tostarp LAP uzraudzības un novērtēšanas rezultātu izplatīšana.

Augstāk uzskaitītie VLT sekretariāta galvenie darbības virzieni sevī ietver šādu pasākumu realizēšanu, ko atbilstoši savam darbības virzienam veic LLKC struktūrvienības:

- vietējo pārtikas produktu ražošanas un patēriņa veicināšanu, īstenojot pasākumus, lai palielinātu Latvijas izcelsmes lauksaimniecības un pārtikas produktu īpatsvaru Zaļajos publiskajos iepirkumos un patēriņā;
- atbalstu lauku jauniešu uzņēmējdarbības veicināšanai,
- mazās pārstrādes veicināšanu,
- informatīvu pasākumu īstenošanu lauku teritoriju iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem par LAP atbalsta iespējām un lauksaimniecības un mežsaimniecības nozaru aktualitātēm (semināri, konferences par aktuāliem nozares jautājumiem, piemēram, lauksaimniecības radītām siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām),
- pieredzes apmaiņas un labās prakses izplatīšanas pasākumu par LAP sniegto ieguldījumu īstenošanu,
- informatīvo ziņu lapu sagatavošanu un izdošanu.

2020. gada augustā tika veikta VLT Sadarbības padomes aptauja par VLT īstenojamiem pasākumiem saskaņā ar KLP mērķiem, kur atbildes sniedza 12

organizācijas un institūcijas. Daļa organizāciju atbildes gatavoja apjautājot savas biedru organizācijas (LOSP, Latvijas Lauku forums).

Kopumā respondenti kā vienlīdz svarīgu vērtējuši visu VLT pasākumu nepieciešamību KLP mērķu sasniegšanai. Tomēr lielāku nozīmi tie piešķirušī VLT pasākumiem šādu KLP mērķu sasniegšanā: Uzlabot lauksaimnieku stāvokli pievienotās vērtības veidošanas ķēdē; Zināšanas; Biodaudzveidība/ainava un Paaudžu nomaīņa. Savukārt kā nozīmīgākās aktivitātes mērķim “Uzlabot lauksaimnieku stāvokli pievienotās vērtības veidošanas ķēdē”, novērtētas – Labās prakses pārnese un Ražotāju katalogs “*Novada Garša*”⁴, kuru realizē Lauku attīstības nodaļa.

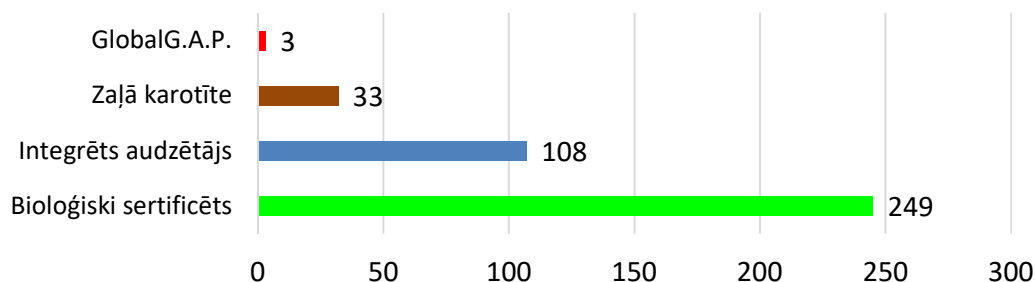
Lauku attīstības nodaļas galvenie darbības virzieni ir saistīti ar VLT pasākumu realizēšanu, sadarbībā ar reģionālo struktūrvienību speciālistiem.

Lai veicinātu ilgtspējīgu vietējās pārtikas sistēmu, Lauku attīstības nodaļa 2019. gadā radīja pasākumu kopumu “Novada Garša”, kas zem vienota un nu jau atpazīstama zīmola aptver:

- *digitālu katalogu* www.NovadaGarsa.lv, kurā atrodami tie Latvijas uzņēmēji, kas ražo, pārstrādā, pārdod vai izmanto ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanā kvalitatīvus vietējos pārtikas produktus;
- *zīmolu* un zīmola atpazīstamību veicinošus un patērētājus izglītojošus pasākumus, t.sk. “Novada Garša” sociālajos tīkos *FaceBook* un *Instagram*;
- dažādus *ražotāju un patērētāju tikšanās un iepazīšanās* pasākumus, akcijas un konkursus Latvijas reģionos;
- vietējās *produkcijas ražotāju attīstības un kopdarbības veicināšanu*, nodrošinot tos ar informāciju, iesaistot pasākumos un izglītojot;
- ikgadēju *profesionālo produktu garšas vērtēšanas konkursu* “*Novada Garša*”, ar mērķi atrast un noskaidrot gada labākos vietējos pārtikas ražotājus un mājražotājus dažādās kategorijās, tos izceļot parādīt un pierādīt B2C un B2B sektoru pircējiem, cik kvalitatīvi un inovatīvi ir vietējie produkti, tādējādi veicinot to interesi un zināšanas;
- ikgadēju *konferenci*, kurā nozares profesionāļi aktualizē svarīgas tēmas, kas saistītas ar vietējās pārtikas sistēmām;
- *sabiedrības intereses un zināšanu stiprināšanu* par vietējās pārtikas jautājumiem (t.sk., pārtikas kvalitātes shēmām).

www.NovadaGarsa.lv ir līdz šim Latvijā vērienīgākais un ambiciozākais projekts vietējās pārtikas produktu ražotāju un patērētāju (B2C un B2B) “savešanai kopā”, kā arī visu līmeņu sadarbības veicināšanai un izglītošanai.

⁴ Feldmane L. Anketas rezultāti par Valsts Lauku tīkla pasākumiem saskaņā ar KLP mērķiem. VLT. 2020. septembris. 14 lpp.

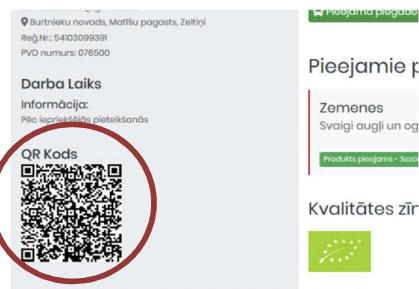

4.4. att. “Novada Garša” reģistrēto uzņēmumu piederība paaugstinātas kvalitātes shēmām.

Uz 2020. gada beigām (01.12.2020.) katalogā ir 765 pārtikas ražotāju, kuri vēlas savu produkciju pārdot, bet to skaits aug ik dienu. Katalogā iespējams atlasīt ražotājus pēc: teritorijas, pēc to ražotajiem produktiem, kvalitātes shēmām, atsevišķi var atlasīt arī ražotājus, kuri gatavi piedalīties iepirkumos, nodrošina piegādes un sezonā, piemēram, piedāvā pašlasīšanas iespēju vai svētku dāvanas. Pašreiz 50% kataloga uzņēmumu ir dalībnieks kādā no paaugstinātas kvalitātes shēmām.

186 uzņēmumu ir gatavi piedalīties iepirkumos, piegādes nodrošina 587 uzņēmumi, 44 uzņēmumi piedāvā pašlasīšanu sezonā un 35 ir svētku piedāvājumi.

Katram www.NovadaGarsa.lv ražotājam profilā automātiski tiek ģenerēts QR kods, ko plaši izmanto, lai informāciju "pārnestu" jaunākās paaudzes mobilajos telefonos vai citās mobilajās ierīcēs. Ja ražotājs QR kodu izmanto uz produktu marķējuma vai tirdzniecības vietas noformējumā, to noskanējot patērētājs tiek novirzīts uz konkrētā uzņēmuma profilu

www.NovadaGarsa.lv – ar mērķi informēt patērētāju par produkta izcelsmi. Tas arī ir viens no kataloga mērķiem – parādīt produkta izcelsmi.

Lai veicinātu skolēnu interesi un izpratni par laukiem, Lauku attīstības nodaļa organizē konkursu “Šodien laukos”, kas ir skolēnu iecienīts jau 6 sezonas, un caur kuru LLKC mudina skolēnus izzināt un izprast norises, dzīvi un darbu laukos, mežos un ūdeņos, par procesiem un piedzīvojumiem dabā, lai veicinātu jauniešu palikšanu reģionos, izpratni par nepieciešamību iesaistīties sava apvidus sociālekonomiskajā, kultūras attīstībā un sabiedriskajā dzīvē.

Konkurss norisinās sociālo tīklu vietnē www.facebook.com/sodienlaukos, kur tiek izsludināti uzdevumi lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mežsaimniecībā, un tajā var piedalīties 6.-9. klašu kolektīvi vai individuāli dalībnieki, vecumā no 12-16 gadiem. Konkursa uzvarētāji gan individuāli, gan klašu/ komandu grupās gada beigās saņem vērtīgas balvas (piemēram, planšetdatori, apmaksāta klases ekskursija).

“Šodien laukos” dalībnieku skaita dinamika

Dalībnieki	2018.	2019.	2020.
Klases / dalībnieki	30 / 374	27 / 291	29 / 315
Individuālie dalībnieki	60	32	103

Pasākuma atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai mērķis ir jauniešu aktivizēšana laukos, to kompetenču attīstība un iesaistīšana lauku uzņēmējdarbības un sabiedriskās dzīves attīstīšanā un veidošanā. Pasākuma dalībnieki ir jaunieši vecumā no 18-40 gadiem, kuri vēlas iegūt teorētiskas un praktiskas zināšanas par uzņēmuma veidošanu, un uzsākt vai attīstīt savu uzņēmējdarbību laukos. Pasākuma uzdevumi:

- *apmācīt* jauniešus par ideju ģenerēšanu un analīzi, biznesa plāna veidošanu un projektu izstrādi;
- *palīdzēt* jauniešiem īstenot savas idejas lauku attīstībai konsultāciju, teorētisku un praktisku nodarbību veidā;
- *organizēt* konkursu jauniešiem par viņu biznesa ideju dzīvotspēju, konkursa kārtībā labākos darbus apbalvot ar naudas balvu.

Beidzot mācības, katrs dalībnieks izstrādā biznesa plānu, pēc kura prezentēšanas saņem sertifikātu un iespēju saņemt individuālas konsultācijas sava biznesa plāna pilnveidošanai. Konsultācijas ietver biznesa plāna koriģēšanu, individuālas pārrunas un iespēju piedalīties citās LLKC un VLT aktivitātēs. Pēc iespējas tiek piedāvāts mentors, kas pārzina dalībnieka biznesa idejas jomu un palīdz to pilnveidot.

Konkursā „Laukiem būt!” piedalīties var visi apmācības beigušie, kuri mācību laikā ir izstrādājuši biznesa plānu. Konkursā vairākās kategorijās labākās biznesa idejas saņem naudas balvas, kā arī veicināšanas balvas (apmaksātus pakalpojumus vai mentoru konsultācijas).

Deviņos gados “Laukiem būt!” mācībās piedalījušies vairāk kā 2000 jaunieši. Konkursā ar savām biznesa idejām startējuši vairāk kā 500 jaunieši, no kuriem gandrīz trešdaļa savu ideju realizējuši un nodibinājuši uzņēmumu. Konkursam ir arī savs lieldraugs – valsts attīstības finanšu institūcija ALTUM.

Eiropas Inovāciju partnerības (EIP) tīkla sekretariāta uzdevums ir ieviest EIP, kas ir jauna pieeja pētniecības un inovācijas jomā. EIP palīdz apvienot zināšanas un resursus, satuvinot valsts un privātos sektorus ES, nacionālā un reģionālā līmenī, apkopojot pasākumu pieprasījumu un piedāvājumu dažādās jomās. EIP koncentrējas uz modernizāciju un sabiedrības ieguvumiem. Partnerība atbalsta sadarbību starp pētniecības un inovāciju partneriem, lai varētu sasniegt labākus un ātrākus rezultātus salīdzinājumā ar esošajām pieejām.

Inovācijas modelis EIP ir kas vairāk kā tikai pārejas paātrināšana no pētniecības uz praksi (lineārais inovācijas modelis). EIP darbojas pēc „interaktīvā inovācijas

modeļa”, kas sevī ietver noteiktu inovācijas dalībnieku (piem., lauksaimnieku, konsultantu, pētnieku, uzņēmumu u.c.) savešanu kopā, lai tie, darbojoties projektos, rastu risinājumu kādai konkrētai problēmai vai izstrādātu alternatīvas. Šajās sadarbības grupās paveras jauni redzējumi, ko nodrošina dažādo jomu speciālisti, kas katrs problēmu un tās risinājumu saredz caur citu zināšanu prizmu, no cita aspekta. Šādi darbojoties rodas jaunas idejas un līdz šim nebijušas zināšanas, kuras iespējams pārvērst mērķtiecīgos risinājumos, kas tiek pielietoti praksē, lai sekmētu ilgtspējīgu un produktīvu lauksaimniecību un mežsaimniecību. Šāda pieeja veicina inovāciju no visiem aspektiem, kā arī palīdz to iekļaut pētnieku darba programmās.

EIP sekretariāta galvenie darbības virzieni ir:

- zināšanu pārnese;
- saiknes veidošana starp zinātni un praksi, apvienojot darba grupās plaša spektra speciālistus: lauksaimniekus, pētniekus, konsultantus, uzņēmējus, uzņēmēju grupas, patērētāju interešu grupas un citas NVO;
- izaicinājumu identificēšana, lai ar inovācijām veicinātu produktīvu un ilgtspējīgu lauksaimniecību un mežsaimniecību;
- starpteritoriālas un starptautiskas inovāciju sasaistes veicināšana Eiropas valstīs.

Augstāk uzskaitītie EIP sekretariāta galvenie darbības virzieni sevī ietver šādu darbību realizēšanu, ko veic EIP sekretariāts patstāvīgi vai iesaistot kādu no LLKC struktūrvienībām vai atsevišķus speciālistus:

- lauksaimniecības inovāciju popularizēšana, izpratnes veicināšana inovāciju jomā;
- informatīvu pasākumu īstenošana lauku teritoriju iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem par inovāciju iespējām lauksaimniecībā (semināri, fokusgrupas, darba grupas, konferences);
- pieredzes apmaiņas un labās prakses izplatīšanas pasākumu organizēšana par lauksaimniecības inovācijām;
- jaunrades procesu veicināšana lauksaimniecībā, piemēram, organizējot meikatonus un hakatonus;
- Latvijas EIP darba grupu starpteritoriālas un starptautiskas (Eiropas valstīs) tīklošanās veicināšana.

VLT un EIP darbība, kā arī to realizēto pasākumu kopums tiek finansēts no VLT Rīcības programmas finansējuma (Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai līdzfinansētās LAP pasākuma “Tehniskā palīdzība” finansējums).

Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla (ZST) sekretariāta
galvenie darbības virzieni ir:

- sekmīgi īstenot ZST Rīcības programmas darbības, izstrādāt un īstenot komunikācijas plānu par Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2021.-2027. gadam (ZRP);
- nodrošināt kvalitatīvu informācijas apriti par zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju ilgtspējīgas attīstības jautājumiem un nozares aktualitātēm;

ZIVSAIMNIECĪBAS TĪKLS

- izzināt sabiedrības (piemēram, zivsaimniecības nozares ražotāju un pārstrādātāju organizāciju, zivsaimniecības vietējās rīcības grupu) viedokli un apkopot un sniegt priekšlikumus zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju ilgtspējīgas attīstības un zivsaimniecības politikas veidošanas vajadzībām;
- iesaistīties FARNET tīklā un veicināt zivsaimniecības vietējo rīcības grupu starpteritoriju un starptautisko sadarbību.

Augstāk uzskaitītie ZST sekretariāta galvenie darbības virzieni tiek realizēti ZST sadarbojoties ar **Zivsaimniecības nodaļu** un sevī ietver šādu darbību realizēšanu:

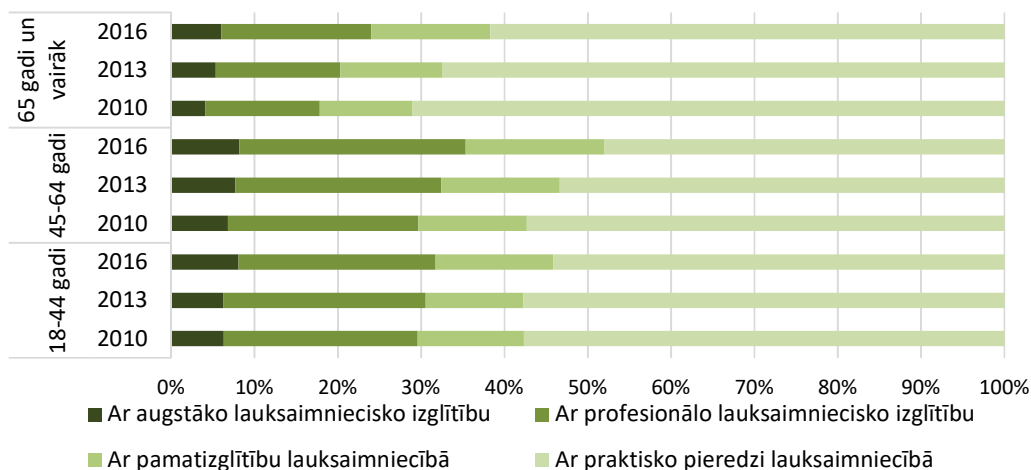
- akvakultūras un piekrastes teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programma, lai sekmētu mazo akvakultūras un jūras piekrastes zvejniecības un zivju pārstrādes uzņēmumu attīstību;
- atbalsts jauniešiem akvakultūras un zvejniecības uzņēmējdarbības veicināšanai;
- zivsaimniecības popularizēšana jauniešiem;
- informatīvu pasākumu īstenošana zivsaimniecības nozares organizācijām, uzņēmējiem par ZRP atbalsta iespējām un zivsaimniecības nozares aktualitātēm (semināri, konferences);
- pieredzes apmaiņas un labās prakses izplatīšanas pasākumi par ZRP sniegto ieguldījumu;
- informatīvo ziņu lapu sagatavošana un izdošana;
- atbalsts nozares NVO;
- atbalsts zivsaimniecības nozares popularizēšanai un zivsaimniecības projektu konkursa organizēšana.

Šis pasākumu kopums tiek finansēts no ZST Rīcības programmas finansējuma (Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda līdzfinansētās ZRP pasākuma “Tehniskā palīdzība” finansējums).

Mūžizglītība

Lauksaimniecības nozarē nodarbināto nepietiekamais izglītības līmenis ne tikai lauksaimniecībā un ar to saistītos specifiskos jautājumos, bet arī zināšanu trūkums par finansējuma piesaistīšanu, grāmatvedību un administratīvajām procedūrām ir būtiski iemesli, kuri kavē inovāciju un modernu tehnoloģiju ienākšanu nozarē, tā negatīvi ietekmē nozares konkurētspēju kopumā. Lauku saimniecību vadītāju struktūra pēc izglītības līmeņa rāda, ka no kopējā lauku saimniecību vadītāju skaita tikai 31,3% vadītāju ir iegūta lauksaimnieciskā izglītība – augstākā vai vidējā līmeņa (profesionālā) izglītība.

Latvijas lauksaimnieku izglītības līmeni raksturo pieejamie Lauku saimniecību struktūras un lauksaimniecības skaitīšanas dati par 2010., 2013. un 2016. gadiem.

Avots: izveidots pēc CSP LSSA13_I11⁵.

4.5. att. Lauku saimniecības, grupējumā pēc vadītāju vecuma un izglītības līmeņa, 2010., 2013. un 2016. gados.

Salīdzinot 2016. gada datus ar 2010. gada datiem, var secināt, ka lauku saimniecību vadītāju īpatsvars ar iegūtu pamata, profesionālo vai augstāko lauksaimniecisko izglītību ir palielinājies par 8% pp., t.i., 46,8% no visiem saimniecību vadītājiem (2010. gadā – 38,52%). To, iespējams, ir veicinājusi lauku attīstības atbalsta pasākumu sasaiste ar iegūtu augstāko, vidējo profesionālo lauksaimniecības izglītību vai lauksaimniecības pamatzināšanu apgūšanu vismaz 160 stundu apjomā. Tomēr, joprojām kopējais saimniecību vadītāju izglītības un zināšanu līmenis ir raksturojams kā nepietiekams. ZM sadarbībā ar VLT 2019. gadā rīkotajās KLP nākotnes jautājumu diskusijās iesaistītie lauksaimnieku organizāciju pārstāvji atzinuši, ka tieši nepietiekamais zināšanu līmenis ir galvenais faktors, kas kavē inovāciju un modernu tehnoloģiju ienākšanu nozarē, tādējādi mazinot lauku uzņēmumu konkurētspēju, kas savukārt noved pie nozares konkurētspējas problēmām starptautiskajā tirgū. Arī OECD veiktajā pētījumā “Inovācijas, lauksaimniecības produktivitāte un ilgtspējība Latvijā”⁶ norādīts, ka “ievērojami pieaudzis izglītību (galvenokārt neformālo izglītību) ieguvušo pieaugušo skaits, tomēr pieaugums galvenokārt skaidrojams ar zemo sākotnējo līmeni. Jāveicina pasākumi, kas nodrošina gan formālās, gan neformālās mūžizglītības pieejamību un piekļuvi, tostarp, lai šāda izglītīšanās būtu arī finansiāli pieejama”. Tāpat pētījumā secināts, ka “zema inovāciju kapacitāte un zemas sarežģītības uzņēmējdarbība ir saistītas ar zemo dzimstības līmeni, nepārtrauktu (pārsvarā jauniešu) emigrāciju, kvalificēta darbaspēka trūkumu un lielu ēnu ekonomikas īpatsvaru. Šie faktori ietekmē Latvijas vidējā termiņa produktivitāti un konkurētspēju”. Turklāt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares Latvijā jau izsenis raksturojamas kā

⁵ LSSA13_I11. Lauku saimniecību grupējums pēc vadītāju vecuma un izglītības līmeņa Latvijā. [skatīts: 03.12.2020.] Pieejams: https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/lauks/lauks__skait_apsek_visp_laukstrukt_13/LSSA13_I11.px/table/tableViewLayout1/

⁶ Inovācijas, lauksaimniecības produktivitāte un ilgtspējība Latvijā, OECD, 2019. 22.; 26. lpp. Pieejams: www.zm.gov.lv/public/ck/files/OECD_petijums_LAT.pdf

sadrumstalotas, kas ir kā ierobežojošs faktors, lai nozares uzņēmējiem būtu pieejami kvalitatīvi konsultācijas un izglītības pakalpojumi tiem ērti sasniedzamā attālumā.

LLKC sniegto izglītības pakalpojumu nozīmi pastiprina pēdējos gados izteikti saasinātā pretruna, ka lauksaimniecība un mežsaimniecība ir stratēģiskas izejvielu ražošanas un eksportu veidojošas nozares, kas ir valsts un ES tieša atbalsta saņēmējas, taču lauksaimniecības izglītība Latvijā profesionālās formālās izglītības jomā ir degradēta, bet augstākā izglītība ir koncentrēta vienā Latvijas punktā – Jelgavā. Arī tad, ja lauku teritoriju uzņēmēju izglītības un zināšanu līmenis būtu pietiekams, ņemot vērā strauji notiekošās izmaiņas visās nozarēs, t.sk. lauksaimniecībā, kur aizvien mainās tirgus nosacījumi, ienāk inovācijas, notiek robotizācijas procesi, svarīgs ir zināšanu un konsultatīvs atbalsts, kas strauji var reaģēt uz pieprasījumu, piesaistot Latvijas vai pasaules vadošos speciālistus konkrētās jomās. Augstākās izglītības un profesionālās izglītības programmas nav tik strauji pielāgojamas tirgū notiekošajām pārmaiņām.

Piedāvājot lauku uzņēmējiem un iedzīvotājiem kvalitatīvus mūžizglītības un tālākizglītības pakalpojumus, tiek palielināts to lauku teritoriju jauniešu un pieaugušo skaits, kuriem ir darba veikšanai pienācīgas kvalitātes un kompetences, kā arī uzņēmuma vadīšanai nepieciešamo zināšanu un prasmju kopums.

Mūžizglītības virzienu realizē ***Tālākizglītības nodaļa***, pēc vajadzības piesaistot speciālistus no citām nodaļām.

Pieaugušo tālākizglītība aptver iedzīvotāju izglītošanu ar dažādu sākotnējo izglītību (pamata, vidējo, speciālo, augstāko nelauksaimniecisko, kā arī lauksaimniecisko), piedāvājot viņiem mūžizglītības iespējas ar mērķi paaugstināt produkcijas konkurētspēju ES tirgū, aktivizē nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstību. Ar profesionālās pilnveides programmu palīdzību tiek sniegta iespēja lauksaimniekiem un lauku iedzīvotājiem pārkvalificēties, attīstīt profesionālās kompetences līmeni. Par valsts līdzekļiem tiek finansēta demonstrējumu programma, kurā praktiski tiek demonstrēti lauku uzņēmējiem svarīgi tehnoloģiski risinājumi lopkopībā un augkopībā (t.sk. bioloģiskajā), lauku ekonomikas dažādošanā un kooperācijā.

LLKC Tālākizglītības nodaļa lauku uzņēmēju izglītošanu organizē šādās formās:

- akreditētas profesionālās pilnveides izglītības programmas;
- personāla izglītošana un sertifikācija;
- uz tirgus pieprasījumu balstītas apmācības, kursi, semināri;
- LAP pasākuma „Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros;
- vietējie un starptautiskie pieredzes apmaiņas braucieni, t.sk. LAP līdzfinansētās programmās;
- demonstrējumi;
- interešu grupas.

Iepriekšējā pārskata periodā veikti visi nepieciešamie priekšnosacījumi, lai LLKC saglabātu savu LR IZM reģistrēto izglītības iestādes statusu

(Apliecība Nr. 4560100405), kas ļauj kvalitatīvi realizēt akreditētas profesionālās pilnveides izglītības programmas (akreditācijas derīguma termiņš: 28.03.2025.) un papildus piedāvāt mūžizglītības un profesionālās kvalifikācijas celšanas pakalpojums lauksaimniecības sektorā un citās jomās:

1. Lauksaimniecības pamati – 170 h (licences Nr. P-7480);
2. Bioloģiskā lauksaimniecība – 180h (licences Nr. P-7491);
3. Pamatnosacījumi pārtikas produktu ražošanai mājas apstākļos – 180 h (licencēšanas ID P-893).

Maksas kursus LLKC organizē pēc tirgus pieprasījuma, orientējoties uz specializētām, specifiskām tēmām, piemēram, saistībā ar kautuvju darba organizāciju un to personāla kvalifikāciju un sertifikāciju, dzīvnieku pārvadāšanas uzņēmumu personāla izglītošanu un sertifikāciju un tamlīdzīgi. LLKC ir norādīta, kā kompetentā mācību iestāde šādu apmācību kursu organizēšanai un speciālistu sertificēšanai:

- 2013. gada 18. jūnija MK noteikumi Nr.322 “Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi” (3. punkts: Regulas Nr. 1/2005 17. pantā noteiktos apmācības kursus nodrošina LLKC, kas šā uzdevuma izpildē ir padota ZM.
- 2013. gada 8. janvāra MK noteikumi Nr.21 “Kaušanai paredzēto lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzības prasības” (5. punkts: Regulas Nr. 1099/2009 21. pantā noteikto kompetentās iestādes funkciju apmācības jomā par dzīvnieku aizsardzību nonāvēšanas un ar to saistīto darbību laikā pilda LLKC.

Analizējot nozares pieprasījumu, tiek piedāvāti arī dažādi profesionālie zināšanu kursi lauksaimniekiem, piemēram:

- augu aizsardzības līdzekļu tirdzniecības konsultantu apmācības;
- dzīvnieku ciltsdarba speciālistu apmācības (gaļas šķirnes lopkopība, piena šķirnes, aitas, kazas, brieži B tipa apliecība);
- piena paraugu noņemšanas speciālistu apmācības.

ZM izsludinātajā publiskajā iepirkumā LLKC ar apakšuzņēmēju LLU iesniedza piedāvājumu, uzvarēja iepirkumā un tā rezultātā no 2018. gada līdz 2022. gada martam turpinās sniegt pakalpojumu “*Par mācību organizēšanu un īstenošanu Latvijas LAP 2014.-2020. gadam pasākuma “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākuma “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros*”, Līguma Nr. LAD131118/P44. Kopējais pakalpojuma izpildei piešķirtais finansējums – 5.4 milj. Euro.

ZM izsludinātajā iepirkumā LLKC ar apakšuzņēmēju LLU iesniedzis piedāvājumu, uzvarējis iepirkumā un no 2018. gada līdz 2021. gada oktobrim turpinās sniegt pakalpojumu LAP 2014.-2020.gadam pasākuma “*Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi*” apakšpasākuma “*Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem*” ietvarā. Pakalpojuma izpildei piešķirtais finansējums ir 2 milj. Euro.

Specifisks, bet ļoti efektīvs apmācību formāts ir Interesu grupas. Interesu grupu galvenais mērķis – vairot saimnieku izpratni par efektīvāku saimniekošanu, radīt iespēju savstarpējai pieredzes apmaiņai, kā arī konsultantu padomu uzklausišana.

Interesu grupās kopā strādā lauksaimnieki ar konsultantiem un jauna pieredze tiek gūta kā vieniem tā otriem. Jāpiebilst, ka lauksaimniecības konsultanti tiek īpaši apmācīti šādu Interesu grupu organizēšanā un vadīšanā.

Kopš dibināšanas, LLKC Tālākizglītības nodaļa nodrošina arī ZM pakļautības iestāžu profesionālo kvalifikācijas paaugstināšanu (PVD, ZM VAAD, LAD).

LLKC filiāle MKPC veic darbu izglītojošu pasākumu sniegšanā mežsaimniecībā, un tie ietver:

- apmācības meža īpašniekiem, apsaimniekotājiem;
- tālmācības programmas meža īpašniekiem – pieejamas piecas apmācību programmas;
- meža apmeklējumi Latvijā;
- semināri un apmācības medniekiem;
- izglītojoši semināri skolēniem, ģimenēm un citiem interesentiem saistībā ar mežu.

4.2. tabula

LLKC paveiktais izglītošanas jomā, 2018.-2020. gads, skaits

Aktivitāte	2018	2019	2020
LAP pasākuma “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākums” ietvaros izglītoto skaits, no tiem:	1477	4108	2738
<i>lauksaimniecības modulī</i>	1148	3264	2292
<i>mežsaimniecības modulī</i>	329	548	446
Tālmācības programmas, no tām:	14	16	20
<i>lauksaimniecībā</i>	9	11	12
<i>mežsaimniecībā</i>	5	5	8
Tālmācības programmās: iesaistījušies jauni klienti/ mācības pabeiguši un nokārtojuši eksāmenu, no tiem:	150/105	157/ 113	165/122
Informatīvie semināri, semināri / klausītāji, no tiem:	260 / 5588	261 / 5192	207/3536 + e-semināri - 227 unikālie skatījumi
<i>lauksaimniecībā</i>	150 / 4217	151/ 3803	137/2807 + e-semināri - 227 unikālie skatījumi
<i>mežsaimniecībā</i>	110 / 1371	110 / 1389	70 / 729
<i>Izglītojošie semināri, , semināri / klausītāji, no tiem:</i>	52/1298	50/1067	48/1250 +41 e-seminārs / 4215 unikālie skat.
<i>lauksaimniecībā</i>	42 / 1151	40 / 998	39 / 1073
<i>mežsaimniecībā</i>	10 / 147	10 / 69	9 / 177 un 41 E seminārs / 4215 unikālie skat.

Aktivitāte	2018	2019	2020
LAP pasākuma “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem” ietvaros, grupas / apmeklētāji, no tiem:	7/135	144/2760	159/3042
<i>saimniecību apmeklējumi Latvijā, skaits / dalībnieki</i>	4 / 79	78 / 1475	127 / 2446
<i>saimniecību apmeklējumi Eiropā, skaits / dalībnieki</i>	1 / 16	31 / 637	7 / 125
<i>meža apmeklējumi Latvijā, skaits / dalībnieki</i>	-	31 / 574	25 / 471
<i>meža apmeklējumi Eiropā, skaits / dalībnieki</i>	2 / 40	4 / 74	-
LLKC darbinieku un ZM ekspertu kapacitātes celšanas pasākumi, pasākumi / dalībnieki	109 / 2112	96 / 2285	95 / 2828
CECRA – vienotā kvalifikācijas paaugstināšanas un sertifikācijas sistēmā konsultantiem lauksaimniecības un lauku attīstības segmentā Eiropā apmācīti konsultanti	89	119	55
Izglītojoši semināri skolēniem, ģimenēm un citiem interesentiem saistībā ar mežu, pasākumu skaits / apmeklētāji	100 pasākumi – 2329 dalībnieki	100 pasākumi – 2495 dalībnieki	93 klātienes pasākumi – 1556 dalībnieki. Sagatavotas 7 pasākumu programmas.

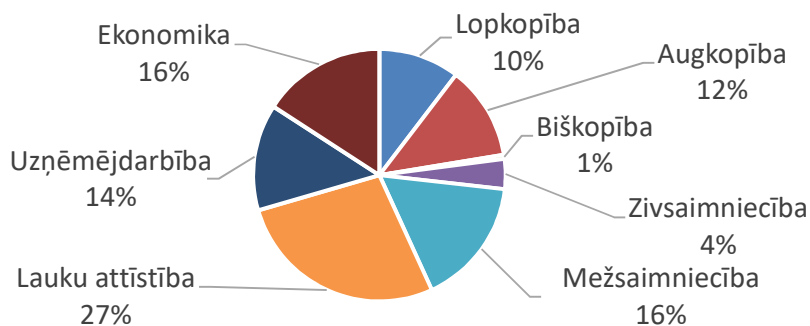
LLKC Mūžizglītības plašais piedāvājums apkopots PIELIKUMĀ Nr.1.

Konsultāciju un citi pakalpojumi

Papildus valsts deleģētajiem uzdevumiem, LLKC kā komercpakalpojumus sniedz neatkarīgas konsultācijas un pakalpojumus lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības un nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības nozarē.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu konsultāciju un citu ekspertu pakalpojumu sniegšanu, LLKC svarīgs resurss ir kompetentu profesionāļu – konsultantu komanda un spēcīga speciālistu kvalifikācijas paaugstināšanas sistēma.

LLKC nodarbina gandrīz 200 speciālistus visā Latvijas teritorijā. Konsultantu sadalījums pa specializācijas jomām atspoguļots 4.6. attēlā.

4.6. att. LLKC konsultanti sadalījumā pa specializācijas jomām.

LLKC konsultantu sniegto pakalpojumu klāsts ir ļoti plašs un tas apkopotā veidā pieejams 2. PELIKUMĀ.

Lauksaimniekiem nepieciešamās profesionālās konsultācijas saimniekošanas jautājumos nodrošina *Augkopības, Lopkopības* un *Inženiertehniskā nodaļa*, kā arī LLKC reģionālo struktūrvienību konsultanti.

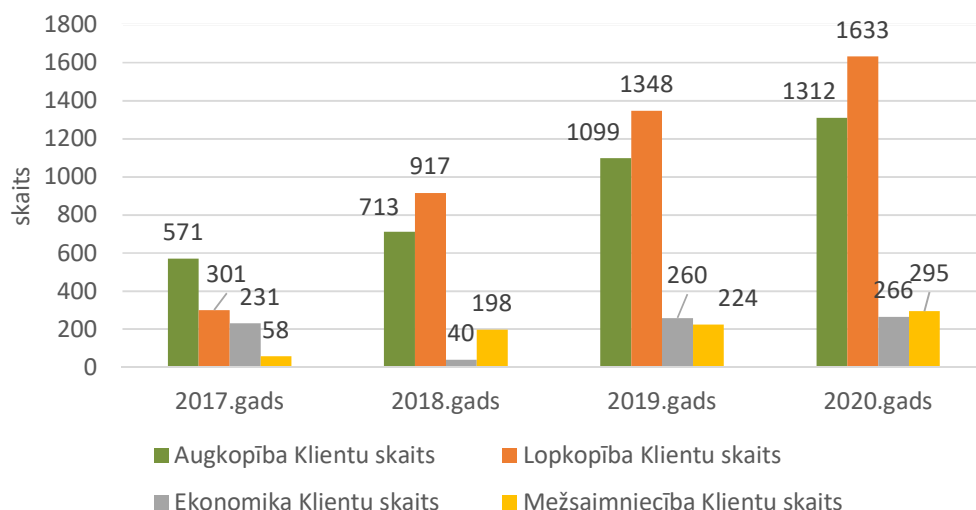
Nodaļu speciālisti nodrošina reģionālo struktūrvienību konsultantus ar informāciju, kā arī apmāca, ievada darbā ar datorprogrammām dažādu aprēķinu veikšanai, sniedz citu nepieciešamo konsultatīvo atbalstu. Nodaļu speciālisti arī apkopo jaunāko informāciju par profesionālām novitātēm un valsts atbalsta programmām.

Sadarbībā ar zinātniskajām iestādēm, nozares sabiedriskajām organizācijām un komercfirmām, kā arī piesaistot ārvalstu līdzekļus, nodaļu speciālisti sagatavo un realizē dažādus projektus Latvijas mērogā. Projektu īstenošana nodrošina jaunāko zinātnes atziņu ieviešanu Latvijā, organizējot seminārus, veicot demonstrējumus, apkopojot un publicējot informatīvos materiālus, kā arī sekmē reģionālo konsultantu un lauksaimnieku praktiskās pieredzes apmaiņu.

Tā kā kvalitātes standartu paaugstināšana atbilstoši sabiedrības interesēm galvenokārt ir vērsta uz mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem lauksaimniecības, mežsaimniecības un lauku teritoriju nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzņēmumiem, kuru iespējas izmantot neatkarīgas konsultācijas un pakalpojumus esošajā tirgū ir ierobežotas, 2020. gada 9. janvārī noslēgts līgums Nr. LAD070120/P1 starp LLKC un LAD par pakalpojuma realizāciju trīs gadu periodā, par kopsummu 3 milj. Eur. Līgums „Individuālu konsultāciju sniegšana Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma „Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” apakšpasākuma „Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai” slēgts, pamatojoties uz LLKC iesniegto piedāvājumu ZM izsludinātajam publiskajam iepirkumam par konsultāciju pakalpojumu sniedzēja izvēli (identifikācijas Nr. ZM/2019/20_ELFLA).

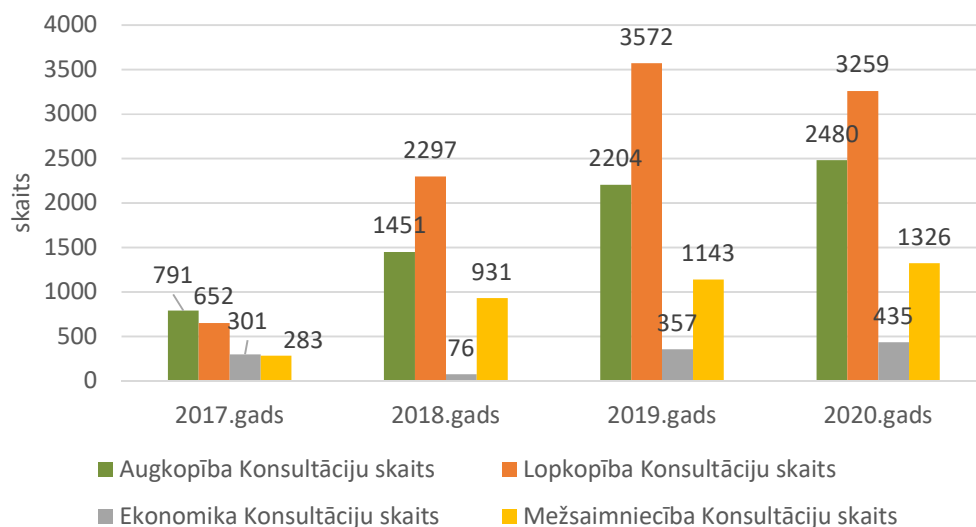
Pasākumā (turpmāk tekstā – konsultāciju projektā) tiek atbalstīta individuālu konsultāciju sniegšana lauksaimniecības vai mežsaimniecības nozarē iesaistītajām juridiskām vai fiziskām personām, kā arī lauksaimniecības vai meža zemes īpašniekiem

vai tiesiskiem valdītājiem. Individuālas konsultācijas tiek sniegtas par dažādām tēmām – savstarpējās atbilstības prasībām, vides aizsardzību, higiēnu, dzīvnieku labturību un labiem lauksaimniecības un vides apstākļiem, videi draudzīgām saimniekošanas metodēm, mežu apsaimniekošanu, klimata pārmaiņu ietekmi, par saimniecības, uzņēmuma vai ieguldījuma ekonomisko un ekoloģisko rādītāju uzlabošanu un noturību pret klimata pārmaiņām. Pakalpojumu sniegšanas termiņš – 2023. gada 1. septembris. Atbalsta intensitāte – 100%.

4.7. att. Konsultāciju projekta klientu skaits pa gadiem, sadalījumā pa nozarēm.

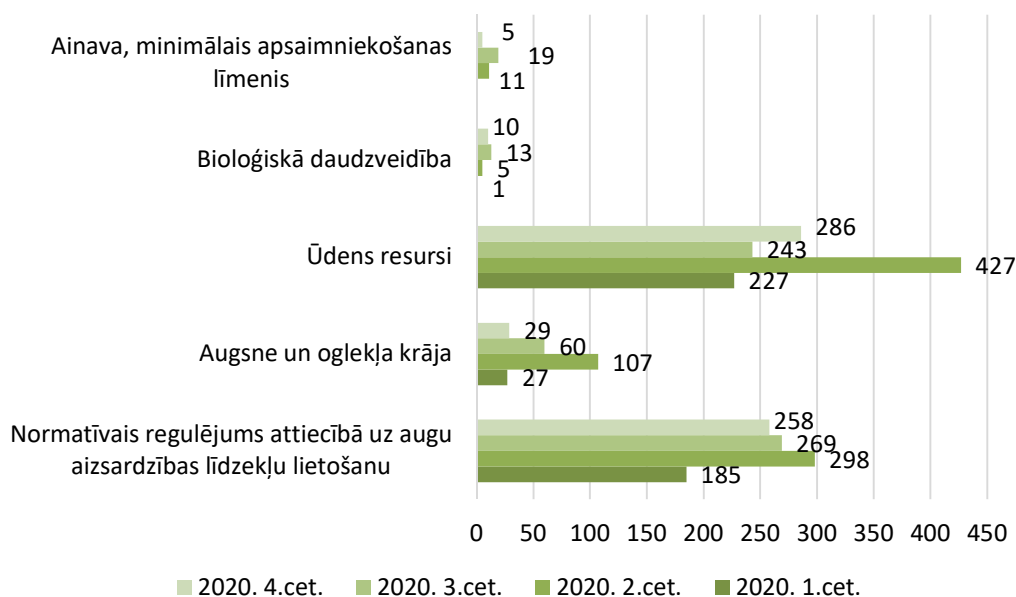
Kā var secināt pēc grafikā atspoguļotā, konsultāciju projektā piedāvātie pakalpojumi ar katru gadu kļūst arvien pieprasītāki un atpazīstamāki visās nozarēs.

4.8. att. Konsultāciju projekta konsultāciju skaits pa gadiem, sadalījumā pa nozarēm.

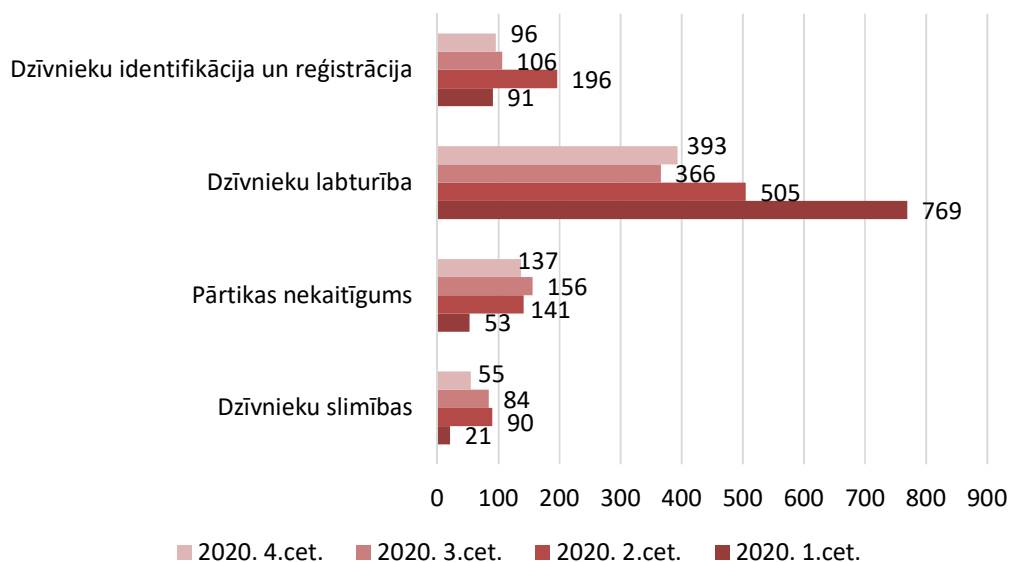
Pieaug arī sniegto konsultāciju skaits, kas skaidrojams arī ar faktu, ka LLKC speciālisti saimniecībām sniedz kompleksu konsultāciju pakalpojumu. Gan pēc

apkalpoto klientu, gan sniegto konsultāciju skaita, var redzēt, ka visvairāk šos pakalpojumus novērtējušas lopkopības saimniecības.

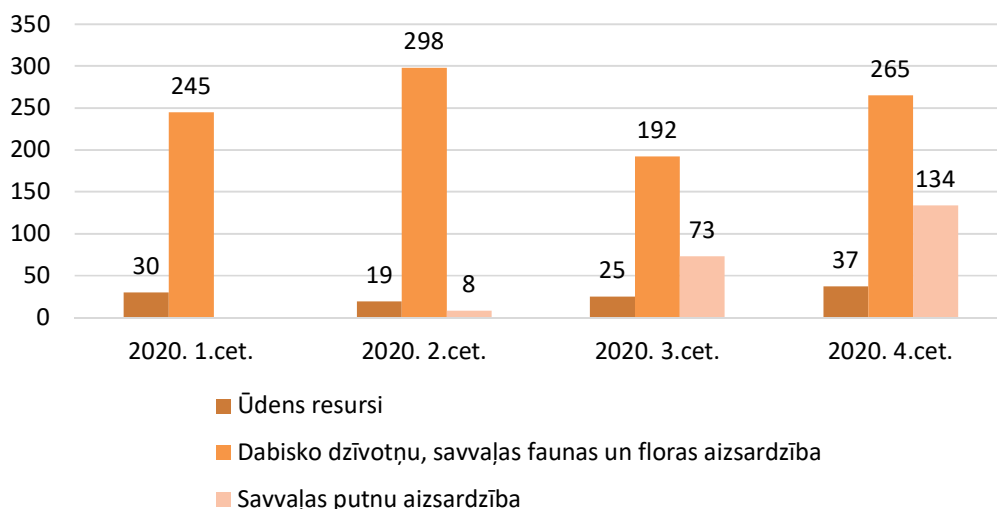
4.9. att. Konsultāciju projektā sniegtie augkopības pakalpojumi 2020.gadā.

Augkopības jomā pieprasītākās bijušas konsultācijas par normatīvo regulējumu attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu lietošanu un par ūdens resursiem.

4.10. att. Konsultāciju projektā sniegtie lopkopības pakalpojumi 2020.gadā.

Lopkopības jomā pieprasītākās bijušas konsultācijas par dzīvnieku labturības jautājumiem.

4.11. att. Konsultāciju projektā sniegtie mežsaimniecības pakalpojumi 2020.gadā.

Mežsaimniekiem sniegto pakalpojumu analīzē atspoguļojas, ka tieši ilgtspējīgas saimniekošanas jautājumi ir visaktuālākie.

Lopkopības kompetenču centrs nodrošina demonstrējumu programmu izstrādi un ieviešanu, t.sk. LAP 2014.-2020. gadam pasākuma “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākumos “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem” ietvaros. Demonstrējumi tiek ierīkoti dažādu nozaru (piena lopkopība, liellopu gaļas ražošana, aitikopība un kazkopība) saimniecībās visos Latvijas novados.

Lopkopības kompetenču centrs veic arī ekonomisko rādītāju apkopojumu un analīzi dažāda tipa lopkopības saimniecībām un veido kopējās sadarbības stratēģijas ar zinātniekiem, konsultantiem un zemniekiem lopkopības sektorā.

Lai veicinātu iegūto un uzkrāto zināšanu praktisku pielietojumu, Lopkopības kompetenču centrs sniedz konsultācijas, rīko seminārus, organizē fermu dienas un praktiskas apmācības lopkopības sektorā, kā arī sniedz atbalstu LLKC lopkopības konsultantu metodiskajai vadībai.

Ekonomikas nodaļa un LLKC reģionālo struktūrvienību ekonomikas konsultanti piedāvā dažādus pakalpojumus ekonomikā visā Latvijā, sniedz konsultācijas un pakalpojumus jautājumos, kas ir saistīti ar uzņēmējdarbību laukos un lauku attīstību, nodrošina plašu pakalpojumu kompleksu, kas saistīti ar projektu izstrādi ES fondu atbalsta saņemšanai (2019. un 2020. gadā izstrādāti vairāk kā 1000 projekti finansējuma saņemšanai), biznesa plānu un kredītpieteikumu izstrādi.

Ekonomikas nodaļas sniegtie pakalpojumi aptver šādas nozares:

- lauksaimniecība;
- lauksaimniecības produktu pārstrāde;
- lauku tūrisms;
- netradicionālā lauksaimniecība;
- infrastruktūras modernizācija;

- zivju produktu apstrāde un akvakultūras attīstība.

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs nodrošina meža īpašnieku un sabiedrības informēšanu un konsultēšanu meža apsaimniekošanas jautājumos, kā arī sniedz ar meža apsaimniekošanu saistītus pakalpojumus visā valsts teritorijā.

MKPC atbalsta meža īpašniekus ar padomu un praktiski:

- informē un konsultē meža īpašniekus un sabiedrību;
- palīdz ES fondu piesaistē, konsultē ES atbalsta projektu jautājumos, izstrādā projekta pieteikumus, sagatavo projekta atskaites;
- sniedz meža apsaimniekošanas pakalpojumus.

Visos MKPC darbības uzdevumos par prioritāti noteikta LAP mežsaimniecības pasākumu sekmīgas apguves veicināšana.

4.3. tabula

MKPC sagatavotie ES projektu pieteikumi un saistītās konsultācijas, 2018.-2020. gads, skaits

Paveiktais	2018.	2019.	2020.
sagatavotie ES projektu pieteikumi un saistītās konsultācijas	~280	~218	~126

Pamatojoties uz normatīvajiem aktiem par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību⁷ un ZM un LLKC noslēgto 2019. gada 22. novembra līgumu Nr. 2019/103, **Zivsaimniecības nodaļa** veic makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību karšu izplatīšanu Latvijā.

Līgumā noteikti šādi kvantitatīvie rādītāji:

- LLKC ir pienākums katru gadu Zivju fondā pārskaitīt maksājumu vismaz 75% apmērā no iepriekšējā gadā ieskaitītās Zivju fonda budžeta dotācijas veidošanai;
- sākot no 2021.gada vismaz 25% no karšu realizācijas ieņēmumiem izlietot, ar karšu organizēšanu saistīto pasākumu īstenošanā.

2020. gadā, lai paplašinātu klientu loku Makšķerēšanas karšu tirdzniecībā, kartes tika diferencētas pēc to izmantošanas termiņa.

Lai gan jaunie karšu veidi tika ieviesti tikai 2020.gada augustā, tie jau sastāda gandrīz trešdaļu ieņēmumu.

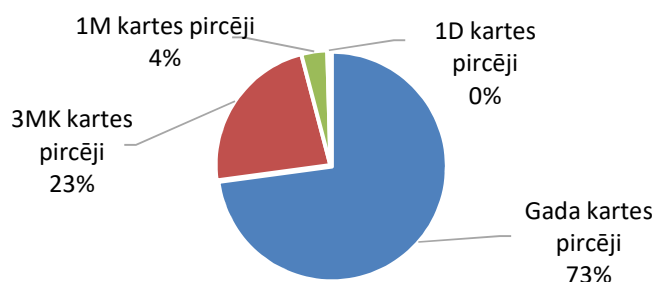
Karšu iegādes veids arī ir diversificēts – kartes var iegādāties drukātā un elektroniskā formātā.

⁷ MK 2009. gada 11. augusta noteikumu Nr. 918 "Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību" 20. punkts.

Makšķerēšanas karšu realizācija 2017.-2020. gads, skaits

Karšu veidi	2017	2018	2019	2020
Gada karte	55 667	55 781	56 091	47 569
Karte trim mēnešiem	40 772	41 643	41 020	35 538
Karte vienam mēnesim	n/a	n/a	n/a	2 532
Karte vienai dienai	n/a	n/a	n/a	868
Kopā	98 456	99 442	99 130	86 507

2020. gada dati uz 31.10.2020.

4.12. att. Makšķerēšanas karšu tirdzniecības ieņēmumu sadalījums pa karšu veidiem, 01.01.2020.- 31.10.2020.

Zivsaimniecības nodaļas speciālisti ir radījuši arī interaktīvu palīgu makšķerniekiem un iekšējo ūdeņu apsaimniekotājiem – “Mana Cope”, kurā apkopoti svarīgākie normatīvie dokumenti, kas regulē makšķerēšanu Latvijas ūdeņos, kā arī licencētu makšķerēšanas vietu nolikumi, nopērkamas elektroniskās Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes un makšķerēšanas licences populārākām licencētām makšķerēšanas vietām Latvijā.

Mobilā lietotnē iestrādāta karte – vizuāla datu bāze, kur iegūt informāciju par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kur pastāv ierobežojumi makšķerēšanai, sezonāliem liegumiem, makšķerēšanai bīstamām vietām, laivu lietošanas un ātruma ierobežojumiem uz ūdeņiem, kā arī par makšķerniekiem draudzīgām vietām, t.sk. laivu ielaišanas vietas, naktsmītnes, laivu nomas u.tml. makšķerēšanai noderīgiem servisiem. Uz 30.11.2020. apkopotā informācija liecina, ka www.ManaCope.lv izveidoti vairāk kā 10 tūkst. lietotāju profili, *Google play* – 8387 lietotāju, *Apple Store* – 3754 lietotāji. Līdz 2025. gadam plānots palielināt aktīvo lietotāju skaitu un izvirzīts mērķis:

- 1) sadarboties ar 85% licencēto vietu apsaimniekotājiem. Uz 30.11.2020. sadarbība ar 40%;
- 2) katru gadu palielināt Mana Cope vietnē pārdoto licenču skaitu un elektronisko Makšķerēšanas karšu īpatsvaru kopējā pārdoto karšu kopskaitā.

Mācību un demonstrējumu centrs “Lielozoli” izveidots 2018. gadā ar mērķi izveidot vidi zināšanu pārneses un mācību (arī praktisku un lauka) nodrošināšanai ilgtspējīgas saimniekošanas, inovāciju un zaļās ekonomikas jomās, kā arī sabiedrības izglītošanai par lauksaimniecības tēmām, īpašu uzsvāru liekot uz skolēniem un studentiem. “Lielozoli” nodrošinās arī vietu, kur tiekas lauksaimnieki, lauksaimniecības produktu pārstrādātāji gan savā starpā, gan ar ekspertiem, zinātniekiem, praktiķiem.

Informēšana

Sabiedrisko attiecību nodaļa un **Apgāds** sadarbībā ar LLKC speciālistiem informē mērķauditoriju (lauku iedzīvotājus) par ES, valsts un reģionāla līmeņa aktuālo informāciju lauksaimniecības nozarē, lai nodrošinātu ES tiesību aktos noteiktās pārvaldības prasības, labas lauksaimniecības prakses un vides prasību ievērošanu saimniecībās, kā arī informētu par iespējamo atbalsta saņemšanu un nodrošinātu nepieciešamo atgriezenisko saiti, apkopojot informāciju par lauksaimniecības un lauku attīstības indikatoriem Latvijas lauku teritorijā.

LLKC speciālistu padomi un komentāri iemantojuši visas Latvijas mediju uzticību – tie paši aktīvi interesējas par aktuālo dažādās jomās, plašai auditorijai skaidrojot daudzveidīgus jautājumus. Piemēram, 2019. gadā LLKC vārds medijos parādījies gandrīz 3000 reižu.

LLKC savā komunikācijā izmanto vairākus informācijas piegādes kanālus.

Tīmekļa vietnes

Tīmekļa vietne www.llkc.lv – profesionālā informācija, kas domāta ar nozari saistītajiem speciālistiem un zemniekiem, medijiem, pašvaldībām un NVO. Informācijas saturs – jaunumi nozarē; aktuāli notikumi; profesionālā informācija par nozarēm; dažādu projektu aktivitātes.

Tīmekļa vietne www.laukutikls.lv – apraksti Latvijas novadu lauku attīstības aktualitātēm. Saimniekošanas labās prakses piemēri, veiksmīgi saimnieku pieredzes stāsti un mājražotāju aktualitātes. Aktuāla un interesanta/noderīga informācija par Vietējām rīcības grupām (VRG); LEADER projektiem un cita reģioniem būtiska informācija.

Drukātie izdevumi

“*Lauku lapa*” – iznāk 1x mēnesī uz 16 lpp., 4500 eksemplāru tirāžā, ir iespēja abonēt VAS Latvijas Pasts abonēšanas sistēmā. Mērķauditorija – lauksaimnieki, lauku uzņēmēji, konsultanti, pašvaldības. Tēmas – informatīvs izdevums par aktualitātēm lauku attīstībā, uzņēmējdarbībā un lauksaimniecībā. Jaunumi likumdošanā, labas prakses piemēri lauku uzņēmējdarbības jomās, speciālistu ieteikumi efektīvākai saimniekošanai.

“*Latvijas Lopkopis*” – iznāk reizi mēneši, 36 lpp., 1000 eksemplāros. Mērķauditorija – lopkopības nozarē strādājošie zemnieki, nozares profesionāļi, tajā skaitā konsultanti, komercuzņēmumu darbinieki, nozares NVO, politikas veidotāji, banku analītiķi, nozares mediji, reģionālie mediji. Tēmas – žurnāls informē par aktualitātēm piena un gaļas lopkopībā, putnkopībā un zirgkopībā Latvijā un pasaulē. Intervijas ar nozares līderiem un lauksaimniekiem, praktiski padomi, tirgus tendences un jaunumi likumos.

“*Zivju lapa*” – iznāk reizi ceturksnī uz 8 lpp., 3600 eksemplāru tirāžā. Mērķauditorija – akvakultūras uzņēmumi, piekrastes teritoriju zvejnieki, skolu jaunieši. Tēmas – iespējas uzņēmējdarbībai piekrastē, seno zvejniecības tradīciju saglabāšana, skolēnu izglītošana, LV un ES likumdošanas aktualitātes, ārvalstu un pašmāju zivsaimnieku pieredzes stāsti.

“*Čiekurs*” – iznāk reizi ceturksnī uz 16 lpp., 5000 eksemplāru tirāžā. Mērķauditorija – meža īpašnieki. Tēmas – aktualitātes meža apsaimniekošanā, likumdošana, ārvalstu un pašmāju pieredzes stāsti meža apsaimniekošanā, apmācību iespējas, izglītojoši pasākumi skolu jauniešiem, mednieku apmācības.

Elektroniskie izdevumi

“*Lauku e-Lapa*” – reizi nedēļā (piektdienās) tiek apkopota informācija par nedēļas jaunumiem no ZM, LLKC, PVD, LAD un citu nozaru iestādēm. “*Lauku E-lapa*” tiek izsūtīta teju apmēram 22 000 abonentiem (LLKC klienti, iestādes, NVO).

“*Lauku Lapa*” un “*Lauku e-Lapa*” tiek publicētas mājaslapās www.llkc.lv un www.laukutikls.lv.

Sociālie tīkli

LLKC aktīvi darbojas 3 sociālajos medijos (*Facebook*, *Twitter*, *LinkedIn*), ik dienu vairāk nekā 40 LLKC sociālo tīklu kontos daloties ar aktuālu un būtisku informāciju kā lauksaimniekiem, tā lauku uzņēmējiem un visiem, kuriem interesē lauku vides apdzīvotība un ekonomiskā attīstība – ražas prognozes, meteo apstākļi, mājražotāji, aptaujas, interesanti fakti par lauksaimniecību Latvijā un ES, saimnieku pieredzes īsā formā ar fotogrāfijām, infografikas, semināri, video.

Lai stiprinātu LLKC atpazīstamību, sociālajos tīklos aktīvi ievietojama informācija par LLKC dažādu nozaru ekspertu sniegtajiem pakalpojumiem, atziņām, ieteikumiem, kā arī reģionālo biroju speciālistu darbību.

Reizi mēnesī sociālajos tīklos tiek ievietotas arī saites uz LLKC mājaslapā pieejamiem interneta rīkiem – bruto seguma aprēķina kalkulatoru, būvniecības izmaksu katalogu utml.

LLKC ir arī savs video kanāls *Yotube.com*. Tajā iekļauta video vizītkarte par LLKC. Saimnieku pieredzes stāsti, dažādu veidu tiešsaistes semināri (piem., bioloģiskajās tēmās, augļu dārzu kopšanā) tiešsaistes konferences (piem., ZM,

mežsaimniecības, zivsaimniecības), apmācības ar pašmāju un ārvalstu ekspertu piesaisti.

LLKC veiktajā klientu aptaujā uz jautājumu par lauksaimnieku biežāk izmantotajiem informācijas avotiem noskaidrots, ka LLKC veido nozīmīgāko ar lauksaimniecību saistītās informācijas nodrošināšanas platformu lauksaimniekiem un vienlīdz prasmīgi tiek izmantoti visa veida informācijas nodošanas kanāli. LLKC jāmeklē jaunas tendences un virzieni, lai noturētu savu pozīciju kā galvenajai lauksaimnieku informēšanas platformai.

Datu analīze un ekspertīze

Ievērojot savu kā konsultāciju dienesta kompetenci un tiešu sadarbību ar lauksaimniekiem, kā arī plašo teritoriālo pārklājumu, LLKC īsteno informācijas analīzes un apmaiņas pasākumu kompleksu lauku attīstības politikas ieviešanai, kā arī novērtē saimniecības. Tas ietver valsts pārvaldes deleģēto uzdevumu izpildi atbilstoši normatīvajos aktos paredzētajiem deleģējumiem:

2. MK 2010. gada 12. janvāra noteikumu Nr. 30 “Kultūraugu ražības prognozēšanas, lauksaimniecības statistikas izlases apsekojumu veikšanas un bruto seguma aprēķināšanas kārtība” 2. punkts:
 - 2.1. *laukaugu ražu prognozēšanas sistēmas uzturēšana un ikgadēju prognožu sagatavošana* – kultūraugu sugu un grupu apsekošana un prognožu sagatavošana pa reģioniem pēc Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) publicētajiem datiem par sējumu un stādījumu izvietojumu valsts teritorijā iepriekšējā gadā;
 - 2.2. *statistikas datu iegūšana un apkopošana par lauku saimniecībām* – ikgadēja informācijas apkopošana par Latvijas lauksaimniecību, tostarp par zemes izmantošanu, kultūraugu platībām, kopražu, saražoto lopkopības produkciju, augkopības un lopkopības produkcijas izlietojumu u.c. atbilstoši Pārvaldes sagatavotajam darba uzdevumam un aptaujas anketām. Minētais uzdevums veikts līdz 2020. gadam. 2021. gadā, ievērojot, ka kopš 2010. gada ir būtiski (par 2 reizēm) samazinājies saimniecību skaits, par kurām LLKC iegūst datus, kā arī pastāv būtiskas metodoloģiskās atšķirības, kuru dēļ Pārvaldei ir jāpielāgo esošā vai jāattīsta jauna datu ievades programmatūra datu ievadei tikai LLKC veiktiem apsekojumiem un papildus jānodrošina pilnvērtīga respondentu datu aizsardzība šai metodei, racionālas procesa vadības un izmaksu optimizācijas nolūkos minētā uzdevuma izpilde LLKC tiek pārtraukta, paredzot arī attiecīgus grozījumus Lauksaimniecības un lauku attīstības likumā, kā arī attiecīgajos MK noteikumos, lai atceltu noteikto pilnvarojumu MK un ZM noteiktās tiesības deleģēt konkrēto uzdevumu;
 - 2.3. *lauksaimniecības nozaru bruto seguma aprēķināšana* – ikgadēju aprēķinu sagatavošana un publiskošana par augkopības kultūru un lauksaimniecības dzīvnieku grupām, lai palīdzētu lauku uzņēmējiem racionalizēt un optimizēt savu ražošanu;

3. MK 2017. gada 4. aprīļa noteikumu Nr. 195 “Lauku saimniecību uzskaites datu tīkla izveidošanas, uzturēšanas un darbības kārtība” 4. punkts:
 - 3.1. *lauku saimniecību uzskaites datu tīklam (SUDAT) nepieciešamās informācijas sagatavošana* – ikgadēja datu iegūšana, apkopošana un iesniegšana Agrolesursu un ekonomikas institūtam tālākai analīzei, lai nodrošinātu Padomes 2009. gada 30. novembra Regulā (EEK) Nr. 1217/2009, ar ko izveido tīklu grāmatvedības datu savākšanai par ienākumiem un saimniecisko darbību lauku saimniecībās Eiropas Kopienā, noteikto prasību izpildi un datu iesniegšanu Eiropas Komisijai. Tieši grāmatvedības ārpakalpojumu sniegšana lauku teritoriju uzņēmumiem nodrošina iespēju uzkrāt un veidot SUDAT datu kopas;
4. MK 2008. gada 18. augusta noteikumu Nr. 669 “Kārtība, kādā administrē un uzrauga lauksaimniecības risku fondu, nosaka iemaksu veikšanu un kompensāciju izmaksu no fonda” 17. punkts:
 - 4.1. *nelabvēlīgo klimatisko apstākļu radīto zaudējumu novērtēšana saimniecībā* – notiek tās saimniecības pārbaude, kura pieteikusi nelabvēlīgu klimatisko apstākļu radītus zaudējumus, un tiek novērtēts zaudējumu apmērs kompensācijas izmaksai.
5. *Ekonomiskā analīze* tiek veikta dažādu nozaru saimniecībām, apkopojot izlases kopas saimniecību grāmatvedības datus; tas ir pasākums ar mērķi nodrošināt politikas veidotājus ar nepieciešamajiem aprēķiniem ar agrovidi saistīto maksājumu modelēšanā, kā arī sekmēt lauksaimnieku izpratni par pasākumiem konkurētspējas stiprināšanai un saimniecību pašanalīzei.

Šo virzienu, atbilstoši savai darbības specifikai, realizē dažādas LLKC struktūrvienības, gan atsevišķi, gan sadarbojoties.

PIELIKUMĀ Nr. 4 atspoguļota LLKC datu un informācijas ieguves un aprites shēma.

4.3. LLKC resursi

Darbinieki

Lai nodrošinātu LLKC mērķu un uzdevumu izpildi, vidēji tiek nodarbināti vairāk kā 400 darbinieki.

LLKC ir izstrādāta vienota atalgojuma politika. Tās principi ir veidoti, ar mērķi uzturēt motivējošu, taisnīgu un konkurētspējīgu atalgojumu, vienlaikus racionāli izmantojot finanšu resursus. LLKC vēlas veicināt kvalificētu, profesionālu un motivētu darbinieku piesaisti, augstas uzņēmuma darbības efektivitātes sasniegšanai, stiprināt darbinieku attīstību un lojalitāti uzņēmumam.

LLKC ir izstrādāts Darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas nolikums, kur noteiktas cilvēkresursu attīstības vadlīnijas, tajā skaitā darbinieku izaugsmes, kvalifikācijas un motivācijas pasākumi. Nolikums ir saistošs visiem uzņēmuma darbiniekiem un tā mērķis ir – nodrošināt LLKC darbiniekiem nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanai.

4.13. att. **LLKC speciālistu kompetenču paaugstināšanas un sertifikācijas sistēma.**

Atsevišķās nozarēs (piem., augkopība, lopkopība) darba tirgus nenodrošina kvalificētu speciālistu pieejamību, tāpēc iekšējā kvalifikācijas paaugstināšanas sistēma ir svarīgs instruments, lai nodrošinātu LLKC darbinieku kompetenci, zināšanas, iemaņas un prasmes.

Nolikumā noteikts, ka darbinieku kompetences tiek paaugstinātas caur divām apmācību un sertifikācijas sistēmām:

- *Nozaru profesionālās kvalifikācijas sistēma* (obligāta) uzņēmumā nodrošina ikgadēju apmācību procesu un zināšanu pārbaudi (ražošanas tehnoloģijas, ES un Latvijas likumdošanas prasības);
- *Starptautiskā konsultāciju un pakalpojumu sniedzēju sertifikācijas sistēma* *Certificate for European Consultants in Rural Areas* (Eiropas lauku reģionu konsultantu sertifikāts, turpmāk – *CECRA*) (izvēles), kas nodrošina kvalifikācijas celšanu vispārējās konsultāciju sniegšanas metodēs.

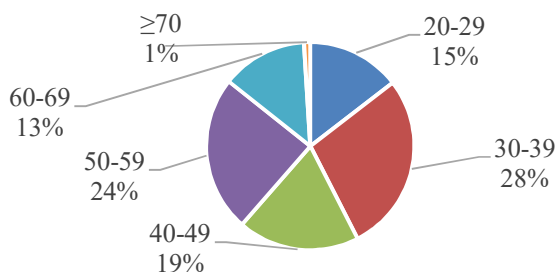
Par darbinieku profesionālo kompetenču paaugstināšanu ekonomikas, augkopības, lopkopības, uzņēmējdarbības attīstības un grāmatvedības konsultantiem atbildīgi ir vadošie LLKC speciālisti konkrētās jomās, kuri izstrādā katras tēmas sertificēšanai programmu, kas jāapgūst, kā arī nosaka pārbaudes darba formātu un

vērtēšanas kritērijus. MKPC speciālistu profesionālo kompetenču pilnveidei tiek izmantoti ārēji sertifikāti.

Obligātie sertifikāti jāiegūst 12 mēnešu laikā no pārbaudes laika beigām. Līdz sertifikācijas procedūrai jābūt izietai praksei.

Darbinieku sociālo kompetenču un komunikācijas prasmju paaugstināšanas pasākumi tiek realizēti, balstoties uz *CECRA* sertifikācijas sistēmas satura vadlīnijām.

2020. gadā visi speciālisti, atbilstoši nolikumam, ir izgājuši sertificēšanas procedūru un to speciālistu īpatsvaru (8%), kuri nav ieguvuši sertifikātu, sastāda jaunie speciālisti, kuriem tas jāizdara gada laikā, no pārbaudes laika beigām.

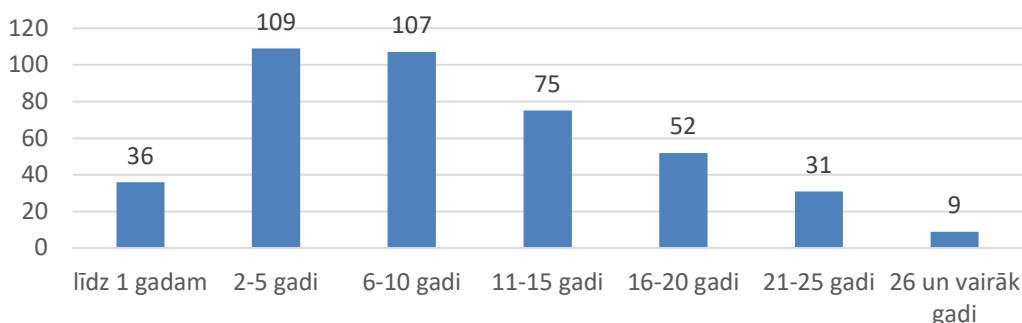

4.14. att. LLKC darbinieku vecumstruktūra, fiksēts uz 16.11.2020.

LLKC vidējais darbinieku vecums ir 44 gadi. Latvijas Bankas 2019. gadā publicētajā pētījumā “Darbinieku vecuma un uzņēmuma produktivitātes saiknes īpatnības nozaru dalījumā” norādīts, ka, lai gan nav vienprātības par vispārējo darbinieku vecuma ietekmi uz uzņēmuma produktivitātes profilu, tomēr daudzi pētījumi apstiprina sakarību – produktivitāte līdz visdarbspējīgākajam vecumam palielinās un pēc tam samazinās, taču zīmīgi, ka nozarēs, kurās īpaši svarīga ir ekspertu kompetence un kristalizētās izziņas spējas, nav pārliecinošu pierādījumu darbinieku novecošanās negatīvi ietekmētu uzņēmuma produktivitāti.

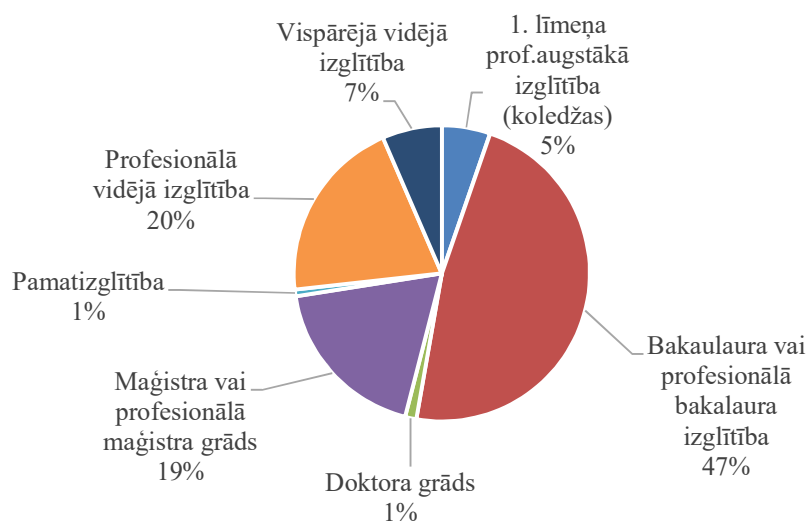
Pētījumā sniegtas šādas rekomendācijas profesionālo pakalpojumu nozares uzņēmumiem: lai pilnveidotu kompetences un profesionālās zināšanas, intensīvi apmācīt tieši gados jaunos darbiniekus (LLKC sastāda 15%) un, lai mazinātu novecošanās nelabvēlīgo ietekmi uz uzņēmuma sniegumu, veikt ieguldījumus cilvēkkapitālā vecumgrupas virs 50 gadiem (38% LLKC darbinieku) apmācībā, pilnveidojot šo darbinieku IKT prasmes⁸.

⁸ Beņkovskis K., Tkačevs O. Novecošana nav izprieca: darbinieku vecuma un uzņēmuma produktivitātes saiknes īpatnības nozaru dalījumā. Latvijas Banka. Eirosistēma (3) 2019. 25 lpp.

4.15. att. LLKC darbinieku darba stāžs uzņēmumā, dati fiksēti uz 16.11.2020.

Analizējot rādītājus par darbinieku sadalījumu grupās pēc darba stāža, var secināt, ka vidējais darbinieku darba stāžs LLKC ir 9 gadi, kas liecina, ka LLKC darbinieki ir motivēti tik ilgus gadus palikt uzticīgi uzņēmumam un ir sava uzņēmuma patrioti.

4.16. att. LLKC darbinieku izglītības līmenis, fiksēts uz 16.11.2020.

67% no visiem darbiniekiem ir ar augstāko izglītību. Taču, ja atsevišķi apskata darbinieku grupu, kas ir konsultanti lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zivsaimniecībā, ekonomikā un uzņēmējdarbībā, var secināt, ka konsultantu un ekspertu īpatsvars ar augstāko izglītību šajā grupā sastāda 92%, kas ir ļoti labs rādītājs. Jāatzīmē, ka LLKC šis rādītājs pārsniedz vidējo Latvijā, profesionālo pakalpojumu nozares uzņēmumos identificēto. Latvijas Bankas publicētajā pētījumā “Darbinieku vecuma un uzņēmuma produktivitātes saiknes īpatnības nozaru dalījumā” atzīmēts, ka Latvijā profesionālo pakalpojumu nozarē augstākā izglītība ir 81% speciālistu, savukārt LLKC rādītājs pārsniedz 90%.

IT atbalsts un rīki

LLKC ikdienas darbu organizēšana ir saistīta ar apjomīgu darbu ar informāciju un datiem – to apstrādi, sistematizēšanu. Lai nodrošinātu efektīvu, kā arī ātru, ērtu un vienkāršu informācijas apriti uzņēmumā, LLKC izmanto vairākus biznesa sistēmu risinājumus. Iekšējām vajadzībām ir izstrādāta Klientu vadības (CRM) sistēma, tiek izmantota resursu vadības un grāmatvedības programma *Visma Horizon*.

Lopkopības nodaļas darbinieki izmanto liellopu barības devu sastādīšanas programmas *RationPRO* un *NORFOR*. Grāmatvedības pakalpojumu sniegšanā tiek izmantota pašradīta grāmatvedības programma *G1* un klientu datu apmaiņas sistēma “Mans LLKC”.

MKPC augošu koku uzmērīšanai un cirsma novērtēšanai (m³ un eiro) izmanto programmu “Mežvērte”, savukārt meža īpašuma apsaimniekošanas plānošanai un īpašuma vērtības noteikšanai izmanto programmu “Meža eksperts”. Lai iegūtu aktuālos meža inventarizācijas datus par privātiem meža īpašumiem ar konkrētā meža īpašnieka piekrišanu, MKPC ir noslēgta vienošanās ar Valsts meža dienestu par attiecīgo datu ieguvu no Meža valsts reģistra tiešsaistē.

LLKC IT biznesa sistēmu risinājumu nodaļa izstrādā dažādus risinājumus gan uzņēmuma vajadzībām, gan rada dažādus IT rīkus projektu ietvaros, gan arī piedāvā pakalpojumus ārējiem klientiem.

4.4. Būtiskākie LLKC saimnieciskās darbības rādītāji

LLKC ir jānodrošina uzņēmuma ilgtspējīga darbība, ilgtermiņa vērtības pieaugums un sabiedrības uzticība. Ilgtspējīga darbība panākama, pielāgojoties sabiedrības izvirzītajām prasībām, kā arī elastīgi reaģējot uz tādiem biznesa izaicinājumiem kā, piemēram, konkurence, tehniskais progress un sabiedrības rīcības modeļu izmaiņas.

LLKC finanšu darbības principi atbilst sekojošām vadlīnijām:

- sekmēt uzņēmuma darbības un kapitāla izmantošanas efektivitāti;
- noturēt uzņēmuma finanšu riskus pieņemamā līmenī;
- saglabāt uzņēmuma vērtību un gūt labumu tā īpašniekiem;
- nodrošināt uzņēmuma attīstības uzraudzību.

LLKC finanšu darbības principi

- A. Efektīva ieguldījumu un operatīvās darbības finansēšanas politika, panākot drošu ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanas mehānismu, kapitāla struktūru un likviditātes līmeni.
- B. Motivējoša, taisnīga un konkurētspējīga atalgojuma uzturēšana, vienlaikus racionāli izmantojot finanšu resursus. LLKC vēlas piesaistīt un saglabāt kvalificētus, profesionālus un motivētus darbiniekus augstas uzņēmuma darbības efektivitātes sasniegšanai, veicināt darbinieku attīstību un lojalitāti uzņēmumam.

- C. Nodrošināt, lai pamatlīdzekļu iegāde tiktu rūpīgi plānota un iegādātie pamatlīdzekļi būtu savlaicīgi un efektīvi aizvietojami. Uzņēmums uztur pamatlīdzekļus tādā veidā, lai minimizētu nākotnes uzturēšanas un aizvietošanas izmaksas. Jaunu pamatlīdzekļu iegādei ir augstāka prioritāte, ja atbilst izsvērtiem kritērijiem.
- D. Regulāra finansēšanas tirgus analīze, tādā veidā izmantojot izdevīgākās efektīvās aizņēmumu likmes dažādiem finansēšanas produktiem. Jaunu kredītaistību uzņemšanās notiek, tikai nodrošinot, lai netiek pārkāpti uzņēmuma apstiprinātie mērķa finanšu rādītāji – pašu kapitāla īpatsvars un ilgtermiņa ieguldījumu segums.
- E. Nodrošināt mērķētu finansiālo lēmumu pieņemšanas mehānismu. Uzņēmumam kopumā un katrai struktūrvienībai tiek izstrādāts budžets, kā arī tiek veikta budžeta izpildes kontrole.
- F. Minimizēt iekšējos un ārējos biznesa riskus ar dažādu pieejamo mehānismu un instrumentu palīdzību. Materiālo vērtību atbildīgas saglabāšanas nodrošināšanai uzturēt materiālo vērtību pieņemšanas, nodošanas, uzglabāšanas kārtību un atbildību. Īpašumu saglabāšanai izmantot ēku un mantas apdrošināšanas produktus. Nodrošināt grāmatvedības pakalpojumu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu. Regulāri uzraudzīt riskus darbinieku negodprātīgas rīcības novēršanai.
- G. Komunicēt ar sabiedrību, kreditoriem un sadarbības partneriem, izmantojot gada pārskatus, ceturkšņa operatīvos pārskatus, gada ziņojumus un nefinanšu rādītājus, tos publiskojot uzņēmuma mājaslapā.

Stratēģijas plānošanā tiek ievērots piesardzības princips. Ņemot vērā LLKC peļņas struktūru pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (EBITDA), kurā nolietojuma īpatsvars ir salīdzinoši mazs un liela ietekme ir izmaksām, kas savukārt atkarīgas no ārējo faktoru ietekmes, pat nebūtisku izmaksu vai ieņēmumu rādītāju izmaiņas (līdz 15%) var radīt būtiskas peļņas izmaiņas.

Lai nodrošinātu no valsts budžeta un ES līdzekļiem finansētu pasākumu īstenošanai paredzētā finansējuma un izdevumu nošķirtību no komercpakalpojumu un projektu finansējuma ieņēmumiem un izdevumiem, LLKC tiek nodrošināta nodalīta grāmatvedības uzskaitē. Izveidotā grāmatvedības uzskaites sistēma nodrošina finansējuma izsekojamību pa nodalāmajiem ieņēmumu un izmaksu posteņiem, tostarp darbinieku atlīdzības, transporta, biroja izdevumu, kapitālieguldījumu u.c. posteņiem.

Investīciju plāns LLKC tiek apstiprināts uz 1 gadu, balstoties uz reālo nepieciešamību un pieejamajiem finanšu avotiem.

Galvenie investīciju virzieni – pakalpojumu digitalizācija, IT infrastruktūras un datoru nodrošināšana, īpašumā esošo ēku un inventāra atjaunošana, autotransporta parka atjaunošana pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai.

Galvenie finanšu avoti investīciju realizēšanai – pašu pelnītie līdzekļi, ES Lauku attīstības programmas finansējums.

Pircēju un pasūtītāju parādu pieaugums ir plānots saistīts ar uzņēmuma plānoto apgrozījuma pieaugumu maksas pakalpojumu un projektu sektoros un tas ir plānots proporcionāls apgrozījumam.

Savukārt uzkrātās saistības palielinās, pieaugot uzņēmuma pamatdarbības izmaksām - atalgojumam un saņemtajiem pakalpojumiem.

LLKC galvenie finanšu rādītāji par periodu 2018.-2025.

Rādītāji	Fakts				Plāns				
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kapitālsabiedrības izvirzītie mērķa rādītāji									
Likviditātes rādītājs - Kopējā likviditāte	1,19	1,17	1,07	1,07	1,06	1,04	1,02	1,02	1,02
Maksāspējas rādītājs - Pašu kapitāla īpatsvars	0,27	0,30	0,26	0,27	0,24	0,24	0,24	0,24	0,24
Atdeves rādītājs - Pašu kapitāla atdeve (ROE), %	1,11%	0,84%	0,80%	0,77%	0,77%	0,78%	0,83%	0,85%	0,92%
Pārējie finanšu rādītāji									
Apgrozījums, EUR deleģētās funkcijas	3 737 684	3 975 825	3 855 851	3 870 171	3 345 643	3 345 643	3 345 643	3 345 643	3 539 902
Apgrozījums, EUR maksas pakalpojumi	3 280 346	3 024 990	3 290 596	2 871 799	2 970 219	3 093 912	3 215 817	3 341 782	3 473 129
Apgrozījums, EUR projekti	2 061 753	2 171 061	4 027 937	3 673 795	4 071 112	4 116 733	4 062 259	4 236 510	4 319 168
Apgrozījums kopā, EUR	9 079 783	9 171 876	11 174 384	10 415 765	10 386 974	10 556 288	10 623 719	10 923 936	11 332 198
Bruto peļņa, EUR	285 810	423 403	478 775	614 181	558 699	577 745	589 782	614 453	645 635
EBITDA, EUR	129 534	135 295	153 962	169 012	122 844	126 013	131 521	137 207	144 107
EBIT, EUR	30 748	24 012	24 692	23 007	25 401	25 486	26 205	26 317	27 361
Peļņa vai zaudējumi, EUR	16 869	12 794	12 205	11 884	11 870	12 059	12 883	13 097	14 242
Pamatkapitāls, EUR	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326
Pašu kapitāls, EUR	1 524 313	1 528 672	1 534 480	1 536 600	1 538 833	1 541 396	1 544 632	1 547 423	1 551 187
Kopējo saistību kopsumma, EUR	3 637 759	3 189 687	4 134 871	3 971 685	4 665 818	4 601 070	4 518 879	4 518 489	4 622 200
Finanšu saistību kopsumma, EUR	455 727	459 290	386 906	437 280	444 745	364 248	283 784	214 233	199 831
Pašu kapitāla atdeve (ROE), %	1,11%	0,84%	0,80%	0,77%	0,77%	0,78%	0,83%	0,85%	0,92%
Aktīvu atdeve (ROA), %	0,30%	0,25%	0,21%	0,21%	0,18%	0,19%	0,20%	0,21%	0,22%
Kopējais likviditātes rādītājs	1,19	1,17	1,07	1,07	1,06	1,04	1,02	1,02	1,02
Saistību pret pašu kapitālu attiecība	2,39	2,09	2,35	2,58	3,03	2,99	2,93	2,92	2,98
Ilgtermiņa ieguldījumi (investīcijas), EUR	353 591	262 042	356 901	463 682	304 162	249 006	259 532	270 837	283 039
Valsts budžetā prognozējamās dividendes (80% no Neto peļņas), EUR	6 271	6 397	9 764	9 507	8 929	9 431	9 581	10 236	10 407
Plānotās valsts dotācijas, EUR	149 912	149 912	149 912	149 912	149 912	149 912	149 912	149 912	149 912

4.6. tabula

LLKC peļņas vai zaudējumu aprēķins par periodu 2017.-2025.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neto apgrozījums, EUR	9 079 783	9 171 876	11 174 384	10 145 150	10 386 974	10 556 288	10 623 719	10 923 936	11 332 198
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	8 793 973	8 748 473	10 695 609	9 582 220	9 828 276	9 978 543	10 033 937	10 309 483	10 686 563
Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	285 810	423 403	478 775	562 930	558 699	577 745	589 782	614 453	645 635
Pārdošanas izmaksas	27 365	24 381	25 674	21 000	21 420	21 848	22 285	22 731	23 186
Administrācijas izmaksas	509 105	561 567	584 013	650 650	667 538	678 041	682 229	700 788	725 894
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	308 478	210 641	179 886	158 437	185 041	179 950	176 489	174 491	173 824
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	27 070	24 084	24 282	26 710	29 381	32 319	35 551	39 106	43 017
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	13 879	11 218	12 487	11 769	13 531	13 427	13 323	13 220	13 120
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	16 869	12 794	12 205	11 238	11 870	12 059	12 883	13 097	14 242
Ārkārtas ieņēmumi									
Ārkārtas izmaksas									
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	16 869	12 794	12 205	11 238	11 870	12 059	12 883	13 097	14 242
Pārējie nodokļi									
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	16 869	12 794	12 205	11 238	11 870	12 059	12 883	13 097	14 242

4.7. tabula

LLKC bilance par periodu 2017.-2025.

A K T Ī V S	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
I. Nemateriālie ieguldījumi									
1. Citi nemateriālie ieguldījumi, datorprogrammas	13 146	12 408	8 514	35 814	88 195	81 823	79 200	78 826	79 801
2. Licences	444	0	0	0	0	0	0	0	0
I. KOPĀ :	13 590	12 408	8 514	35 814	88 195	81 823	79 200	78 826	79 801
II. Pamatlīdzekļi									
1. Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	2 220 579	2 066 185	1 956 375	2 085 130	2 293 151	2 253 788	2 218 909	2 188 677	2 163 311
Darba vai produktīvie dzīvnieki un ilggadīgie stādījumi (Mežaudze)		10 215	10 215	10 215	10 215	10 215	10 215	10 215	10 215
2. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	19 200	14 792	12 950	23 590	32 710	40 527	47 227	52 970	57 893
3. Iekārtas un mašīnas									
4. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	409 406	383 066	343 795	344 480	348 388	354 834	363 363	373 683	385 620
5.Pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigtās celtniecības izmaksas	0	55 662	251 751	251 751					
6. Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	374	1 200	0						
II. KOPĀ :	2 649 559	2 531 120	2 575 086	2 715 166	2 684 464	2 659 364	2 639 714	2 625 545	2 617 038
III. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi									
1. Pārējie vērtspapīri un ieguldījumi									
III. KOPĀ :									
1. I E D A Ļ A S K O P S U M M A	2 663 149	2 543 528	2 583 600	2 750 981	2 772 658	2 741 186	2 718 914	2 704 370	2 696 840
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI									
I. Krājumi									
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	8 086	6 701	18 428	14 742	15 774	15 932	16 091	16 252	16 415
2. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai									
2. Avansa maksājumi par precēm	2 271	8 173	1 514	1 211	1 296	1 309	1 322	1 335	1 349
I. KOPĀ :	10 357	14 874	19 942	15 954	17 070	17 241	17 413	17 588	17 763

4.7. tabulas turpinājums 1

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
II. Debitori	0	0	0						
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	918 882	1 143 436	953 287	852 132	985 786	1 009 490	1 018 931	1 060 961	1 090 921
2. Citi debitori	71 280	76 185	65 624	67 593	69 621	71 709	73 860	76 076	78 358
3. Nākamo periodu izmaksas	32 894	30 001	32 023	32 984	33 973	34 992	36 042	37 123	38 237
4. Uzkrātie ieņēmumi	257 852	269 884	569 318	552 927	732 901	746 475	737 737	779 759	801 361
II.KOPĀ :	1 280 908	1 519 506	1 620 252	1 505 635	1 822 281	1 862 667	1 866 570	1 953 920	2 008 878
III. īstermiņa finanšu ieguldījumi									
1. Pārējie vertspapīri un līdzdalība kapitālos									
III. KOPĀ :									
IV. Naudas līdzekļi	1 619 826	1 010 202	1 687 937	2 131 299	1 865 648	1 798 747	1 739 653	1 676 887	1 747 372
2. IEDAĻAS KOPSUMMA	2 911 091	2 544 582	3 328 131	3 652 888	3 705 000	3 678 655	3 623 636	3 648 394	3 774 014
B I L A N C E	5 574 240	5 088 110	5 911 731	6 403 868	6 477 658	6 419 842	6 342 550	6 352 765	6 470 853
P A S Ī V S	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1. PAŠU KAPITĀLS									
1. Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326	1 139 326
2. Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Rezerves	11 935	11 935	11 935	11 935	11 935	11 935	11 935	11 935	11 935
4. Nesadalītā peļņa:									
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	356 183	364 617	371 014	373 455	375 703	378 076	380 488	383 065	385 684
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	16 869	12 794	12 205	11 238	11 870	12 059	12 883	13 097	14 242
1. IEDAĻAS KOPSUMMA	1 524 313	1 528 672	1 534 480	1 535 954	1 538 833	1 541 396	1 544 632	1 547 423	1 551 187
2. UZKRĀJUMI									
1. Citi uzkrājumi	10 555	0	0	266 608	273 007	277 375	279 039	286 853	297 467
2. IEDAĻAS KOPSUMMA	412 169	369 751	242 380	266 608	273 007	277 375	279 039	286 853	297 467

4.7. tabulas turpinājums 2

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
3. KREDITORI									
I. Ilgtermiņa kreditori									
1. Aizņēmumi no kredītiestādēm	385 085	319 091	253 097	321 303	239 709	158 115	87 400	71 800	56 200
2. Citi aizņēmumi	2 676	34 109	11 068	40 504	7 312	7 531	7 757	7 990	8 229
2. Nākamo periodu ieņēmumi	802 359	663 991	748 977	765 582	930 298	903 213	884 441	873 120	868 555
3. Atliktais uzņēmuma ienākumu nodoklis	0	0	0						
I. KOPĀ:	1 190 120	1 017 191	1 013 142	1 127 389	1 177 318	1 068 858	979 598	952 909	932 985
II. Īstermiņa kreditori	0	0	0						
1. Aizņēmumi no kredītiestādēm	65 994	65 994	65 994	167 179	168 479	168 479	157 600	102 485	102 485
2. Citi aizņēmumi	1 972	40 096	56 747	30 419	29 246	30 124	31 027	31 958	32 917
3. No pircējiem saņemtie avansi	501 559	228 616	229 061	229 863	180 169	180 169	180 169	180 169	192 823
4. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	74 330	142 273	164 951	170 271	174 925	177 129	179 373	181 657	183 982
5. Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	367 630	323 712	441 422	485 564	497 218	505 173	508 204	522 434	541 764
6. Pārējie kreditori	306 129	279 636	478 768	526 645	539 284	547 913	551 200	566 634	587 599
7. Nākamo periodu ieņēmumi	177 349	179 561	158 482	185 041	179 950	176 489	174 491	173 824	174 387
8. Uzkrātās saistības	952 675	912 608	1 526 304	1 678 934	1 719 229	1 746 736	1 757 217	1 806 419	1 873 256
II. KOPĀ :	2 447 638	2 172 496	3 121 729	3 473 918	3 488 500	3 532 212	3 539 281	3 565 580	3 689 215
3. I E D A Ļ A S K O P S U M M A	3 637 758	3 189 687	4 134 871	4 601 307	4 665 818	4 601 070	4 518 879	4 518 489	4 622 200
Bilances kopsumma, EUR	5 574 240	5 088 110	5 911 731	6 403 868	6 477 658	6 419 842	6 342 550	6 352 765	6 470 853

4.8. tabula

LLKC naudas plūsma par periodu 2017.-2025.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	Fakts	Fakts	Fakts	Plāns	Plāns	Plāns	Plāns	Plāns	Plāns
Koriģēta peļņa	115 655	124 077	141 475	88 614	109 313	112 586	118 198	123 987	130 987
Skaidras naudas ieņēmumi									
Norēķini ar pircējiem un pasūtītājiem	71 712	-238 598	-100 746	114 617	-316 646	-40 385	-3 903	-87 350	-54 959
Krājumu izmaiņas	-388	-4 517	-5 068	3 988	-1 117	-171	-172	-174	-176
Uzkrājumu izmaiņas	0	-42 418	-127 371	24 238	6 399	4 368	1 664	7 813	10 614
Saņemtie avansi no klientiem	381 891	-272 943	445	802	-49 695	0	0	0	12 655
Norēķini ar piegādātājiem	-29 292	67 943	22 678	5 320	4 654	2 204	2 244	2 284	2 325
Personāla izmaksas un nodokļi	-239 213	-123 597	575 204	92 019	24 293	16 584	6 319	29 663	40 296
Nākamo periodu ieņēmumu izmaiņas									
Uzkrāto saistību izmaiņas	3 817	-40 067	613 696	152 630	40 294	27 508	10 480	49 202	66 838
Skaidras naudas izmaksas									
Kopā pamatdarbības naudas plūsma	304 182	-530 120	1 120 313	482 229	-182 505	122 694	134 829	125 426	208 579
Pirkti pamatlīdzekļi	-372 954	-93 502	-331 278	-403 204	-304 162	-249 006	-259 532	-270 837	-283 039
Pārdoti pamatlīdzekļi	10 324	6 471	2 346						
Kopā investīcijdarbības naudas plūsma	-362 630	-87 031	-328 932	-403 204	-304 162	-249 006	-259 532	-270 837	-283 039
Investīciju atbalsts	166 620	90 000	10 423	201 602	344 666	149 403	155 719	162 502	169 823
Kredītu izmaiņas	-51 918	-65 994	-65 994	169 391	-80 294	-81 594	-81 594	-70 715	-15 600
Līzingu izmaiņas	-4 780	-8 045	-51 678	3 108	-34 365	1 097	1 130	1 164	1 199
Samaksātās dividendes	-6 314	-8 435	-6 397	-9 764	-8 990	-9 496	-9 647	-10 306	-10 478
Kopā finansēšanas darbības naudas plūsma	103 608	7 527	-113 646	364 337	221 017	59 411	65 607	82 645	144 944
Kopā naudas plūsma	45 160	-609 625	677 735	443 362	-265 650	-66 901	-59 095	-62 766	70 485
Naudas atlikums sākumā	1 574 666	1 619 826	1 010 202	1 687 937	2 131 299	1 865 648	1 798 747	1 739 653	1 676 887
Naudas atlikums beigās	1 619 826	1 010 202	1 687 937	2 131 299	1 865 648	1 798 747	1 739 653	1 676 887	1 747 372

4.5. LLKC un vide

Katru gadu LLKC īsteno vairākus ES finansētus *projektus, kuri galvenokārt ir par tēmām, kas saistītas ar vides un ūdens kvalitātes jautājumiem*, tādējādi veicinot ES stratēģijas Baltijas jūras reģiona attīstībai īstenošanu. Šajos projektos bieži vien darbojas ne tikai LLKC eksperti, bet arī lauku uzņēmumi, kur jaunapgūtās metodes vai zināšanas tiek izmantotas un monitorētas Latvijas apstākļos un iegūtās zināšanas var tikt izmantotas citu saimniecību darbības veicināšanā. LLKC realizējamo projektu saraksts skatāms PIELIKUMĀ 3.

Mežsaimniecībā realizētie starptautiskie projekti ietver primāri konsultantu zināšanu pilnveidošanu, kā arī tālāku zināšanu nodošanu privāto mežu īpašniekiem par dabas aizsardzības prasību integrēšanu meža apsaimniekošanā, koksnes kā atjaunojamā resursa izmantošanas veicināšanu enerģijas ieguvē – kurināmās koksnes ieguvī no meža apsaimniekošanas procesa ciršanas atliekām un sīkkoksnes. Sadarbības projekti notiek arī par efektīvākajām meža īpašnieku apmācības metodēm attālinātā formātā.

LLKC kā nozīmīgs darbības uzdevums izvirzīts *patērētāju izglītošana jautājumā par pārtikas iegādi* ikdienas patēriņam, lai Latvijas iedzīvotāji plašajā pārtikas produktu klāstā spētu kompetenti izvēlēties savām vērtībām atbilstošākos. LLKC pasākumu kopuma “Novada Garša” ietvaros veic dažādas aktivitātes, lai vietējās mājāsaimniecības (B2C) un pārtikas pārstrādes, tirdzniecības un ēdināšanas uzņēmumi (B2B) spētu atpazīt vietējos produktus, izprastu to nozīmi Latvijas tautsaimniecībā, kā arī ātri un vienkārši spētu atrast sev tuvākos produktu ražotājus – Latvijas lauksaimniekus, zivsaimniekus un pārtikas uzņēmumus. Tādējādi no vienas puses tiek veicināts pieprasījums pēc produktiem, kas ietilpst paaugstinātas kvalitātes shēmās un tiek ražoti izmantojot videi draudzīgas metodes, bet no otras puses *veicinātas īsās pārtikas piegādes ķēdes, kas nodrošina CO2 samazinājumu atmosfērā*.

LLKC speciālisti arī aktīvi iesaistās jautājumos, kas saistīti ar *Zaļo publisko iepirkumu*, kopīgi ar sistēmā iesaistītajiem meklējot risinājumus un ceļus, kā veicināt vietējo ražotāju, īpaši bioloģiski sertificēto, dalību ZPI.

Lai *izglītotu konsultantus un lauksaimniekus emisiju jautājumos*, LLKC Lopkopības nodaļas darbinieki izstrādājuši un 2020. gadā publicēta rokasgrāmata “Rokasgrāmata par labu lauksaimniecības praksi amonjaka emisijas samazināšanai Latvijā”⁹, izstrādāts informatīvs un izglītojošs plakāts konsultantiem un lauksaimniekiem par amonjaka emisijām.

Lopkopības nodaļas darbinieki pakāpeniski pāriet no liellopu barības devu sastādīšanas programmas *RationPRO* uz programmu *NORFOR*, kas sniedz iespēju aprēķināt CO₂ emisijas (šobrīd šo programmu izmanto 7 lopkopības speciālisti).

MKPC speciālisti nodrošina padomu, informāciju un zināšanas par *dabas aizsardzības aspektiem meža apsaimniekošanā* – aizsargājamo meža biotopu klātbūtni un to atbilstošu apsaimniekošanu meža teritorijās, meža putniem svarīgo mežaudžu

⁹ Pieejama: www.zm.gov.lv/public/ck/files/LLPN_amonjaks_010620.pdf

struktūru saglabāšanu mežizstrādē, meža apsaimniekošanas pielāgošanu klimata pārmaiņām (piemērotās meža atjaunošanas metodes, pasākumi meža slimību un kaitēkļu ierobežošanai), kā arī kopumā veicinot meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu un stiprinot mazo un vidējo meža īpašnieku pastāvēšanu un konkurētspēju Latvijas lauku telpā. Meža īpašnieku un apsaimniekotāju informēšana un izglītošana, lai veicinātu koksnes (ciršanas atlieku un mazo dimensiju koku) kā atjaunojamā resursa izmantošanu enerģijas ieguvē.

Arī ikdienas darbu organizēšanā LLKC *saimnieko videi draudzīgi*: semināros un mācībās neizmanto plastmasas traukus, atkritumi tiek šķiroti, LLKC darbības rezultātā radusies makulatūra tiek organizēti savākta un nodota.

4.6. LLKC sociālā atbildība un ieinteresētās puses

LLKC ir atbildīgs Latvijas sabiedrības loceklis, kas īsteno šo atbildību vairākās jomās atbilstoši sabiedrības interesēm, mūsu tautas tradīcijām un ciešajām saiknēm ar zemi. Latvija jau izsenis bijusi pievilcīga vieta lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un zivsaimniecībai – šīs nozares bijušas gan pārtikas, gan veselības avots, gan vieta, kur atpūsties, rast iedvesmu, sagādāt būvmateriālus un kurināmo.

Nemot vērā sabiedrības dažādās intereses, LLKC plāno tādus nozaru pakalpojumus, kas šobrīd un nākotnē nodrošinātu iespējami lielu pievienoto vērtību un darba iespējas lauku iedzīvotājiem. LLKC sniedz *ieguldījumu nodarbinātības veicināšanā* – ik gadu uzņēmums atbalsta lauku uzņēmējus darbības attīstīšanā, kas potenciāli var radīt jaunas un saglabāt esošās darba vietas, kā arī atbalsta un veicina jaunu uzņēmumu radīšanu lauku apvidos. Tāpat būtiska ir LLKC loma kā darba devējam lauku iedzīvotājiem LLKC reģionālajās struktūrvienībās.

LLKC rūpējas par *drošu darba vidi* uzņēmumā, kā arī izglīto un motivē radīt drošus darba apstākļus klientu uzņēmumos.

LLKC īpašu vērību pievērš *bērnu, skolēnu un jauniešu izglītošanai* lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības jomās, piedāvājot dažādas izglītības aktivitātes skolēniem, konkursa “Šodien laukos” ietvaros, un veicinot lauku jauniešu interesi un izpratni, kā arī pozitīvu attieksmi pret lauku uzņēmējdarbības iespējām konkursa “Laukiem būt!” ietvaros. Arī Zivsaimniecības nodaļa un MKPC organizē skolēniem un jauniešiem dažādus izglītojošus pasākumus par zivsaimniecības un mežsaimniecības tēmām.

Kopīga darba kultūra var atdzīvināt lauku ekonomiku, tāpēc LLKC speciālisti aktīvi iesaistās *lauku iedzīvotāju kopienu stiprināšanā*, iepazīstinot tos ar Viedā ciema (“*Smart village*”) koncepciju un praktiski atbalstot Viedā ciema izveidē. Lauku iedzīvotāju izpratne un interese par viedajiem ciemiem arvien pieaug.

LLKC *pārstāv savu klientu intereses* dažādās darba grupās un diskusijās par uzņēmuma klientiem svarīgiem jautājumiem, kā arī konsultējas ar dažādu interešu pārstāvju grupām. Nozarēm saistošie un svarīgie jautājumi darba grupās tiek diskutēti ar nacionāla līmeņa interešu apvienībām – Latvijas Zemnieku federāciju,

Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomi, Zemnieku Saeimu, Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociāciju, Lauku Ceļotāju, Latvijas Lauku forumu, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju, Latvijas Pašvaldību savienību, Latvijas Meža īpašnieku biedrību, Biedrību Latvijas Kokrūpniecības Federācija, Latvijas Vēžu un zivju audzētāju asociāciju, Latvijas zvejnieku federāciju un citām nacionāla mēroga interešu organizācijām.

3. nodaļas KOPSAVILKUMS

Lauksaimnieku nepietiekamais zināšanu līmenis, to reģionālā izklaidētība, kvalitatīvu un neatkarīgu kompleksu pakalpojumu nepieejamība lauku teritoriju uzņēmumiem un iedzīvotājiem, kā arī nepieciešamība pēc ekspertīzes nozaru attīstības plānošanai un likumdošanas uzlabošanai ir galvenie faktori, kas nosaka LLKC svarīgo lomu Latvijas tautsaimniecībā.

Tieši sniegto izglītības un konsultāciju pakalpojumu plašais spektrs (aptvertās jomas) un pieejamība gan attāluma, gan cenas ziņā, kompleksā pieeja, neatkarīgums, kvalitāte un personiskais kontakts, kā arī uzņēmuma spēcīgi attīstītais korporatīvās sociālās atbildības virziens, gadiem ir nodrošinājis LLKC lojālu un stabilu klientu loku.

LLKC konsultanti, sniedzot pakalpojumus, uzkrāj kapacitāti un zināšanas, lai sniegtu kvalificētus padomus uzņēmējdarbības uzsācējiem, mazajām saimniecībām un jauniešiem. LLKC valsts deleģēto uzdevumu īstenošana no citu pakalpojumu sniegšanas ir strukturāli nodalīta.

LLKC veic arī nozīmīgu darbu sabiedrības izglītošanā, īpašu uzmanību veltot bērniem, skolēniem un jauniešiem, jautājumos, kas saistīti ar lauksaimniecību, mežsaimniecību, zivsaimniecību. Veicina ilgtspējīgas vietējās pārtikas sistēmas veidošanos, izglīto patērētājus pārtikas paaugstinātas kvalitātes shēmu jautājumos. Veicina lauku teritoriju dzīvotspēju, attīstot viedo ciemu koncepciju un sniedzot atbalstu lauku iedzīvotājiem, īpaši – jauniešiem, uzņēmējdarbības uzsākšanai vai attīstībai lauku teritorijās.

LLKC struktūrshēma ir atbilstoša uzņēmuma realizētajiem darbības virzieniem. LLKC darbu ikdienā visā Latvijā nodrošina 400 darbinieki ar vidējo vecumu 44 un vidējo stāžu 9 gadi, kas liecina par darbinieku pietiekamu kompetenci, kā arī lojalitāti uzņēmumam.

Lai nodrošinātu sniegto pakalpojumu kvalitāti un, ņemot vērā, ka atsevišķās nozarēs darba tirgus nenodrošina kvalificētu speciālistu pieejamību, LLKC ir izstrādāta un tiek nodrošināta speciālistu kompetenču paaugstināšanas un sertifikācijas sistēma, spēcīgas, uz augsmi orientētas kompetentu profesionāļu komandas uzturēšanai.

Tā kā LLKC veido nozīmīgāko ar lauksaimniecību (t.sk. mežsaimniecību un zivsaimniecību) saistītās informācijas nodrošināšanas platformu un ikdienā nodrošina regulāru informācijas pūsmu vairāk nekā 20 000 lauku teritoriju uzņēmējiem un iedzīvotājiem, LLKC ir arī nozīmīga loma šīs mērķgrupas informēšanā, kas jo īpaši svarīgi ir kļuvusi COVID 19 pandēmijas radītās nenoteiktības ietekmē.

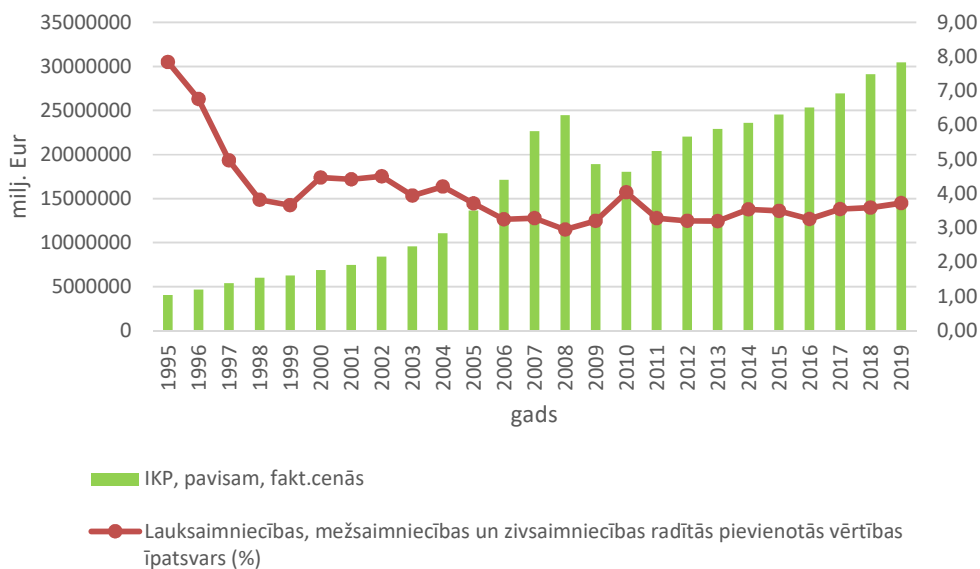
5. LLKC DARBĪBU IETEKMĒJOŠIE ĀRĒJIE FAKTORI

5.1. Lauksaimniecība, Meža nozare un Zivsaimniecība

Analizējot LLKC ārējo vidi, būtiski ir sākt ar nozares analīzi, lai, saprotot tendences nozarē, var plānot virzienus, kuros uzņēmumam attīstīties.

Lauksaimniecība jau vēsturiski ir izveidojusies un joprojām ir viena no svarīgākajām un tradicionālākajām Latvijas tautsaimniecības nozarēm, kas nodrošina lauksaimniecības produktu ražošanu, veido raksturīgo lauku ainavu, nodrošina ar darbu lauku reģionu iedzīvotājus. Tādēļ lauksaimniecība uzlūkojama kā būtisks lauku attīstības un visas valsts ekonomikas stabilitātes faktors un tās nozīmi tautsaimniecībā nevar vērtēt tikai pēc procentu īpatsvara kopējā IKP. Jāņem vērā arī fakts, ka lauksaimniecības nozares ciešā saistība ar notiekošajiem procesiem gan nacionālajā tautsaimniecībā, gan globālajos procesos padara to jutīgu pret jebkādām izmaiņām šajos procesos.

Iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) pieaugums ir viens no svarīgākajiem tautsaimniecības attīstības rādītājiem.

Avots: pēc CSP datiem:

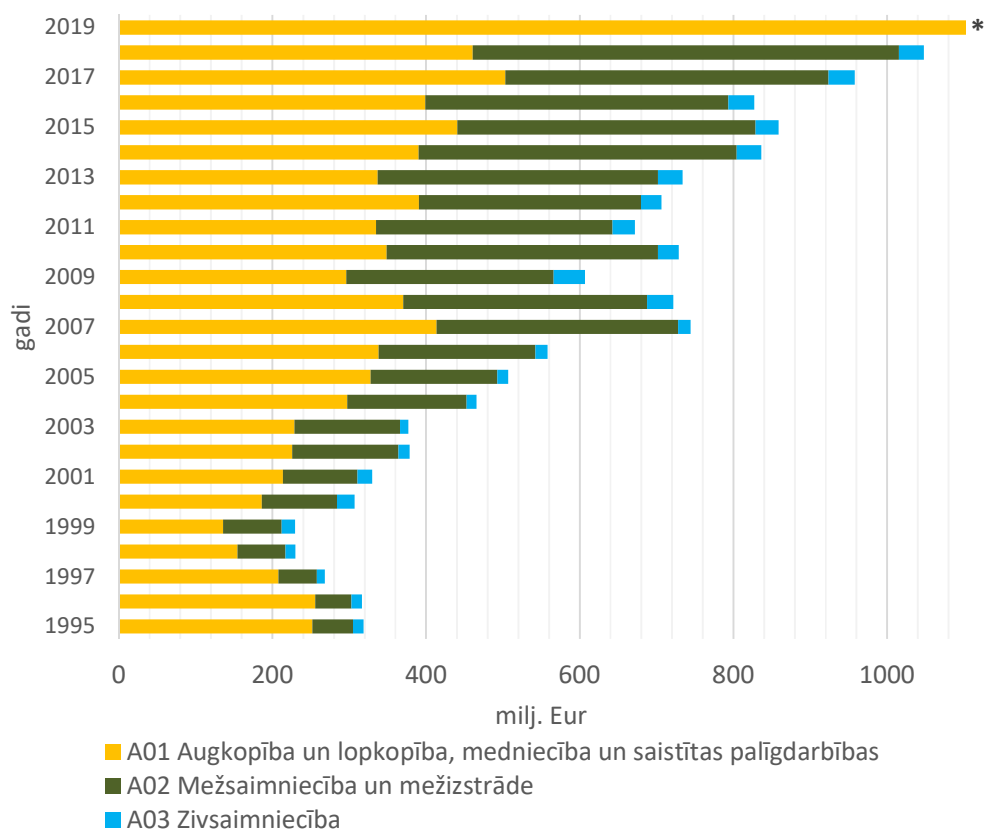
https://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/ekfin/ekfin_ikp_IKP_ikgad/IKG10_060.px/table/tableViewLayout1/
https://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/ekfin/ekfin_ikp_IKP_ikgad/IKG10_010.px/table/tableViewLayout1/

5.1.att. IKP dinamika (tūkst. Eur) un lauksaimniecības pievienotās vērtības īpatsvars (%) kopējā IKP struktūrā Latvijā 1995.-2019. gadā.

Kopumā analizētajā periodā (1995.-2019. gadā) IKP tautsaimniecībā ir pieaudzis par 26 406 milj.Eur jeb vidēji par 9% gadā. Savukārt lauksaimniecības nozares daļa valsts kopproduktā (faktiskajās cenās) ekonomisko, strukturālo un īpašumtiesību izmaiņu rezultātā pēdējo 25 gadu laikā ir samazinājusies no 7.85% 1995. gadā uz 3.72% 2019. gadā, saglabājot nozares nozīmīgumu tautsaimniecībā.

Latvijas iestāšanās ES un veiksmīga nacionālā un ES atbalsta izmantošana KLP ietvaros 2004. gadā, deva spēcīgu impulsu lauksaimniecības nozares attīstībai.

Kopējais IKP analizētajā periodā pieaudzis ar lielāko tempu (16%) nekā lauksaimniecības nozarei (11%), turklāt lauksaimniecības nozarē ekonomiskās krīzes ietekme bija jūtama ātrāk un izpaudās spēcīgāk, jo IKP samazinājums 2009. gadā salīdzinot ar 2008. gadu bija par 19%, savukārt lauksaimniecības radītā pievienotā vērtība samazinājās par 26%.

Avots: pēc CSP datiem:

https://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/ekfin/ekfin_ikp_IKP_ikgad/IKG10_060.px/table/tableViewLayout1/

* 2019. gadā uzrādīta Lauksaimniecības kopējā pievienotā vērtība

5.2.att. Lauksaimniecības pievienotās vērtības dinamika sadalījumā pa nozarēm, Latvijā 1999.-2019. gadā, milj.Eur.

Lai gan lauksaimniecības veidotās pievienotās vērtības īpatsvars kopējā IKP pēdējo 25 gadu laikā ir samazinājies, ja analizē lauksaimniecības pievienotās vērtības dinamiku absolūtos skaitļos, var secināt, ka no 1995.-2019. gadam, ar izņēmumiem atsevišķos gados, kopumā ir vērojams lauksaimniecības radītās pievienotās vērtības pieaugums 817 milj.Eur analizētajā periodā jeb vidēji par 34 milj.Eur gadā ar pieauguma tempu 6% gadā.

Lauksaimniecība

Būtiskākais resurss lauksaimnieciskajā ražošanā ir zeme. Izmantotās LIZ platība kopš 1990. gada gan strauji samazinājušās, gan palielinājušās. Straujš izmantotās LIZ

samazinājums bija vērojams laikā no 1990. gada līdz 1999. gadam, kad platība samazinājās no 2.53 milj. ha līdz aptuveni 1.6 milj. ha. Latvijai iestājoties ES, izmantotās LIZ platība palielinājās līdz 1.86 milj. ha 2006. gadā. 2016. gadā atkal bija vērojams palielinājums, sasniedzot 1.93 milj. ha. 2018. gadā LIZ Latvijā no visiem zemes lietojuma veidiem veidoja 36 % jeb 2.32 milj. ha.

Pēc VZD datiem, lielākā daļa LIZ atrodas fizisko personu īpašumā (77%), juridisko personu īpašumā – 21%, bet 1% atrodas gan pašvaldību, gan valsts un valsts institūciju īpašumā¹⁰.

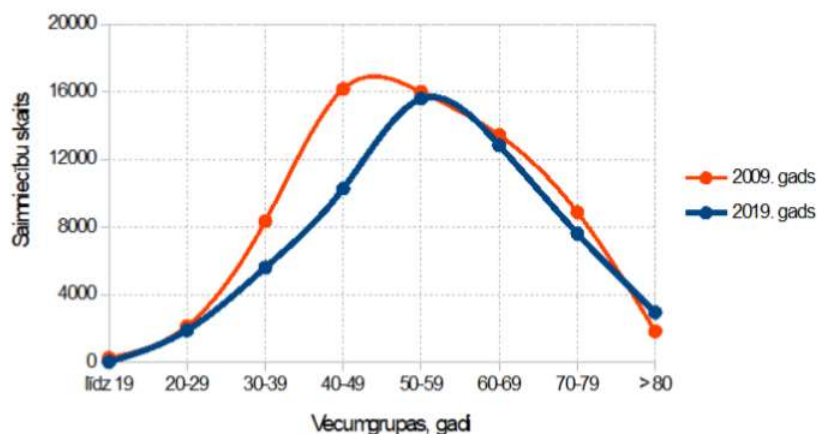
Saimniecību skaits Latvijā 2016. gadā bija gandrīz 70 000, kas ir uz pusi mazāk nekā 2000. gadā. Saimniecību skaits grupā ar platību, kas ir mazāka par 5 ha, ir samazinājies par 67 %. Mazās saimniecības vidējais profils: viens vai divi mājlopi un pārsvarā nekomerciālas, sastāda lielāko daļu no izzūdošajām saimniecībām. Mazākām saimniecībām ir ierobežotas izaugsmes iespējas, jo tām ir lielākas ražošanas izmaksas, un trūkst iespēju investēt jaunās ražošanas sistēmās un zemē. Mazo saimniecību skaita kritumu veicinājušas arī pievilcīgākas nodarbinātības iespējas, ko sniedz citas, ar lauksaimniecību nesaistītas nozares un darba iespējas ārvalstīs, kā arī fakts, ka vecāka gadagājuma lauksaimniekiem nav viņu darba turpinātāju.¹¹

Atbilstoši 2016. gada lauku saimniecību struktūras apsekojuma rezultātiem, Latvijas lauku saimniecību struktūrā skaita ziņā dominē (85%) ļoti mazas un mazas lauku saimniecības, kuru ekonomiskais lielums nepārsniedz 15 000 *euro* standarta izlaidi. Savukārt mazās un vidējās saimniecības (ar standarta izlaidi līdz 50 000 *euro*) veido 95% no saimniecību kopskaita, un šo saimniecību īpatsvars lauksaimniecības nodarbinātībā ir virs 85%. Vērtējot lauku saimniecību skaitu pēc LIZ platības, secināms, ka 85% saimniecību nepārsniedz 30 ha lielumu, kas ir tuvs rādītājs saimniecību vidējam lielumam Latvijā – 27,6 ha. Nodrošinot konsultatīvo un izglītojošo pakalpojumu atbalstu mazo un vidējo saimniecību īpašniekiem, īstenojot mērķtiecīgus pasākumus nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbības veicināšanai un jauniešu atbalstam uzņēmējdarbībai laukos, LLKC sniedz būtisku ieguldījumu Latvijas lauku apdzīvotības saglabāšanā, mazinot negatīvās migrācijas tendences.

Savukārt lielo saimniecību grupa (ar standarta izlaidi no 50 000 līdz 500 000 *euro*) veido tikai 5.5% no kopējā saimniecību skaita Latvijā.

¹⁰ Specifiskais mērķis NR. 7 Piesaistīt gados jaunus lauksaimniekus un veicināt darījumdarbību lauku apvidos, Situācijas analīze, ZM, 2019.11.lpp.

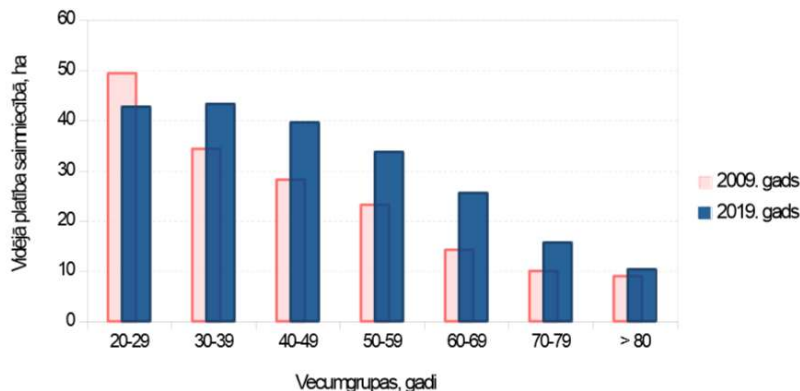
¹¹ Inovācijas, lauksaimniecības produktivitāte un ilgtspējība Latvijā. OECD. 2019. 216 lpp. https://www.zm.gov.lv/public/ck/files/OECD_petijums_LAT.pdf

Avots: Pilvere I., Krieviņa A. u.c., 2020⁹.

5.3.att. Saimniecību īpašnieku skaits vecumgrupās 2009. un 2019. gadā.

Analizējot LAD datus par platībmaksājumu pieteicējiem, salīdzinot saimniecību īpašnieku vecuma sadalījumu 2009. un 2019. gadā, ir skaidri redzama vidējā vecuma palielināšanās tendence – ja 2009. gadā īpašnieku vecuma mediāna veidoja 53 gadus, tad 2014. gadā tie bija 55 gadi, bet 2019. gadā – 57 gadi. Līdzīga situācija ir vērojama visos Latvijas reģionos, tomēr nedaudz lēnāk šis process notiek Zemgalē un Vidzemē, bet aktīvāk – Kurzemē un īpaši Latgalē. Šie dati liecina, ka salīdzinoši ātri notiek saimniecību vadītāju un īpašnieku novecošanās process, kā arī to, ka lauksaimniecība ilgstoši nav pievilcīga gados jauniem cilvēkiem, kā rezultātā lauki ne tikai “noveco”, bet arī paliek tukšāki.¹²

Avots: Pilvere I., Krieviņa A. u.c., 2020⁹.

5.4. att. Vidējā saimniecību platība dažādās saimniecību īpašnieku vecumgrupās 2009. un 2019. gadā.

Datu analīze norāda uz kopsakarību – gados jaunākiem saimniecību īpašniekiem vidējā saimniecības lauksaimniecības zemes platība ir lielāka. Tomēr pēdējo 10 gadu laikā ir notikušas vērā ņemamas pārmaiņas. Zemes konsolidācijas process notiek praktiski visās saimniecību īpašnieku vecumgrupās. Izņēmums ir saimniecību īpašnieki, kas 2009. gadā atradās 20-29 gadu vecumgrupā un 10 gadu laikā pārvietojās uz 30-39 gadu vecumgrupu. Šajā grupā vidējā saimniecību platība ir samazinājusies, jo

¹² Pilvere I., Krieviņa A., Upīte I., Nipers A. “Analīzes veikšana un priekšlikumu sagatavošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna izstrādei”. LLU. 2020.

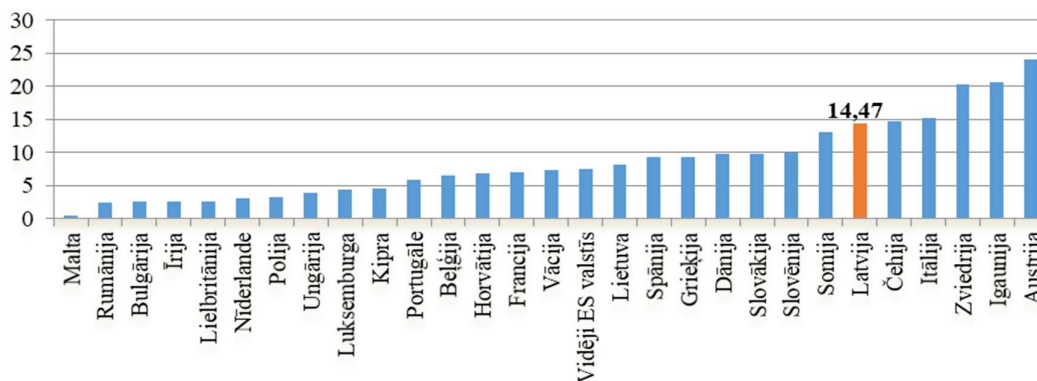
grupā ir ienākuši daudzi jauni īpašnieki, tajā skaitā, mantojot vidēji nelielas platības no vecākajām vecumgrupām. Izņēmums ir arī saimniecību īpašnieki 70-79 gadu vecumā, kuri 10 gados ir pārvietojušies uz grupu virs 80 gadu vecuma – vidējā saimniecības platība šajā grupā ir palikusi nemainīga. Pārējās vecumgrupās ir vērojams vidējo platību palielinājums, kā arī vidējo platību izlīdzināšanās tendence starp vecumgrupām.⁹ Paaudžu nomaiņa ir viens no faktoriem, kas būtiski ietekmēs nozares tālāko attīstību. Tas, vai mazo un vidējo saimniecību pēcteči izvēlēsies vai atteiksies turpināt darbu ģimenes saimniecībā, lielā mērā būs atkarīgs no dažādiem ārējās vides apstākļiem nozarē – iespējām saražoto pārdot, nozares prestiža, lauku vides pievilcības u.c. LLKC var būt kā pozitīvs virzītājspēks vairāku šo faktoru veicināšanā.

Bioloģiskā lauksaimniecība

Bioloģiskā lauksaimniecība ir nozare, ar kuru nākotnē saistīti vislielākie izaicinājumi un vienlaicīgi arī iespējas. Tieši bioloģiskā lauksaimniecība ir viens no būtiskākajiem Zaļajā kursā paredzētajiem instrumentiem, lai pārtikas ražošanu Eiropā padarītu videi, klimatam un cilvēkam draudzīgāku.

Bioloģiskā lauksaimniecība jau šobrīd ieņem nozīmīgu vietu Latvijas tautsaimniecībā. Nozares izaugsmes iespējas paplašina arī arvien pieaugošais pieprasījums pēc bioloģiski sertificētiem produktiem – cilvēki gan Latvijā, gan ārvalstīs pievērš aizvien lielāku uzmanību savai veselībai un ikdienas uzturam, raugoties, lai tas kļūtu veselīgāks, un vairāk izvēlās bioloģiski ražotus pārtikas produktus.

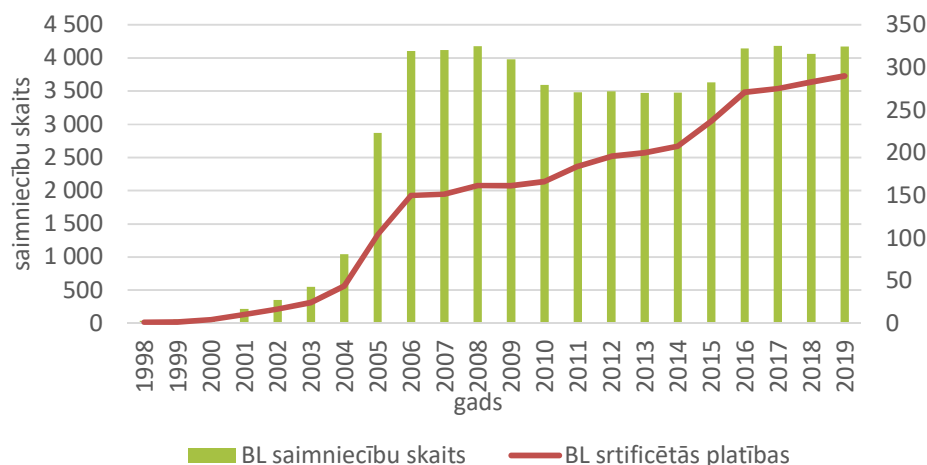
Bioloģiskajā lauksaimniecībā izmantotā zemes platība 2018. gadā bija nedaudz vairāk par 283 milj.ha, kas ir aptuveni 14.5 % no kopējās LIZ, un ir lielāka nekā vairumā ES dalībvalstu.

Avots: www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/01/92/07/BIO_lidz_2017_2019.pdf

5.5. att. ES valstis pēc bioloģiski sertificēto platību īpatsvara, % LIZ kopējā platībā, 2018. gadā.

Daudzgadīgo zālāju, pļavu un ganību un graudaugu platības aizņem lielāko daļu bioloģiskās lauksaimniecības zemes.

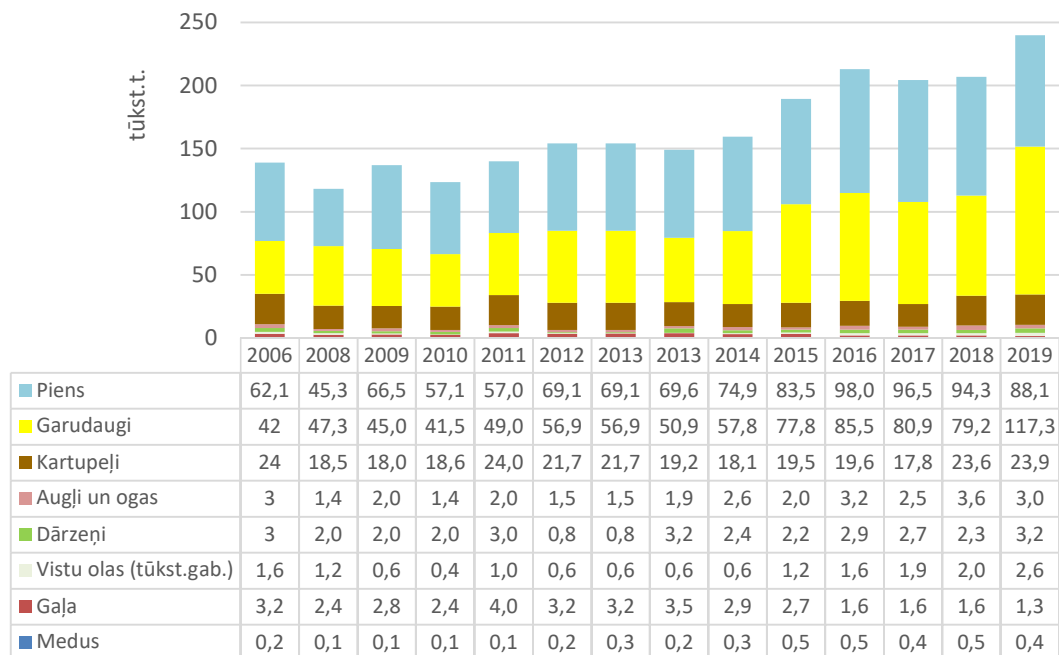

Avots: <https://doi.org/10.1787/888933913150>

5.6. att. Bioloģiski sertificētās platības, milj.ha un saimniecību skaits, 1998.-2019. gadā.

Strauja sertificētās bioloģiskās lauksaimniecības attīstība Latvijā sākās ar KLP bioloģiskās lauksaimniecības maksājumu ieviešanu pēc pievienošanās ES 2004. gadā.

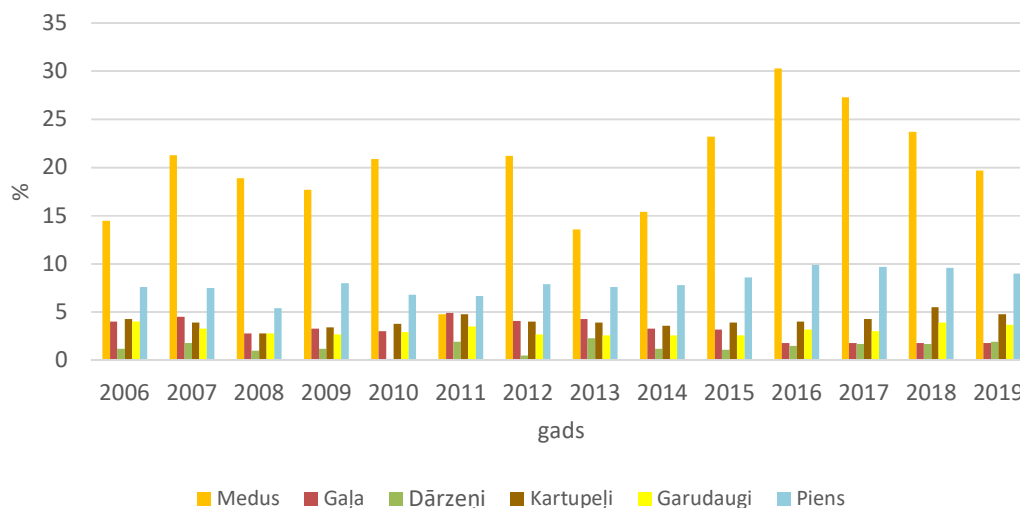
Sākot ar 2016. gadu, Latvijā ik gadu saražo vairāk nekā 200 tūkst. t bioloģiskās lauksaimniecības produktus.

Avots: veidots pēc Lauksaimniecības gada ziņojumu datiem par 2006.-2019. gadiem. Pieejams: www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/01/62/36/2019_lauks_gada_zinojums.pdf

5.7. att. Saražotās bioloģiski sertificētās lauksaimniecības produkcijas apjoms, tūkst. t., 2006.-2019. g.

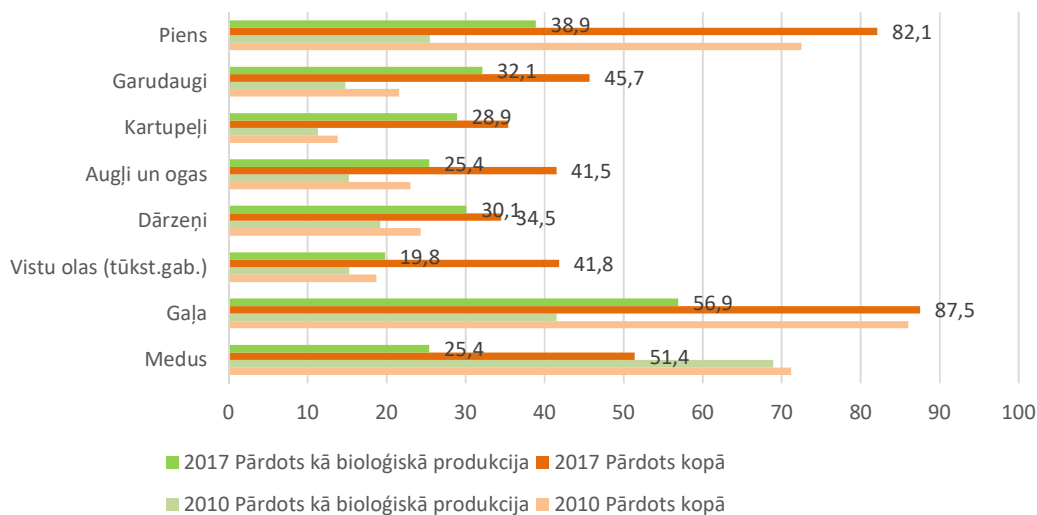
15 gadu periodā (kopš šie dati tiek publicēti) Latvijā saražotās bioloģiski sertificētās lauksaimniecības produkcijas apjomi ir gandrīz dubultojušies.

Avots: veidots pēc Lauksaimniecības gada ziņojumu datiem par 2006.-2019. gadiem. Pieejams: www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/01/62/36/2019_lauks_gada_zinojums.pdf

5.8. att. Bioloģiski saražotās produkcijas īpatsvars kopējā saražotajā lauksaimniecības produkcijā 2006.-2019.gadā, %

Pieaudzis arī bioloģiski saražotās medus, dārzeņu, kartupeļu un piena produkcijas īpatsvars kopējā saražotajā lauksaimniecības produkcijā. Bioloģisko produktu pārdošanas apjomi ar katru gadu palielinās, tomēr piedāvājums pārsniedz pieprasījumu.

Avots: veidots pēc Lauksaimniecības gada ziņojumu datiem par 2011.-2018. gadiem. Pieejams: www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/01/62/36/2019_lauks_gada_zinojums.pdf

5.9. att. Pārdotās bioloģiskās produkcijas īpatsvars no saražotās bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas 2010. gadā un 2017. gadā, %

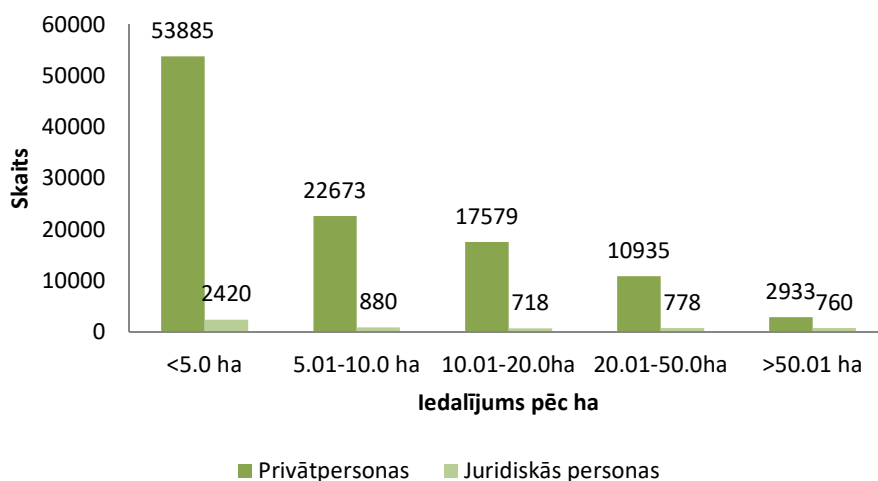
Tas skaidrojams ar faktu, ka daļa bioloģiskās produkcijas tiek pārdota konvencionālajiem pārstrādātājiem.

Kopumā vērojama pozitīva tendence, pārdotās produkcijas apjomi un pārdotās produkcijas īpatsvars, kas pārdota kā bioloģiski sertificēta, 2017. gadā pret 2010. gadu ir pieauguši visām produktu grupām, izņemto medu.

Mežsaimniecība

Meža platības Latvijā aizņem 3.383 milj. ha, kas veido 53% īpatsvaru no visas valsts teritorijas. Savukārt 51% no šiem mežiem pieder privātām fiziskām vai juridiskām personām. Privātajiem mežu īpašniekiem pieder 1.52 milj. ha mežaudžu platība, no kurām 1.014 milj. ha (67%) pieder fiziskām personām, 409.7 ha (27%) juridiskām personām un 91.8 tūkst. ha (6%) vietējām pašvaldībām. Privātie meža īpašumi galvenokārt ir līdz 50 ha lieli, šādi īpašumi aizņem 52 % no visas privāto mežu platības¹³.

Mežu īpašnieku skaitam ir tendence samazināties. 2015. gadā Latvijā kopskaitā bija 136 966 mežu īpašnieki, bet 2018. gadā tas skaits sarucis līdz 113 600 īpašniekiem. Savukārt pēdējos 20 gadus mežu platību īpatsvars ir pieaudzis par 2.6%, tas saistīts gan mežu teritoriju paplašināšanos dabiskā procesā, gan to mērķtiecīgu ieaudzēšanu.

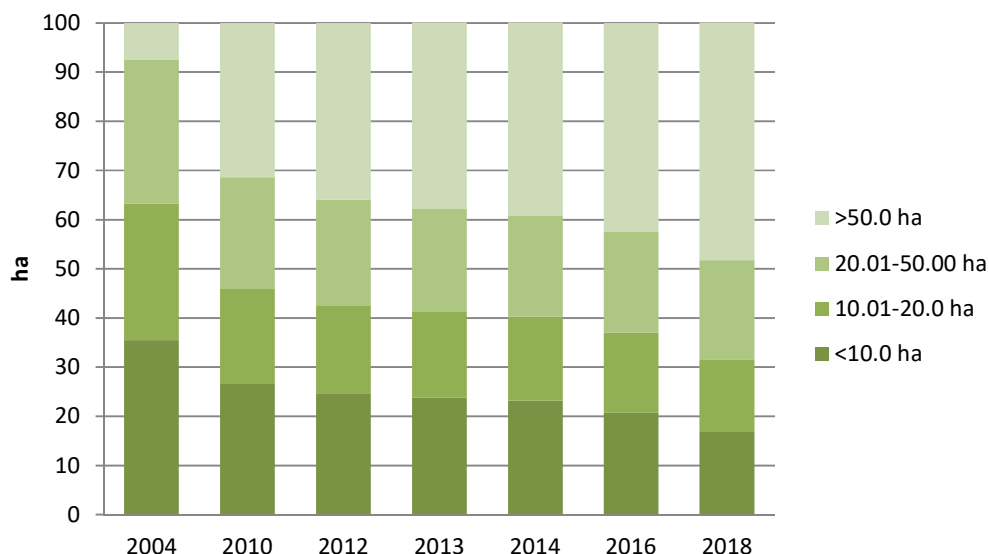

5.10. att. Privāto mežu īpašnieku sadalījums pēc skaita un platībām 2018. gadā.

Mežu īpašnieku gūtā pieredze mežu apsaimniekošanā un zināšanas vērtējamās kā nepietiekamas, tas skaidrojams ar valsts vēsturi, kad pēc Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atgūšanas 1990. gadā, mežu īpašnieki sāka atgūt savus īpašumus, kā arī iegūt jaunas īpašumtiesības uz mežiem. Šis ir arī viens no iemesliem, kādēļ Latvijā vērojam strauja mežu īpašumu konsolidācija, piemēram, 2004. gadā meža īpašumi, kuri platību pārsniedza vairāk kā 50 ha, aizņēma tikai 7% no privāto mežu kopējās platības, savukārt 2016. gadā šādi īpašumi jau veidoja 39% no privāto mežu zemju īpašumu kopējās platības. Arī lielo mežu īpašnieku struktūrā, kuriem pieder vairāk kā 1000 ha,

¹³ Donis, J. Pārskats par pētījuma 2018. gada rezultātiem. Pētījuma nosaukums: augšanas gaitas modeļu pilnveidošana. Silava, 2018.

ir izmaiņas – 2004. gadā tie bija 17% no visu privāto meža zemju kopējās platības, savukārt 2017. gadā jau sasniedzot 24% no minētajām platībām.

5.11. att. **Privāto mežu īpašumu platību īpatsvara izmaiņas 2004.02018. gadā.**

Fiziskajām un juridiskajām personām piederošo platību attiecība turpina mainīties, un laika periodā no 2013. gada līdz 2018. gadam, fizisko personu piederošās mežu platības samazinājušās par 1.7%, savukārt juridisko personu kopējās mežu platības palielinājušās par 24.45%¹⁴. Viens no iemesliem tam ir fakts, ka juridisko personu mežu īpašnieki kā arī valsts mežu apsaimniekošanas uzņēmums “Latvijas valsts meži” iegādājās fizisko personu piederošās mežu platības.

Latvijā vidējā meža īpašuma platība ir 13.34 ha, fizisko personu vidējā mežu īpašumu piederošā platība ir 9.38 ha, savukārt juridiskām personām vidējā piederošā mežu īpašumu platība ir 90.26 ha. Šāda vidējā mežu īpašumu platība starp juridiskām un fiziskām personām ir arī kā iemesls atšķirīgiem mežu apsaimniekošanas mērķiem, pielietotām metodēm, un tās intensitātei¹⁵. No kopējiem koksnes ieguves apjomiem, privātie mežu īpašnieki izstrādā aptuveni 50%, kas ir līdzvērtīgi 5.5-6.0 milj. m³ iegūtās koksnes.

Kā būtiskākā problēma privāto mežu apsaimniekošanai uzskatāma nepilnvērtīgi veiktās aktivitātes meža atjaunošanā un kopšanā, kā arī nepietiekami bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumi. Dabiskā meža atjaunošana izvēlēta kā galvenais mežu atjaunošanās veids privāto īpašnieku mežu platībās pēc kailcirtes, un šādos dabiski atjaunos mežos dominējošās koku sugas ir bērzs (28%), apse (21%) un baltalksnis (21%)¹⁶. Tomēr vērojama arī pozitīva tendence – privāto mežu īpašnieki arvien lielāku uzmanību pievērš jaunaudžu kopšanai. Ja 2003. gadā izkoptas

¹⁴ Donis, J., 2014, 2018; VMD, 2018.

¹⁵ Donis, J. Pārskats par pētījuma 2018. gada rezultātiem. Pētījuma nosaukums: augšanas gaitas modeļu pilnveidošana. Silava, 2018.

¹⁶ Valsts meža dienests, 2016.

jaunaudzes bija 5.8 tūkst. ha platībā, tad 2013. gadā tika sasniegts vēsturiski lielākās izkoptās jaunaudžu platības privāto mežu īpašnieku mežos, kuras sasniedza 45.2 tūkst. ha. Privātie mežu īpašnieki arī turpina ar katru gadu palielināt mežu atjaunotās platības stādot vai sējot, un saskaņā ar statistiku 2010. gadā šādi atjaunoti tika 1.7 tūkst. ha, savukārt 2019. gadā jau 7.3 tūkst. ha, kas ir 25% no kopējās atjaunotās privāto mežu īpašnieku platības. Kā būtiskākais faktors rādītāju kāpumam ir privāto mežu īpašnieku vēlme izglītoties mežu apsaimniekošanā, tieši pastiprināti pievēršot uzmanību mežu atjaunošanai, t.sk. arī apgūstot ES atbalsta pieejamos līdzekļus neproduktīvu un mazvērtīgu mežaudžu nomaiņai. MKPC ir devis būtisku ieguldījumu šo mežu īpašnieku informētībā un izglītošanā, jo laika posmā 2003.-2019.gadam ir apmācīti 3640 privāto mežu īpašnieki, un to skaitā 553 tieši mežu atjaunošanā.

Analizējot tendences nozarēs, var secināt, ka LLKC var sekmēt nozaru attīstību, turpinot aktivitātes, kas vērstas uz vietējo, sevišķi paaugstinātas kvalitātes shēmu, produktu patēriņa veicināšanu tirgū, t.sk. ZPI, sniedzot lauksaimniekiem, mežu īpašniekiem un zivsaimniekiem zināšanas un stiprinot lauku vidi kā pievilcīgu dzīvesvietu gados jauniem cilvēkiem.

5.2. Sadarbības partneri

LLKC sevi pozicionē kā stabilu sadarbības partneri ar lojālu, uz rezultātu orientētu, profesionālu, izglītotu, pozitīvi domājošu un motivētu speciālistu komandu.

LLKC darbs nav iedomājams bez sadarbības partneriem, iesaistīto un ieinteresēto pušu līdzdalības.

5.1.tabula

Lielākie LLKC sadarbības partneri

Nosaukums	Latvijā	Ārzemēs
Nevalstiskās organizācijas (NVO) / Biedrības	Latvijas Zemnieku Federācija; Zemnieku Saeima; Lauksaimnieku Organizāciju Sadarbības Padome; Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija; Latvijas Lauku forums; Latvijas Pašvaldību Savienība; Vietējās Rīcības Grupas; Zivsaimniecības Vietējās Rīcības Grupas Pavāru klubs; Latvijas Vēžu un zivju audzētāju asociācija; Latvijas zvejnieku federācija; Visa veida makšķerēšanas NVO; Meža īpašnieku pārstāvošās NVO; Dabas aizsardzības NVO u.c.	EUFRAS (Eiropas lauksaimniecības, lauku attīstības konsultantu biedrība); IALB (Vāciski runājošo zemju lauksaimniecības konsultantu biedrība); GFRAS (Pasaules lauksaimniecības konsultantu biedrība); ICOS (Īru kooperatīvo organizāciju asociācija).; FOREXT (Eiropas meža konsultāciju organizāciju asociācija).

Nosaukums	Latvijā	Ārzemēs
Valsts sektors	Zemkopības Ministrija; Izglītības un Zinātnes Ministrija; Vides Aizsardzības un Reģionālās Attīstības Ministrija; Lauku Atbalsta Dienests; Finanšu institūcija ALTUM; Lauksaimniecības Datu Centrs; Valsts Augu Aizsardzības Dienests; Pārtikas un Veterinārais Dienests; Valsts Meža Dienests; Centrālā Statistikas Pārvalde; Pašvaldības u.c.	Eiropas Tīkls lauku attīstībai (ENRD); Eiropas Lauksaimniecības inovāciju partnerības tīkls (EIP AGRI); Eiropas Zivsaimniecības teritoriju tīkls (FARNET); Zviedrijas meža aģentūra – Skogsstyrelsen.
Izglītība un zinātne	Latvijas Lauksaimniecības Universitāte; Vidzemes augstskola; Agroresursu un ekonomikas Institūts; Zinātniskais institūts BIOR; Latvijas Valsts mežzinātnes institūts SILAVA; Ogres valsts tehnikums; Latgales lauksaimniecības Zinātnes Centrs; profesionāli tehniskās skolas u.c.	TEAGASC (Īrijas zinātnes un konsultāciju uzņēmums); Somijas Dabas resursu institūts – LUKE; Hohenheimas universitāte u.c. starptautisko projektu partneri.
Konsultāciju uzņēmumi	SIA AKPC	Lietuvas Lauksaimniecības konsultāciju dienests; Igaunijas lauksaimniecības konsultāciju dienests; Somijas Lauksaimniecības konsultāciju dienests-ProAgria; Dānijas Lauksaimniecības konsultāciju dienests- SEGES; Īrijas zinātnes un konsultāciju uzņēmums- TEAGASC; Ukrainas Lauksaimniecības konsultāciju dienests; Igaunijas privāto mežu centrs – Erametsakeskus; Somijas mežu centrs - Suomen metsäkeskus; Slovākijas nacionālais meža centrs - Narodne lesnicke centrum, Slovakia.
Kooperatīvi	LPKS “LATRAPs”; LPKS “Durbes grauds”; LPKS “VAKS”; LPKS “Piena ceļš”; MPKS “Mežsaimnieks”.	
Komerc-uzņēmumi	AS “Latvijas valsts meži”; VAS “Latvijas Pasts”; Bankas; Lauksaimniecības izejvielu pārdevēji; Produkcijas pārstrādes uzņēmumi; Lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības uzņēmumi, mājražotāji; Mazumtirgotāji, vairumtirgotāji.	GlobalG.A.P. c/o FoodPlus GmbH; ABG GmbH Starptautisku projektu sadarbības partneris Vācijā, u.c.

Gadu gaitā radīts uzņēmuma un nozares attīstības vajadzībām atbilstošs sadarbības partneru loks, kurā iesaistīti gan Latvijas, gan starptautiskie pārstāvji. Sadarbība notiek, lai risinātu ikdienas un ilgtermiņa jautājumus, kā arī, lai dialoga ceļā pieņemtu lēmumus. Tikšanās, diskusijas, dalība projektos un viedokļa izzināšana, ir tikai dažas no sadarbības formām. Galvenais princips ir ieinteresētās puses uzskatīt par līdzvērtīgiem sadarbības partneriem, lai kopējiem spēkiem gūtu sabiedrībai un ilgtermiņa attīstībai pieņemamus risinājumus.

Nacionālajā līmenī sadarbība notiek arī ar nozares profesionāļiem un ekspertiem, plašsaziņas līdzekļiem, lauksaimniekiem, zivsaimniekiem un mežsaimniekiem, lauku uzņēmējiem.

Veicot lauku attīstības procesu izpēti, tiek veicināta visas Latvijas teritorijas lauksaimniecības un mežsaimniecības nozaru nevalstisko organizāciju (t.sk. reģionos esošo NVO) līdzdalība pozīcijas par KLP nākotni aizstāvēšanā un citu nozarēm būtisku jautājumu apspriešanā, kā arī šo organizāciju iesaiste lēmumu pieņemšanā.

LLKC starptautisko sadarbības partneru loks ir plašs (citu valstu konsultantu organizācijas, ES un dalībvalstu institūcijas, citu valstu sabiedriskās organizācijas un izglītības iestādes, utt.), kas nodrošina gan LLKC uzdoto valsts deleģēto uzdevumu izpildi, gan Latvijas kā ES dalībvalsts saistību izpildi, īstenojot kopprojektus, pieredzes un labās prakses nodošanu, ekspertu konsultācijas, utt.

LLKC ir Eiropas Lauku un lauksaimniecības konsultāciju dienestu asociācijas *EUFRAS* viens no dibinātājiem un biedrs, savukārt mežsaimniecības nozarē MKPC ir mežsaimniecības konsultāciju organizāciju asociācijas *FOREXT* viens no dibinātājiem un biedrs. *FOREXT* asociācijas sekretariāta pienākumus pilda Eiropas meža institūts (EFI) no Somijas, tādējādi arī nodrošinot savstarpējo sadarbību ar MKPC.

4. nodaļas KOPSAVILKUMS

Lai gan lauksaimniecības nozares (t.sk. mežsaimniecības un zivsaimniecības) daļa valsts kopproduktā (faktiskajās cenās) ekonomisko, strukturālo un īpašumtiesību izmaiņu rezultātā pēdējo 25 gadu laikā ir samazinājusies, bet tās nozīmīgums tautsaimniecībā saglabājies un kopumā ir vērojams lauksaimniecības radītās pievienotās vērtības pieaugums (1995.-2019. gadu periodā par 817 milj.Eur jeb vidēji par 34 milj.Eur gadā ar pieauguma tempu 6% gadā).

Nozarē pēdējos gados notiek būtiskas strukturālas pārmaiņas – strauji samazinās saimniecību skaits grupā ar platību, kas ir mazāka par 5 ha, ir skaidri redzama vidējā saimnieku vecuma palielināšanās tendence. Ir jāveicina nozares prestižs, lai gados jauniem cilvēkiem lauksaimniecība un dzīve laukos būtu pievilcīga.

Bioloģiskā lauksaimniecība ir nozare, ar kuru nākotnē, saistībā ar ES Zaļā kursa ieviešanu, sagaidāmi vislielākie izaicinājumi un arī iespējas, tā arī nozare, kurā daudz problēmjautājumu, t.sk. produkcijas realizācijā.

Bioloģiskā lauksaimniecība ir zināšanu ietilpīga un LLKC, lai spētu būt nozīmīgs atbalsts nozarē esošajiem vai ienākošajiem uzņēmējiem, jāstiprina speciālistu zināšanu kapacitāte, kā arī jāattīsta ilgtspējīgas pārtikas sistēmas digitālā platforma.

Arī mežu īpašnieku skaitam ir tendence samazināties. Latvijā vērojam strauja mežu īpašumu konsolidācija, pieaug meža īpašumu vidējā platība, strauji palielinās lielo mežu īpašnieku struktūrā, kuriem pieder vairāk kā 1000 ha – no 17% 2004. gadā uz 24% 2017. gadā. Desmitkārtīgi atšķiras fizisko personu un juridisko personu vidējā mežu īpašumu platība – attiecīgi 9.38 ha un 90.26 ha, kas ir galvenais iemesls atšķirīgiem mežu apsaimniekošanas mērķiem, pielietotām metodēm, un tās intensitātei.

LLKC lielāko klientu īpatsvaru sastāda mazās un vidējās saimniecības, kuru galvenais šķērslis attīstībai ir zemes pieejamība, tāpēc LLKC speciālistu svarīgs uzdevums ir palīdzēt rast esošā zemes resursa pēc iespējas efektīvāku izmantošanu. 30% klientu arī ir gatavi lauksaimnieciskās darbības dažādošanai, 90% uzņēmēju ir gatavi palielināt savas ražošanas kapacitātes un vēlas, lai ģimenes saimniecība spētu nodrošināt pilnu ienākumu struktūru. Saimniekošana, tas ir dzīvesveids, iespēja iegūt pašu audzētus produktus, kā arī vajadzība uzturēt īpašumu. Vislielākos produkcijas apjomos ražotāji realizē tirgū un tirdziņos.

Klienti savas praktiskās zināšanas lauksaimniecībā un datorprasmes vērtē kā labas un ļoti labas, galvenokārt trūkst zināšanas agronomijā (29%), lopkopībā (19%) un uzņēmuma vadīšanā (35%). Savukārt LLKC konsultanti zemāk vērtējuši lauksaimnieku zināšanas un prasmes kooperācijā, likumdošanā, mārketingā un uzņēmējdarbībā.

Klientu biežāk izmantotie informācijas avoti ikdienā ir masu mediji, LLKC un ģimenes locekļi un kaimiņi. 73% klientu interneta izmantošana viedtālrunī ir ikdienas norma.

LLKC ir plašs sadarbības partneru loks gan Latvijā, gan ārzemēs, no kuriem lielāko īpatsvaru sastāda NVO, valsts sektors, kā arī izglītības un zinātniskās iestādes. Sadarbojoties tiek risināti ikdienas un ilgtermiņa jautājumi, kā arī, dialoga ceļā pieņemti dažādi lēmumi.

Būtiska konkurence uzņēmuma pamatdarbības jomā pašreiz nav identificēta, bet LLKC saskaras ar konkurenci citā jomā – kvalificētu darbinieku pārvilināšana.

Galvenās izaicinājumi nākotnē: lauku iztukšošanās un saimnieku novecošanās, zināšanu kapacitātes palielināšana bioloģiskajā lauksaimniecībā.

6. LLKC STRATĒGISKAIS VIRSMĒRĶIS, VĪZIJA, MISIJA UN VĒRTĪBAS

ZM, gatavojoties jaunā plānošanas perioda sākumam, 2019. un 2020. gadā rīkojusi vairākas tematiskās grupas par KLP specifiskajiem mērķiem. Tajās ar nozares pārstāvju (NVO), citu sociālo partneru, kā arī valsts un pašvaldību iestāžu līdzdalību atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajām prasībām sagatavota KLP Stratēģiskā plāna situācijas analīze, kā arī identificētas no tās izrietošās vajadzības. Diskusiju gaitā noskaidrotas vairākas vajadzības nozarē atbilstoši KLP specifiskajiem mērķiem saistībā ar lauksaimniecisko konsultāciju jomu:

- veicināt zināšanu un konsultatīvā atbalsta pieejamību, īpaši jaunajiem lauksaimniekiem un uzsācējiem un mazajām saimniecībām;
- paaugstināt zināšanu, izpratnes un prasmju līmeni lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un pārtikas ražošanā;
- veicināt informācijas pieejamību un izpratni par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu (pārtikas kvalitāte);
- sekmēt lauksaimniekiem un sabiedrībai informācijas pieejamību, mācību iespējas, pieredzes apmaiņu un demonstrējumu saimniecību pastāvēšanu, konsultāciju pieejamību, pētniecību un zinātni (konkurētspēja);
- veicināt apmācības, konsultācijas un pieredzes apmaiņu par labāko praksi, tostarp par lauksaimnieku kooperācijas iespējām un ieguvumiem, līdera nozīmi veismīgai attīstībai (piegādes ķēdes);
- veicināt zināšanu pilnveidošanos un pieredzes apmaiņu ilgtspējīgu lauksaimniecisko darbību īstenošanai praksē (vidrūpe);
- saglabāt lauksaimnieku un mežsaimnieku, kā arī citu zemes īpašnieku izglītošanu par bioloģiskās daudzveidības nozīmi un saglabāšanas iespējām (biodaudzveidība).

Ievērojot KLP identificētās vajadzības nozares izaugsmei, ES tiesību aktos noteiktās prasības visām dalībvalstīm izveidot saimniecību konsultatīvo sistēmu, kas sniedz neatkarīgas (objektīvas) konsultācijas un konsultantiem nepastāv interešu konflikts¹⁷, Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam 334. uzdevumā paredzēto pasākumu Nr. 62¹⁸, “ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķos”, “Eiropas zaļajā kursā”, “Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam” un “Latvijas

¹⁷ Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1307/2013, 13. panta 3. punkts: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM%3A2018%3A392%3AFIN>

¹⁸ 334. uzdevumā “Plānošanas reģionu, pašvaldību un citu teritorijas attīstībā iesaistīto pušu kapacitātes, zināšanu un administratīvo procesu uzlabošana, lai palielinātu pašvaldību sadarbību un spēju nodrošināt iedzīvotāju mobilitāti, investīcijām labvēlīgu vidi un augstu pašvaldību sniegto pakalpojumu kvalitāti un izmaksu efektivitāti” Zemkopības ministrijai paredzētais pasākums Nr. 62 “Konsultāciju pakalpojumi”

Bioekonomikas stratēģijā 2030” noteikto pārorientāciju uz videi nekaitīgu lauksaimniecību, kā arī informatīvajā ziņojumā “Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam” LLKC noteikto iesaisti RV 2.1. 5. punkta un RV 2.2. 1., 4. un 19. punkta izpildē¹⁹ un LLKC kompetenci un pieredzi, lai veicinātu tam deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildi, noteikt šādu **LLKC vispārējo stratēģisko mērķi**: “būt par neatkarīgu, profesionālu un sabiedrībai pieejamu lauksaimniecības un lauku uzņēmējdarbības konsultāciju un izglītības uzņēmumu Latvijā ar daudzveidīgu pakalpojumu sniegšanas tīklu, kas aptver visu valsts teritoriju un sniedz zināšanas par videi nekaitīgu un produktīvu lauksaimniecību, mežsaimniecību, zivsaimniecību, lauku bioekonomikas attīstību un nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību”.

Misija – Apzinoties atbildību par lauku vidi, veicināt lauku labklājību, nodrošinot klientiem pieejamību zināšanām, konsultācijām un citiem ar nozari saistītiem pakalpojumiem.

Vīzija – LLKC konsultāciju sistēma kā bagāta augsne klientu gudrai augsmei.

Vērtības:

- Klientu augsme²⁰ – klients pirmajā vietā.
- Sadarbība – sadarbojoties sasniegsim vairāk klientu augsmes labā.
- Kompetence – zināšanas, konsultāciju pamats.
- Godīgums – godīgums pret sevi, klientu un kolēģi.
- Neatkarība – klientam izdevīgākie risinājumi.
- Ilgtspēja – visu LLKC darbību pamatā ir līdzsvara meklējumi starp trijiem ilgtspējas aspektiem: vides, sociālo un ekonomisko.

LLKC ir gādīgs saimnieks konsultāciju sistēmai, kas rūpējas par klientu augsmi.

¹⁹ RV 2.1. “Visaptveroša tautsaimniecības nozaru stiprināšana pret klimata pārmaiņu riskiem un ekstrēmām” 5. punkts: Piesaistīt finansējumu un izvērtēt iespēju izveidot un uzturēt informācijas sistēmu (kurā integrēta informācija par klimata pārmaiņu indeksiem, satelītdatiem par topogrāfiju un nokrišņiem, augšņu kartēm, ES nozīmes aizsargājamo biotopu kartējumu un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izplatību, applūstošajām teritorijām, ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu u.c.), kas palīdzētu lēmumu pieņemšanā par zemes lietošanas veidu, t.sk. ņemot vērā Latvijas klimata pārmaiņu scenārijus. RV 2.2. “Tautsaimniecībai nozīmīgu resursu mežsaimniecībā, lauksaimniecībā un zivsaimniecībā pasargāšana no klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm” 1. punkts: Veicināt audzējamo kultūraugu sugu un šķirņu daudzveidību praksē, lai mazinātu klimata pārmaiņu radītos riskus; 4. punkts: Nodrošināt lauksaimnieku informēšanu par apdrošināšanas iespējām un priekšrocībām laikapstākļu ekstrēmu (t.sk. klimata pārmaiņu veicinātu) radīto zaudējumu kompensēšanai; 19. punkts: Informēt iesaistītās puses par iespējamajiem klimata riskiem un pielāgošanās iespējām zivsaimniecībā.

²⁰ Attīstība, veidošanās, augšana, ar jaunradi saistīta izaugsme.

7. LLKC STRATĒGISKIE MĒRĶI

Šī nodaļa strukturēta pēc sekojoša principa – sākumā sniegts 2021.-2025. gadam izvirzīto stratēģisko mērķu saraksts, tad tabulā apkopoti stratēģiskie mērķi un tos raksturojoši rādītāji. Pēc tabulas sniegts paplašināts apraksts par katra mērķa un tā uzdevumu realizāciju.

Balstoties uz situācijas analīzi nozarē, kā arī veikto iekšējās un ārējās vides novērtējumu, izstrādāto SVID analīzi, LLKC valde 2021.-2025. gadam noteikusi šādus stratēģiskos mērķus:

- 1. Sistemātiski nodrošināt informācijas analīzes un apmaiņas pasākumu kompleksu lauku attīstības politikas īstenošanai un dažādu lēmumu pieņemšanai.**
- 2. Nodrošināt Eiropas Savienības sadarbības tīklu darbību Latvijā.**
- 3. Nodrošināt makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību karšu izplatīšanu Latvijā.**
- 4. Nodrošināt Latvijas lauku iedzīvotājiem, uzņēmējiem un organizācijām kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību, izvērtējot un ņemot vērā aktuālās tirgus tendences.**
- 5. Veidot LLKC spēcīgu un radošu infrastruktūru konsultāciju sistēmas ilgtspējīgai darbībai un augsmei.**
- 6. Ieviest LLKC pakalpojumu sniegšanā dabas kapitāla ilgtspējīgas pārvaldības pieeju.**
- 7. Veicināt LLKC korporatīvo sociālo atbildību.**
- 8. Nodrošināt LLKC īstermiņa saistību segšanu, tajā pašā laikā efektīgi izmantojot apgrozāmos līdzekļus.**
- 9. Noturēt LLKC pašu kapitāla īpatsvaru ne zemāku kā 0.2.**
- 10. Noturēt pozitīvu pašu kapitāla atdeves rādītāju (ROE), bet ne zemāku kā 0.5%.**

Tabulā Nr. 7.1. sastrukturēti stratēģiskie mērķi un tos raksturojošie rādītāji ar mērvienībām.

Kapitālsabiedrības darbības rādītāji

Stratēģiskais mērķis	Stratēģisko mērķi raksturojoši rādītāji	Mērvienība	Faktiskā izpilde		Prognoze 2020*	Plānots				
			2018	2019		2021	2022	2023	2024	2025
Nefinanšu mērķi										
1. Sistemātiski nodrošināt informācijas analīzes un apmaiņas pasākumu kompleksu lauku attīstības politikas īstenošanai un dažādu lēmumu pieņemšanai	1.1.Uzturēt datu vākšanas, analīzes un apmaiņas sistēmas ekspertīzes veidošanai	Iesniegtā datu kopa iesniegta 100% apmērā no ZM deleģējuma līgumā noteiktās	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
2. Nodrošināt Eiropas Savienības sadarbības tīklu darbību Latvijā	2.1.Nodrošināt Valsts Lauku tīkla, Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla, Eiropas Inovāciju partnerības sekretariātu darbību un attīstību. Mērķis no 2024. gada kļūt par AKIS kontaktpunktu Latvijā.	Darbojošos sekretariātu skaits	3	3	3	3	3	3	4	4
3. Nodrošināt makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību karšu izplatīšanu Latvijā	3.1.Noturēt realizēto makšķerēšanas karšu skaitu vismaz 80% apmērā no iepriekšējā gada karšu skaita	Karšu pārdošanas apjomi pret iepriekšējo gadu, %	101%	100%	87%	≥80%	≥80%	≥80%	≥80%	≥80%
4. Nodrošināt Latvijas lauku iedzīvotājiem, uzņēmējiem un organizācijām <u>kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību</u> , izvērtējot un ņemot vērā aktuālās tirgus tendences	4.1.Nodrošināt kvalitatīvu, klientorientētu, uz tirgus tendencēm balstītu pakalpojumu pieejamību visā Latvijas teritorijā	Maksimālais attālums no klienta līdz LLKC reģionālajām struktūrvienībām <70 km	<70 km	<70 km	<70 km	<70 km	<70 km	<70 km	<70 km	<70 km
		Aptverto pakalpojumu jomas (lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, lauku attīstība, nelauksaimniecība), skaits	5	5	5	5	5	5	5	5
	4.2.Paaugstināt klientu apkalpošanas kvalitātes līmeni	Ilgttermiņa klienti (vismaz 3 gadu sadarbība), skaits	2527	3004	2714	≥2500	≥2500	≥2500	≥2500	≥2500
		Ar pakalpojumiem apmierināto klientu īpatsvars nav zemāks par iepriekšējā gada rādītāju, %	80%	80%	81%	81%	82%	82%	83%	83%
	4.3.Nodrošināt kvalitatīvas mūžizglītības iespējas lauku uzņēmējiem un iedzīvotājiem	Akreditētu izglītības programmu skaits ir ≥3	3	3	3	≥3	≥3	≥3	≥3	≥3
	4.4.Veicināt LLKC pakalpojumu digitālo pieejamību	Ieguldījums inovācijās, pakalpojumu digitalizācijā, attīstībā un jaunradē ne mazāk kā 1% no apgrozījuma	>1%	>1%	>1%	>1%	>1%	>1%	>1%	>1%

Stratēģiskais mērķis	Stratēģisko mērķi raksturojoši rādītāji	Mērvienība	Faktiskā izpilde		Prognoze 2020*	Plānots				
			2018	2019		2021	2022	2023	2024	2025
5. Veidot LLKC spēcīgu un radošu infrastruktūru konsultāciju sistēmas ilgtspējīgai darbībai un augsmei	5.1.Uzturēt profesionālu, radošu, pašmotivētu, par sevi pārliecinātu, lojālu un LLKC vērtībās balstītu profesionāļu komandu	Pēc LLKC izstrādātās kvalifikācijas sistēmas sertificēto konsultantu (augkopība, lopkopība, mežsaimniecība, ekonomika) īpatsvars pret kopējo konsultantu skaitu, %	n/a	n/a	92%	≥90%	≥90%	≥90%	≥90%	≥90%
	5.2.Iesaistīt darbiniekus darba vides pilnveidošanas procesā	LLKC darbinieku piesaistības mērījums (darbinieku īpatsvars, kas iesaistīti mērījumā), %	n/a	n/a	n/a	≥85%	-	-	≥85%	-
6. Ieviest LLKC pakalpojumu sniegšanā dabas kapitāla ilgtspējīgas pārvaldības pieeju	6.1.Veidot videi draudzīgas uzņēmējdarbības zināšanu pārneses un atbalsta tīklus, lai atbalstītu lauku uzņēmējus pārejā uz ES Zaļā kursa prasību piemērošanu	Konsultantu (augkopība, lopkopība, mežsaimniecība) īpatsvars, kuri ieguvuši kvalifikācijas celšanas sertifikātus ilgtspējīgas saimniekošanas jomā	n/a	n/a	52%	54%	56%	58%	60%	62%
7. Veicināt LLKC korporatīvo sociālo atbildību	7.1.Veicināt skolēnu un jauniešu interesi un izpratni par laukiem, lauku uzņēmējdarbību, kā arī iespējām dzīvot un strādāt laukos	Skolēnu intereses un izpratnes par lauksaimniecību, zivsaimniecību un mežsaimniecību veicinošo pasākumu dalībnieku skaits un jauniešu uzņēmējdarbības programmā iesaistīto jauniešu skaits	5435	5410	2050	2400	2100	2100	2100	2100
Finanšu mērķi										
8. Nodrošināt LLKC īstermiņa saistību segšanu, tajā pašā laikā efektīgi izmantojot apgrozāmos līdzekļus	8.1.Kopējās likviditātes rādītājs ir ≥1	Koeficients (Apgrozāmie līdzekļi / Īstermiņa saistības)	1.17	1.07	1.01	≥1	≥1	≥1	≥1	≥1
9. Noturēt LLKC pašu kapitāla īpatsvaru ne zemāku kā 0.2	9.1.Pašu kapitāla īpatsvars ≥0.2	Koeficients (Pašu kapitāls / Bilances kopsumma)	0.30	0.26	0.25	≥0.2	≥0.2	≥0.2	≥0.2	≥0.2
10. Noturēt pozitīvu pašu kapitāla atdeves rādītāju (ROE), bet ne zemāku kā 0.5%	10.1.Pašu kapitāla atdeves rādītājs ir ≥0.5%	ROE (Peļņa / Pašu kapitāls*100)	>0.5%	>0.5%	>0.5%	≥0.5%	≥0.5%	≥0.5%	≥0.5%	≥0.5%

8. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA

Stratēģijas ieviešana tiek regulāri uzraudzīta gan uzņēmuma valdes sēdēs, gan dalībnieku kopsapulcē. Stratēģijas ieviešanas uzraudzība ir ļoti ciešā sasaistē ar plānošanas procesu. Valdes galvenā kompetence ir plānošana. Līdz ar to šāds pārvaldības modelis ir loģisks un integrēts vienotā plānošanas un kontroles (uzraudzības) procesā.

Lai nodrošinātu atbilstošu un tūlītēju reakciju uz iespējamām novirzēm, ne retāk kā reizi gadā valdes sēdē stratēģija tiek pārskatīta un, nepieciešamības gadījumā, tajā tiek veiktas izmaiņas.

Dalībnieku kopsapulce, ne retāk kā reizi gadā, tiek iepazīstināta ar stratēģijā noteikto finanšu un nefinanšu mērķu izpildi un stratēģijas ieviešanas gaitu.

Sabiedriskā finansējuma pasākumiem apkopojums tiek veikts reizi ceturksnī, izmantojot iekšējo darbu plānošanas un uzskaites sistēmu. Ceturkšņa pārskati tiek sniegti ZM.

PIELIKUMI

PIELIKUMS 1

LLKC izglītības piedāvājums

Nosaukums	Veids	Picejamība		Stundu skaits	Maksa, Eur (ar PVN)
		klātienē	attālināti		
Lauksaimniecība					
Lauksaimniecības pamati	profesionālās pilnveides programma		X	170	100.00
Bioloģiskā lauksaimniecība		X	X	180	120.00
Pamatnosacījumi pārtikas produktu ražošanai mājas apstākļos		X		180	atkarībā no dalībnieku skaita
Augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem	Mācības	X	X	6	40.00
Pamatapmācība augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem		X	X	27	90.00
Pamatapmācība augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatoriem		X	X	5	50.00
Labas Lauksaimniecības prakses īstenošana: iespējas un izaicinājumi 2020	Informatīvs materiāls		X	Nav noteikts	bezmaksas
Bioloģiskās saimniekošanas pamati			X	Nav noteikts	bezmaksas
Augkopības pamati	Mācības		X	60	40.00
Lopkopības pamati			X	60	40.00
Mežsaimniecība					
Meža apsaimniekošana un medību saimniecība					
Meža atjaunošana un ieaudzēšana	Mācības		X		-
Mežizstrāde, darbs ar motorinstrumentiem	Mācības		X		-
Apaļo kokmateriālu uzmērīšana un kvalitātes prasības	Mācības		X		-
Apmācības medniekiem	Mācības		X	40h	175 EUR
Meža atjaunošana un kopšana	Mācības		X		-
	Mācības		X		-
Enerģētiskās koksnes ieguve meža apsaimniekošanas procesā					
Apmācību programma meža īpašniekiem	Mācības		X	16h	-
Apmācību programma uzņēmējiem, kuri ir iesaistīti mežsaimniecības nozarē					
Informatīvi izglītojoši materiāli					
Kurzeme (9 e-semināri 908 unik. skat.)	E-Semināri		Attālināti LLKC tālmācības platformā, arī MKPC mājaslapā www.mkpc.llkc.lv	Kurzeme – 3,2h Latgale - 4h	bezmaksas
Latgale (9 e-semināri 1154 unik. skat.)					

Nosaukums	Veids	Pieejamība		Stundu skaits	Maksa, Eur (ar PVN)
		klātienē	attālināti		
Vidzeme (9 e-semināri 1071 unik skat.) Zemgale (13 e-semināri 1267 unik. skat.)				Vidzeme - 3,5h Zemgale - 5h	
Dzīvnieku pārvadāšana					
Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi	Mācības, latviešu un krievu valodā	X	X	4 nedēļas	50.00
Правила перевозки животных					
Dzīvnieku kaušana					
Kaujamo dzīvnieku labturības, gaļas produkcijas kvalitātes un kautķermeņu apstrādes kvalitatīvu procesu nodrošināšana	Mācības			16	Atkarībā no dalībnieku skaita
Uzņēmējdarbība					
Uzņēmējdarbības veicināšanai laukos Uzņēmējdarbības veicināšanai laukos Uzņēmējdarbības uzsākšana Mazo kooperatīvu apmācība Soli pa solim līdz pārtikas produktu ražošanai mājas apstākļos	E-semināri		X	Nav noteikts	bezmaksas
LEADER					
LEADER	Informatīvs materiāls		X	Nav noteikts	bezmaksas
LLKC darbiniekiem					
Tiešsaistes pasākumu atbalsts	Informatīvs materiāls		X	Nav noteikts	bezmaksas
Vietējās produkcijas noieta veicināšana			X	Nav noteikts	bezmaksas
Mācības Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam pasākuma “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākuma “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros					
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas produktu (izņemot zivsaimniecības produktus) ražošanas moduļi	Mācības	X	X	Atkarīgs no mācību programmas	bezmaksas vai ar 50%/90% dalībnieku līdzmaksājumu

LLKC sniegtie konsultāciju pakalpojumi

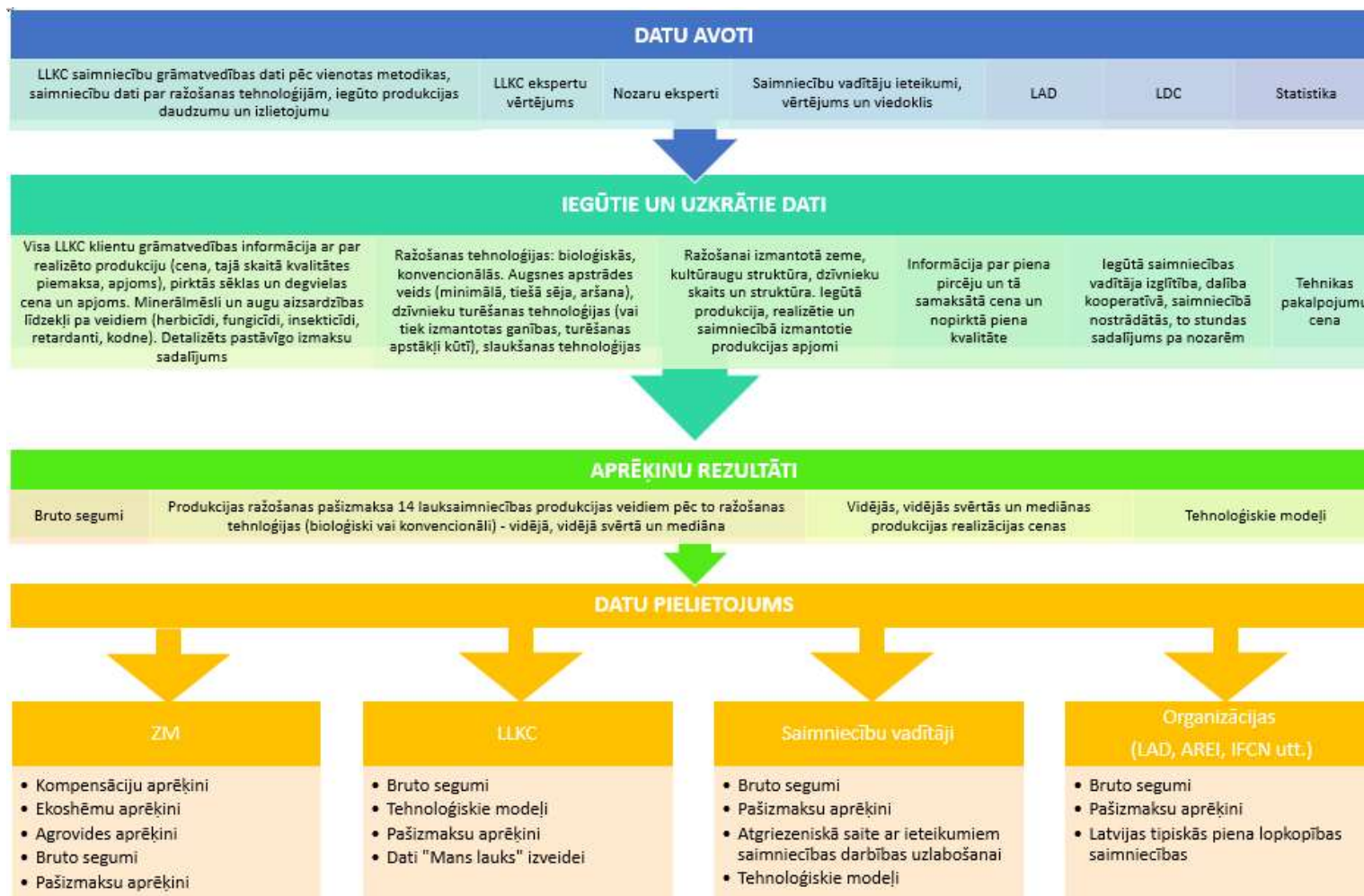
Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība laukos	Konsultācijas un projektu izstrāde ES fondu atbalsta saņemšanai: - konsultācijas par ES fondu atbalsta saņemšanas nosacījumiem; - uzņēmuma atbilstības fondu nosacījumiem izvērtēšana; - ES fondu līdzekļu pieprasīšanas pieteikumu – biznesa plānu/projektu sagatavošana; - cenu aptauju tehnisko specifikāciju sastādīšana; - cenu piedāvājumu atbilstības LAD prasībām izvērtēšana un to apkopošana; - konsultācijas ES fondu pieteikumu pavaddokumentu sakārtošanā; - uzņēmumu interešu pārstāvēšana administrējošajā institūcijā projekta izskatīšanas gaitā. Uzņēmuma vai ieguldījuma ekonomisko rādītāju uzlabošana. Biznesa plānu izstrāde, veidojot jaunu uzņēmumu vai plānojot esošā attīstību. Kredītpieteikumu sagatavošana aizņēmumu saņemšanai no bankām un biznesa plānu izstrāde.	Ekonomikas nodaļa
	Augsmes programma. Konsultatīvais atbalsts lauku uzņēmējiem uzņēmējdarbības, t.sk. mājražošanas (HACCP prasības, higiēnas prasības, ražotāju kontrole), uzsākšanai un attīstībai. Vietējās produkcijas ražotāju attīstības un kopdarbības veicināšana, nodrošinot ar informāciju, iesaistīšanu pasākumos un izglītošanu. Konsultatīvais un informatīvais atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības uzsākšanai un veicināšanai.	LAN
Mārketinga un realizācija	Tirgus pētījumi. Īsās pārtikas piegādes ķēdes. Lauksaimniecības produkcijas ražotāju iespējas B2B un B2C segmentos.	LAN

Augkopība	Konsultācijas un ieteikumu sniegšana kultūraugu audzēšanā, lauku apsekošana. Mēslošanas plāna sastādīšana. Augu aizsardzības plāna sastādīšana. AAL uzskaitē. Augu maiņas plāna un lauku vēstures sastādīšana. Kultūraugu kaitīgo organismu uzskaitē, monitorings. Kūtsmēsļu apsaimniekošanas plāns. Mēslošanas līdzekļu plānošana. Augšņu agroķīmisko rādītāju izvērtējams (t.sk., pieteikums VAAD, paraugu ņemšana). Izsējas normas aprēķins atbilstoši sēklas kvalitātei. Savstarpējā atbilstība. Ražas prognozēšana. Bruto seguma sastādīšana kultūraugiem. Platībmaksājumu pieteikumu sagatavošana es atbalsta saņemšanai. Lauka robežu precizēšana ar GPS mērītāju „Trimble Geox”. Slāpekļa satura noteikšana augos ar ekspressmetodi. Interesu grupas.	Augkopības nodaļa
Lopkopība	Liellopu ēdināšanas plānošana: - lopbarības analīžu ņemšana un izvērtēšana, - ķermeņa kondīcijas vērtējums, - vidējās dzīvmasas noteikšana govju grupai ar mērķi sakārtot ēdināšanu, - rupjās lopbarības sausas uzņemšanas spējas noteikšana, - ēdināšanas optimizācija, - balstoties uz rupjās lopbarības ēdamības noteikšanu (mēslu noteikšana), - gremošanas novērtējums); Piena un gaļas lopu ģenētika. Veterinārmedicīna. Lopkopības mītņošana, piena kvalitāte Interesu grupas.	Lopkopības nodaļa
Vides ilgtspēja	Bioloģiskā lauksaimniecība. Bezāršanas tehnoloģija. Videi draudzīgas saimniekošanas metodes. Savstarpējā atbilstība – konsultācijas ES un Latvijas likumdošanā saistībā ar nozari. Vides aizsardzība. Labi lauksaimniecības un vides apstākļi. Klimata pārmaiņu ietekme. Noturība pret klimata pārmaiņām. Uzņēmuma vai ieguldījuma ekoloģisko rādītāju uzlabošana. Ilgspējīgas pārtikas sistēmas. GlobalG.A.P. sertifikācija. Zaļais publiskais iepirkums.	Augkopības nodaļa Lopkopības nodaļa LAN
Inženiertehniskās konsultācijas	Konsultācijas tehnikas parka optimizācijai. Augsnes apstrāde un smidzināšanas darbi. Saimniecības augu barības vielu aprites aprēķini. Konsultācijas lauksaimniecības būvju būvniecībā.	Inženiertehniskā nodaļa

Grāmatvedība un nodokļi	Grāmatvedības kārtošana - Pastāvīga grāmatvedības kārtošana saskaņā ar noslēgto līgumu; - Nodokļu deklarāciju un gada pārskatu sastādīšana. - Grāmatvedības klientiem pieejama bezmaksas tiešsaistes vietne rēķinu izrakstīšanai. Konsultācijas grāmatvedības un nodokļu jautājumos - Konsultācijas aktuālajos grāmatvedības jautājumos; - Ieteikumi grāmatvedības uzskaites sistēmu ieviešanā; - Grāmatvedības organizācijas dokumentu izstrāde.	Grāmatvedības un finanšu nodaļa
Mežu apsaimniekošana	Meža apsaimniekošanas pakalpojumi: - Cirsma, jaunaudžu iestigošana, uzmērīšana, skices izgatavošana; - Lauksaimniecības zemju uzmērīšana, skices izgatavošana; - Augošu koku uzmērīšana, cirsmas novērtējums (m3 un eiro), izmantojot programmu “Mežvērtē”; - Parauglaukumu ierīkošana galvenajā cirtē pēc caurmēra; - Ekoloģisko un/vai sēklas koku izzīmēšana; - Patvaļīgas cirtes celmu uzmērīšana, cirsmas novērtēšana; - Meža inventarizācija, apsaimniekošanas plāna izgatavošana; - Meža īpašuma apsekošana; - Meža īpašuma aptuvenās tirgus cenas noteikšana, izmantojot programmu „Meža eksperts”; - Cirsma pārdošana izolē; - Konsultācijas mežsaimniecības jautājumos; - Meža audzes atbilstības noteikšana neproduktīvas meža audzes kritērijiem; - Eksperta atzinums par meža bioloģisko daudzveidību – dabisko meža biotopu un meža putnu sugu inventarizācija; - Robežzīmju atjaunošana. Mežsaimnieciskie darbi: - Meža atjaunošanas un apmežošanas darbi; - Jaunaudžu kopšanas darbi; - Jaunaudžu aizsardzība pret dzīvnieku bojājumiem – apstrāde ar repelentiem; - Citi mežsaimnieciskie darbi. ES atbalsta projektu sagatavošana: - Konsultācijas ES atbalsta projektu jautājumos; - Projekta pieteikuma izstrāde; - Meža apsaimniekošanas plāna izstrāde; - Projekta atskaišu sagatavošana.	Meža konsultāciju pakalpojumu centrs
Zivsaimniecība	Eksperta pakalpojumus akvakultūrā. Elektronisko makšķerēšanas licenču un makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību karšu tirdzniecība lietotnē Mana Cope un tīmekļa vietnē www.manacope.lv.	Zivsaimniecības nodaļa

LLKC realizētie projekti

PROJEKTA NNOSAUKUMS	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lēmumu pieņemšanas atbalsta sistēmas izstrāde ziemas kviešu lapu un vārpu slimību ierobežošanai								
Bioloģiski ražots marmorēts steiks								
Efektīvu siltuma ieguves un apgādes risinājumu izpēte segtajās platībās								
LIFE CRAFT: klimata atbildīga lauksaimniecība Latvijā								
Lauku saimniecību pārvaldības elektroniskās sistēmas izveide								
Inovātivi, ekonomiski pamatoti risinājumi ābeļu un aveņu ražošanas efektivitātes un augļu kvalitātes paaugstināšanai								
Progresīva zemkopības sistēma kā pamats ilgtspējīgai un efektīvai Latvijas augkopībai								
LEADFARM – improving cooperatives through a new and innovative young farmer leadership								
Development and introduction of a communication competencies model for enhancing and maintaining a business mentor network								
I2CONNECT: connecting advisersto boost interactive innovation in agricultureand forestry								
GOODWATER: implementation of river basin management plans of Latvia towards good surface water status								
Technology for the training innovation in the European agrifood cooperatives of the digital era								
Ilgspējīgas, tauriņziežus ietverošas lauksaimniecības sistēmas, lopbarības un pārtikas ķēdes nodrošināšana ES								
LPKS «Kuldīgas labumi» ilgtermiņa stratēģijas un darbības plāna izstrāde								
BALTICFORBIO: meža bioenerģijas ražošanas veicināšana Baltijas jūras reģionā								
Baltic Slyrry Acidification								
Business Support								
Mazo un vidējo uzņēmumu lauku teritorijās Ukrainā konkurētspējas palielināšana un to pieejas es tirgum veicināšana, stiprinot lauku konsultantu kapacitāti un kvalifikāciju								
E-platformas izveide mazo un vidējo uzņēmumu eksportspējas veicināšanai (E-Assistent Fo Rural Exporters In Ukraine)								

7.1. att. LLKC datu ieguves un aprites shēma.